

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Ameriške združene države in vojna v Evropi

Zunanje politični odbor ameriškega senata te dni razpravlja o spremembi nevtralnega zakona. Ameriški vodilni politiki so ob tej razpravi pred dvojnimi problemom: Očitno je, da bi hoteli preprečiti, da bi se Združene države direktno vmešale v evropsko vojsko. Po drugi strani pa je prav tako očitna želja kar moč učinkovito pomagati demokratičnim silam, ne da bilo treba iti tako daleč, da bi na evropskih bojiščih nastopilo tudi ameriško vojaštvo. Navidez sta ta dva cilja nezdržljiva, toda predsednik Roosevelt je njuno realno možnost tako prepričevalno prikazal v očeh ameriške javnosti, da ju je povečini sprejela. Znano pa je, da ameriško javno mnenje bistveno vpliva tudi na zadržanje ameriškega senata in vlade.

Kljub raznovrstnim glasovom se vendar zdi kot gotovo, da ameriško ljudstvo ne bi hotelo biti zapleteno v sedanjo vojno. Glavni vzrok moramo iskati v tem, da imajo Amerikanci neprijetne spomine na zadnjo svetovno vojsko, o kateri se jim zdi, da ni opravičila žrtve, ki so jih oni za zmago zapadnih demokracij žrtvovali. Prevladuje namreč mnenje, da poseg Amerike v svetovno vojsko ni mogoče uresničiti, čeprav pri tem večina pozablja, da bi se potek svetovne zgodovine po vojski morda drugače zasukal, ko bi Amerika ne ostala izven Zveze narodov. Amerikanci so dalje nerazpoloženi tudi zaradi tega, ker se do danes niso bili plačani dolgovi, ki so jih evropske države napravile med vojsko v Ameriki. Zato ni pretirana trditve, da je trenutno razpoloženje onstran Atlantika takšno, da bi bilo odločno proti temu, da bi Amerika zopet poslala vojake na evropsko bojišče. Zopet bi pa bilo zgrešeno, ko bi iz tega sklepali, da je to tudi že končno veljavna odločitev Amerike. Saj je znano, da se javno mnenje zelo spreminja. Čim bi Anglija in Francija imeli nesrečo v vojski in bi jima grozila nevarnost, da bi bili poraženi, je celo zelo verjetno, da bi v tem primeru Amerika tudi s svojimi četami posegla vmes, podobno kakor l. 1917. Da je takšno razpoloženje točno, odseva najbolj iz včerajšnjega govora senatorja Boracha, ki je bil znan po svojem odločnem nasprotovanju Rooseveltove politike, o kateri je sodil, da hoče Ameriko zaplesti v vojno. Borach je na včerajšnji seji zunanje političnega odbora izjavil: »Upam, da se nam bo posrečilo, da ne pojdemo v vojsko, toda ne vem ali nam bo to uspelo. Bog bo o tem odločil. Ne vem, ali se bo Amerika dejansko vpletla v sedanji mednarodni spor ali ne. Toda, če je že postavljeno vprašanje, ali bomo kaksi vojskujoči se stranki dobavljali orožje ali ne, ga bomo dobavljali angleškemu narodu.« S tem je Borach podal precej jasno sliko o razpoloženju ameriškega naroda.

Razmerje namreč med ameriškiimi Združenimi državami in pa Hitlerjevo Nemčijo je prav slabo. Že pred desetimi meseci je predsednik Roosevelt odklokal ameriškega veleposlanika M. Hugha iz Berlina, ker je bil ogorčen zaradi protizidovskih pogromov v Nemčiji. Odpoklican pa je bil tudi nemški veleposlanik v Washingtonu Dieckhoff, ki se pozneje ni več vrnil na svoje mesto. Nerazpoloženje med obema velesilama je tolikšno, da ni bilo med njima mogoče rešiti nobenega, čeprav važnega vprašanja: kakor vprašanje avstrijskih dolgov v Ameriki, vprašanje nove trgovinske pogodbe, in tudi ne vprašanje vojnih reparacij, ki jih je Amerika zahtevala od Nemčije. Ponesrečila se je tudi v Ameriki emisija nemških obilgacij za 73 milijonov, ker Nemčija ni hotela dati točnih podatkov o položaju marke, ki jih je Amerika zahtevala. Ameriško javnost je neprijetno dirnilo delovanje nacističnih agentov v Združenih državah, ki jih je policija te dni že več zaprla. Tudi to, da so Amerikanci odklonili dobavo helija za polnjenje nemških zrakoplovov, ni pripomoglo k boljšim medsebojnim odnosom. V časopisu se stalno vodi ostra polemika na eni strani proti izrastkom ameriške demokracije, na drugi strani pa proti trdotam nacističnega režima v Nemčiji. Zato je razmerje med Nemčijo in Ameriko danes ob pričetku evropske vojne bistveno drugačno, kakor pa je bilo l. 1914. Amerikanci so hitlerizmu tudi zelo zamerili njegovo prijateljsko zvezo z boljševidom, zaradi česar je sedanji nemški režim izgubil simpatije posebno tistih ameriških krogov, ki so ga dosedaj podpirali, menič, da je treba v njem gledati najbolj neizprosna sovražnika mednarodnega komunizma. V tem pogledu se v Ameriki dogaja podoben miselni prevrat kakor beremo, da ga preživlja tudi Japonska. Vsa ta našeta dejstva so Rooseveltu omogočila, da je z veliko večjo jasnostjo mogel izražati svoje misli in čustva, kakor pa je to sicer navada pri nevtralnih državnikih. Prav zaradi tega je tudi že sedaj jasno, da bodo njegovi predlogi, ki jih je stavil v prid Anglije in Francije, v senatu sprejeti.

Neutrality Act, ki je zaenkrat v veljavi in ki ga vlada želi spremeniti, prepoveduje izvoz izdelanega orožja. Dovoljuje pa svobodno izvoz za surovine in za industrijske pol-

Za mirovno konferenco in proti

Upanje je zelo majhno - Treba je počakati Hitlerjevega govora

Italija zaenkrat ne bo posredovala

Francosko javno mnenje odločno odklanja

Pariz, 4. okt. l. Francoski odgovorni krogi izražajo mnenje, da je oblika Hitlerjevih mirovni predlogov postranskega pomena, kakor je tudi postranskega pomena, po kom naj bi bili sporočeni Franciji in Angliji. Prej ko slej, pravijo, nameni Nemčije ostanejo isti, kot so bili, te pa najbolj razodeva knjiga »Mein Kampf«.

Pariz, 4. okt. AA. Havas: Pariški listi prinašajo v celoti Chamberlainov govor, vendar ga le malo komentirajo. Prinašajo ga kot dejstvo med drugimi dejstvi. »Petit Parisien« pravi: »Chamberlain je razdril mirovni maneuver, še preden se je uradno formuliral.« »Petit Journal« piše: »Chamberlainov govor je govor pričakovanja. Potrebno je bilo, da je takšen pred sestankom rajsh-taga, ki ga misli Hitler v kratkem sklicati. Njegova stvar je, da pokaže svoje karte. Naša stvar pa je, da povemo, kaj vse o tem mislimo. Naše stališče je določeno in nič ga ne more spremeniti razen takojšnji pristavek na naše vojne cilje.«

Daladier:

Mirovne predloge bomo proučili

Francoski min. svet ni storil še nobenega sklepa

Pariz, 4. okt. b. Danes je zasedal ministrski svet, ki je sklenil, da se skliče parlament. Daladier je obvestil vlado o svojih zadnjih razgovorih z britanskim ministrskim predsed. Chamberlainom glede sovjetsko-nemškega pakta, o katerem imajo angleški in francoski merodajni krogi enako mnenje. Končni sklepi pa na tej seji niso bili sprejeti. Sklenjeno je bilo le to, da se po prejemu mirovni predlogov francoska vlada posvetuje z britansko.

Pariz, 4. okt. l. Na današnji seji ministrskega sveta je predsednik vlade Daladier v kratkem govoru podal stališče Francije do najnovejših dogodkov na diplomatskem polju.

Italija ne bo stopila iz rezerve in ostane strogo nevtralna

Rim, 4. oktobra. AA. Stefani: Več angleških listov je objavilo vest, da proučuje Mussolini predlog mirovne konference. Ti listi so objavili tudi seznam držav, ki naj bi se te konference udeleževali. Te vesti so brez vsake osnove. V sedanjih razmerah Italija ne bo prevzela nobene pobude te vrste.

London, 4. oktobra. AA. Reuter: Londonski uradni krogi so potrdili agenciji Reuter takoj popoldne, da v London ni prišla iz Rima nobena poslanica, ki bi se nanašala na mirovne predloge. Dalje je bilo rečeno, da v vladi nič ne vedo, da bi v najkrajšem času podobni predlogi mogli priti v London.

Rim, 4. oktobra. AA. Reuter: »Messaggero« in »Popolo di Roma« posvečata več stolpcev včerajšnji debati v spodnjem domu, vendar pa ne pristavljata nobenega uredniškega komentarja. Uradni krogi menijo, da je Chamberlain v celoti odobril odločno stališče, ki ga je Churchill izjavil v svojem radijskem govoru. Prevladuje splošni občutek, da konec vojne še ni v bližnji doglednosti. Italijani verujejo, da se stališče Italije kot nevtralne države ne bo spremenilo, četudi bi se vojna nadaljevala. Bralci listov so bili presenečeni, da po sestanku Ciana s Hitlerjem v listih ni bilo velikih naslovov in so zaradi tega sklepali: »Naj bodo predlogi,

izdelke. Vojskujoče države bi se torej tudi po obstoječem zakonu mogle oskrbovati z vojnimi materialom v Združenih državah, ameriške ladje pa bi blago vozile v Evropo. Toda takšen sistem bi škodoval prvič ameriški industriji, ker bi mogla izdelovati le polfabrike v vojne namene, s čemer bi bila prava vojna industrija v Ameriki točno prizadeta. Drugič bi pa ameriške ladje lahko postale žrtev raznovrstnih zapornih odredb vojskujočih se držav, zaradi česar bi se mogle pričeti diplomatske komplikacije, podobne onim ki so nastajale v letih 1914—1917 med Londonom in Washingtonom. Amerika bi svoje ladje tudi hotela obvarovati pred torpediranjem, ker je njena trgovska mornarica dragocena zlasti v sedanjem času. Hoteč se izogniti vsem tem naštetim težavam, je predsednik Roosevelt zahteval, da se zopet dovoli popolnoma svobodna prodaja vsega orožja, toda kupovalci morajo blago, ki ga želijo odpeljati,

Govoreč o vojnih ciljih, pravi list, da niso vojni cilji Francije in Velike Britanije prav nič v skladu z mirovnimi predlogi, za katere išče narodni socializem posredovalce.

»Epoque« piše, da je cilj vojne obnova trajnega miru v Evropi, to je pa možno le z zmago nad Nemčijo.

Spomenica francoskih komunistov

Pariz, 4. okt. l. Predsedniku parlamenta Herriotu so poslanci komunistične stranke poslali predstavko, v kateri protestirajo proti popolnemu iztrebljenju komunizma iz Francije in izražajo tudi svoje zunanje politične smernice. Tisk in vsa javnost smatra ta korak komunističnih poslancev kot »protifrancoski« in splošno sodijo, da ne bo niti najmanj vplival niti na notranje niti na zunanje politično smer vlade in parlamenta. Francoska komunistična stranka, ki agitira za mirovno konferenco v smislu nemških in sovjetskih predlogov, je protidržavna in protinarodna in zato ne sme pričakovati, da bi se Francija nanjo ozirala in imela do nje obzir.

Med drugim je dejal, da francoska vlada v celoti sprejema včerajšnji Chamberlainov govor in misli, ki jih je ob tej priliki izrekel angleški ministrski predsednik. Dejaj, da zveza med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo za Francijo ne pomeni nobene izpremembe v njenem stališču. Glede mirovni ponudb pa je dejal, da jih bosta angleška in francoska vlada prej preučili, preden bosta odgovorili na nje. Slejkoprej pa francosko-angleška diplomatska, vojaška in gospodarska skupnost ostane. Nato je še podal poročilo o zadnjih dogodkih na bojiščih. S tem v zvezi je dejal, da Francija sedanji vojski ne mara dati kakega ideološkega značaja.

ki so bili dostavljeni iz Berlina, kakršni koli, vendar pa niso bili taki, da bi jih Italija mogla sprejeti kot svoje.«

Lloyd George za resno razmotrivanje mirovnega predloga in za konferenco velesil

London, 4. okt. Po izjavi predsednika vlade Chamberlaina je povzel v spodnji zbornici besedo voditelj liberalne stranke Lloyd George, ki se je zavezal za to, da se morebitno italijansko ali rusko posredovanje za mir ne zavrne načeloma in se je tudi izjavil za sklicanje evropske konference.

Lloyd George je dejal, da odobrava izjavo ministrskega predsednika, da bo morebitne mirovne predloge skrbno proučil. Mi ne poznamo še mnogih stvari, vendar pa se nam zdi zelo verjetno, da nam bodo res predložili mir. Važno je na vsak način — je dejal Lloyd George — poljsko vprašanje, glede katerega se mi zdi naravno, da bo treba gledati drugače na tisti del Poljske, ki

takoj plačati in odpeljati ga smejo samo s svojimi ladjami. Samo predsednik republike sme kupujoči državi dovoliti 90 dnevni kredit.

Ta načrt je za Ameriko zelo ugoden in zaradi tega ni več dvoma, da ga bo odobrilo tudi ameriško javno mnenje. Nevarnost, da bi Amerika bila potegnjena v vojsko, bo po tem dekretu občutno zmanjšana. Drugič ni več nobene nevarnosti za ameriško trgovsko ladjevje in tretjič ameriška vojna industrija bo lahko delala s polno paro in dobavljala vojni material. Končno pa Združene države dosežejo tudi tisti cilj, ki ga nameravajo, da namreč pomagajo Angliji in Franciji, ker sta samo ti dve državi v stanju kupovati in prevažati vojno blago iz Amerike. Nemčija stvarno ne prihaja v poštev, ker ima le malo deviz in nobenih ladij več, ki bi pod njeno zastavo plule po Atlantiku. Ni izključeno, da bodo zgledu Severne Amerike sčasoma sledile tudi druge ameriške države.

so ga zasedli Rusi, in na tisti del, ki si ga je prilačila Nemčija. Tudi ne smemo pozabiti, da bo igrala v poizkusih, da se vpostavi mir, Italija, ki se je ves čas pokazala za prijateljico naše države in se je napram nam dejansko vseskozi obnašala kot taka. Zato se mi zdi zelo važno, da vlada obljubi, da se v slučaju, če bo dobila mirovni predlog, ne bo prenagljila in da se ne bo ustavila samo ob poljskem vprašanju, ker je še veliko stvari, ki so enako ali še bolj važne in jih bomo morali vzeti v pretres, tako na primer vprašanje kolonij. Če nam bosta torej bodisi italijanska, bodisi ruska vlada, ki sta obe nevtralni, izročili predlog za mir, potem pozivljam vlado, da ta predlog razmotriva kot predlog nevtralnih držav. Jaz mislim, da ni danes trenutek, da bi smeli pomnožiti število naših nasprotnikov, ker jim imamo itak zadosti, in bi gotovo ne bilo prav, če bi si napravili za sovražnika še eno državo ali dve. Lloyd George je v svojih nadaljnjih izjavah izrekel upanje, da bo mir privedel k splošni razorožitvi. Zato se bomo morali posvetovati tudi z Japonsko in imeti na svoji strani Ameriko. Lloyd George je ponovil, da se vlada že večkrat prenagljila in da se vsaj sedaj ne sme prenagljiti. Dejal je, da bo treba obravnavati tudi vprašanje italijanskih zahtev v Sredozemskem morju ter opozoril vlado, da izid vojne ne zavisi samo od Velike Britanije, Francije in Nemčije, ampak tudi od dveh velesil, kakor sta Italija in Sovjetska Rusija ter od mnogih nevtralnih držav in od njihovega zadržanja. Že samo dobrohotna nevtralnost Italije in Sovjetske Rusije nasproti Nemčiji je v našo škodo.

Kakor znano, je Chamberlain na Lloyd Georgesovo zahtevo odgovoril, da se angleška vlada ne bo prenagljila in da bo gotovo resno upoštevala mirovne predloge, ki bi bili upoštevanja vredni.

Za Lloyd Georgesom se je oglasil Duff Cooper, ki je napadel Lloyd Georgea in mu očital, da bo njegov govor napravil v inozemstvu vtis, kakor da se Anglija pripravlja na kapitulacijo. Duff Cooperju je odgovoril Lloyd George zelo strastno, češ da je to prvič, da ga kdo označuje kot strahopetca. »Jaz sem rekel in ponavljam, da to, kar zahtevam, ni nobena kapitulacija, ampak da je prišel moment, da se skliče konferenca velesil, ki naj razmotriva vsa vprašanja, katera ovirajo dosego svetovnega miru. Zato ni prav, da me Duff Cooper dolži, da pripravljam kapitulacijo in utegnem se zgoditi, da bo Duff Cooper nekega dne bridko obžaloval te svoje besede.«

Iz tega, kakor tudi iz drugih momentov črpajo v Italiji prepričanje, da bo vendarle prišlo do miru, v kar Italija trdno veruje. V Rimu smatrajo, da tvori močen nagib za mirno poravnavo med zapadnimi velesilami in Nemčijo dejstvo, da je ta spor izrabila Sovjetska Rusija, ki hiti, kako bi si zavojevala pozicijo bivše carske velesile, kar ne vznemirja samo Anglije, ampak tudi Francijo in njene prijatelje, prav posebno pa Turčijo in Balkan. To so novi faktorji v položaju, ki utegnemo še bolj okrepiti stališče Italije, da uspešno posreduje za mir. V Rimu sklepajo tudi, da sta v Angliji stranka, ki hoče vojno do konca, dokler Nemčija ne bi bila uničena, in stranka, ki je za mir e sprejemljivimi predlogi; seveda je ta stranka zaenkrat še maloštevilna. V optimizmu je torej primerjano še veliko dvomov, pomislekov in pesimizma.

Sovjeti mobilizirajo naprej

Pariz, 4. okt. b. Sovjeti mobilizirajo naprej in ta mobilizacija zavzema vedno večji obseg. Pozivanje rezervistov ni omejeno samo na zapadno polovico evropske Rusije, temveč se je razširilo tudi na druge pokrajine. Ni še jasno, če ta mobilizacija pomenja priprave za primer, če se ne bo Hitlerju posrečilo doseči ponujenega miru, splošno pa vlada prepričanje, da je mobilizacija v zvezi z zadnjimi razgovori, ki sta jih imela v Moskvi nemški zunanji minister von Ribbentrop in sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov.

Na Daljnem vzhodu so nepristranski in zaupni opazovalci ugotovili, da se v pokrajini Sinkiang, ki meji na jugu na Indijo in je sicer kitajska pokrajina, toda že dolgo pod izključnim vplivom Sovjetske Rusije, nahaja armada 500.000 mož. Prav tako opažajo, da se navzlic nedavno sklenjenemu premirju med Sovjetsko Rusijo in Japonsko še naprej pošiljajo nove čete in letalske sile na mongolsko-mandžursko mejo. Vse kaže, da nameravajo Sovjeti forsirati svojo politiko na azijski meji Rusije.

Stockholm, 4. okt. b. Iz Tallina poročajo, da je sovjetska delegacija prispela v Tallin, kjer bo sklenila sporazume o izgraditvi sovjetskih oporišč na morju in na kopnem v Estoniji. Trdijo, da so Rusi že pričeli zasedbo njim prepuščenih oblasti na otoku Dagö in Osel.

Molotov obišče Hitlerja

Bern, 4. oktobra. AA. Havas: »National Zeitung« poroča iz Berlina, da bo Molotov v najkrajšem času prispel v nemško prestolnico.

Politični zapiski

Politično sodelovanje

Dne 3. t. m. je bilo v Beogradu izdano tole sporočilo, ki je bilo objavljeno le v eni izdaji našega lista. Zato ga tukaj ponavljamo: »Predsednik vlade Dragiša Cvetković, predsednik senata dr. Anton Korošec, pravosodni minister dr. Lazar Marković, prosvetni minister Božidar Maksimović in minister za gozdarstvo in rudnike dr. Džafer Kulenović so konferirali o političnih razmerah v državi in so soglasno sklenili priporočiti svojim političnim prijateljem vzajemno sodelovanje na terenu v vseh političnih in krajevnih zadevah.

Koliko senatorjev bo izvoljenih

Kakor poročajo listi, je državni odbor pod predsedstvom dr. Antona Korošca imel v Beogradu sejo, ki so se je udeležili vsi člani tega odbora za volitve senatorjev. Na seji 3. oktobra je državni odbor obravnaval vprašanje predsednikov in članov posameznih volivnih odborov. Prav tako so na tisti seji določili, koliko senatorjev bo 12. novembra treba izvoliti. Povprečno na vsakih 300.000 prebivalcev se voli po en senator. Tako bo 12. novembra izvoljenih vsega skupaj v vsej državi 47 senatorjev, od katerih jih na banovino Hrvatsko odpade 13. Koliko senatorjev bo volila Slovenija, v poročilu ni povedano, vendar bi sklepali, da bo volila 4 senatorje po številu svojega prebivalstva. Nevšečnosti pa bodo po novem imeli volivci v banovini Hrvatski, ki prebivajo kje v južnih krajih Dalmacije. Po postavi so volitve na sedežu tistega okrožnega sodišča, kjer je sedež banovine. Ker banovinskega sedeža ni več v Splitu, bodo zdaj morali potovati v Zagreb, če ne bo kakšne spremembe.

Volitve v skupščino decembra?

Zagrebaški »Juturnji« listi poročajo iz Beograda: »V predsedništvu vlade je bila 3. oktobra konferenca g. Dragiša Cvetkovića in ministra pravde dr. Lazara Markovića. Obravnavala sta predlog o volivnem zakonu za volitve narodnih poslancev. Ta predlog bo prihodnje dni predloženo ministrskemu svetu, nakar bo kot uredba objavljen. Če ne bo nepričakovanih ovir, sodijo, da bodo poslanske volitve meseca decembra, nakar bi se skupščina sešla že konec decembra.« Ta informacija pa se nam zdi le malo verjetna.

Kdo je umoril dr. Šuflija?

Med diktaturo je bil v Zagrebu zavrtno umorjen pred svojim stanovanjem hrvatski znanstvenik dr. M. Šuflija. Tedaj morilca ali morilcev niso mogli najti. Pred več dnevi pa je bil aretiran bivši zaupnik zagrebaške policije B. Zwerger. S tem v zvezi zdaj hrvatski listi pišejo, da bo morda zdaj mogoče pojasniti Šuflijev umor. Zwergerja so v tem pogledu že zasliševali. Sodijo, da Zwerger ve ne le za naročene morilce, temveč tudi za organizatorje umora. Dr. Šuflija je bil velik osebnih prijatelj dr. Mačka.

Dr. Kulenović — predsednik drinske JRZ

V Sarajevu je bila 8. t. m. seja banovinskega odbora JRZ za drinsko banovino. Sejo je začel in vodil bivši minister g. Cvričić. Na seji so ikvili novega predsednika banovinskega odbora na mesto rajnega dr. Spaha. Soglasno je bil izvoljen minister dr. Džafer Kulenović. V odboru so še razni srbski in muslimanski politiki JRZ.

V Subotici ne bo nove mestne uprave

Poročali smo na podlagi poročil hrvatskih listov, da bo Subotica dobila novo občinsko upravo, ki bi v njej bil za župana imenovan pristaš HSS. Subotički list »Nevenc« poroča, da je te dni izjavil bivši subotički poslanec g. Marko Jurić, da o tem ni niti govora. Med HSS in drugimi strankami ni bilo v tem pogledu nobenega sporazuma. G. Marko Jurić je dejal: »Sedanja mestna uprava se ne bo spremenila. Gospodje iz HSS morejo dobiti mestno upravo le na volitvah. Toda na volitvah HSS ne bo imela uspeha, ker večina Bunjevcev ni za HSS.« — Tako pravi gospod Jurić.

Hrvatski občinski grbi

Zagrebački »Obzorje« piše: »Kakor je znano, je bilo v času diktatorskih režimov prepovedano rabiti mestne grbe. S tem so bila v prvi vrsti prizadeta hrvatska mesta, ki so imela stotletja stare grbe. V Srbiji mesta sploh niso imela grbov. Sele ob času diktatur je bil kombiniran grb mesta Beograda. Zdar, ko je ustanovljena banovina Hrvatska, bo treba ustanoviti hrvatske grbe, ki so dokaz stoletnega življenja, zlasti kulturnega, naših mest.« — Isto velja tudi za slovenska mesta in nekatere druge slovenske občine.

Juraj Demetrovič se seli v Beograd

Kakor poročajo zagrebaški listi, se je v Beograd preselil g. Juraj Demetrovič, ki je bil nekdanji vodilna glava JNS-arske politike na Hrvaškem, nato pa si ustanovil svojo savsko skupino, ko se je JNS začela pogajati s Hrvati. Zdar, ko je storjen sporazum, ki se že izvaja, Demetrovičeva politika na Hrvaškem nima nobenega smisla več. Hrvatski listi hudomušno dostavljajo, da tudi Beograd zdaj ne potrebuje več »strokovnjakov« za hrvaško vprašanje. Ko odhaja Demetrovič iz Zagreba, je prenehal izhajati tudi njegovo glasilo »Jugoslavenske novice«. Sodijo, da se bo v Beograd preselilo še nekaj politikov, ki so bili z Demetrovičem, kakor na primer Ante Kovač, Josip Cvetič, dr. Hanžek in Milan Dobrovoljac.

Kdo bo na Hrvatskem in v Bosni volil senatorje

Po postavi volijo senatorje narodni poslanci, člani bankih svetov in župani. Pri volitvah dne 12. novembra bo manjkalo poslancev, ker je skupščina razpuščena. Na Hrvatskem še posebej pa ne bodo volili niti člani bankih svetov, ker sta bila banska sveta savske in primorske banovine že razpuščena. Tako bodo na Hrvaškem volili zgolj župani. — V Bosni, in sicer v drinski banovini, ki je stvar taka: Tudi tukaj bodo poleg poslancev odpadli tisti člani bankih svetov, ki so bili imenovani iz okrajev, ki so pripadli Hrvatski. Teh okrajev je pet v drinski banovini. Tako bo odpadlo tudi 5 članov banskega sveta. Zdi pa se, kakor poročajo »Hrvatski Dnevnik«, da bodo odpadli tudi vsi župani, ker v drinski banovini poteče mandat županom dne 8. novembra, torej štiri dni pred volitvami. »Hrvatski Dnevnik« poroča: »Če ne bo novih odredb, bo pri senatskih volitvah glasovalo le 45 članov banskega sveta ter predstavniki mestnih občin. Hrvati pa doslej niso bili zastopani v bankem svetu.« Potemtakem bi ostali Hrvati v drinski banovini pri teh volitvah brez glasu.

Turčija brani neodvisnost Balkana

Sovjeti obljublajo, da ne bodo zahtevali Besarabije, hočejo pa, da bi Turčija zaprla Angliji in Franciji dostop do Balkana

Rim, 4. okt. Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« poroča o razgovorih turškega zunanjega ministra Saradzogluja s sovjetsko vlado v Moskvi sledeče:

Pogajanja med Turčijo in Sovjetsko Rusijo so zelo dolgotrajna in se utednejo še par dni vleči. Sovjetska vlada je spomnila v teku teh pogajanj Turčijo na to, da je sklenila s Sovjetsko Rusijo leta 1929 pogodbo glede medsebojne varnosti v Črnem morju. Sovjeti pravijo, da bi bila le logična posledica te pogodbe, da Turčija Dardanele zapre, če bi bila sovjetska država potegnena v vojno in bi jo kdo hotel napasti v Črnem morju. Sovjetska vlada je izjavila, da bi, ako Turčija njeno stališče sprejme,

zagotovila Romuniji njeno celost in neodvisnost, to se pravi, da se ne bi polastila Besarabije, katero bi bila Turčija v takem slučaju obvezana podpreti proti napadalcu.

Ako Turčija želi, da ne bi bila primorana priti Romuniji na pomoč, kar bi pomenilo zanjo nevaren riziko vojske s Sovjeti, ki bi se utednili spomniti, da je v minuli svetovni vojni Rusija izgubila ozemlje, ki je danes v turški oblasti (mišljen je okraj Kars v Transkavkaziji), potem naj sprejme dobro voljo Sovjetov, da bodo Besarabijo pustili Romuniji in naj se odpove obveznostim, ki jih je Turčija sprejela v paktu o medsebojni pomoči z Anglijo in Francijo. To pomeni, da naj bi Turčija ta sektor Sredozemskega morja zapadnim velesilam zaprla in obenem postavila jez angleškemu in francoskemu vplivu na Balkanu.

Turčija pa se seveda neče odpovedati evropskim obvezam do Francije in Anglije, ki predstavlja za Turčijo zelo dragoceno garancijo, če bi kdo kdaj hotel njo napasti.

Turčija ne veruje sovjetskim garancijam glede Romunije oziroma Besarabije in je prepričana, da bodo Sovjeti potem, ko je likvidirana Poljska in so prišli pod njen vpliv tudi baltičske države, obrnila svoj pogled na Balkan, kar bi se moglo zgoditi samo v veliko škodo Turčije, ki gotovo ne bo dopustila, da bi Črno morje in Bospor, oziroma Dardanele prišle pod kontrolo Rusije.

Zato je Saradzoglu izjavil v Moskvi, da je Turčija pripravljena obnoviti in poglobiti prijateljstvo s Sovjetsko Rusijo, da pa se nikakor ne misli odreči obvezam, ki jih je sprejela nasproti balkanskim državam, kakor tudi ne paktu medsebojne pomoči z Anglijo in Francijo. Tak aranžman — je dejal Saradzoglu — je popolnoma sprejemljiv, ako Rusija nima namena, da bi se zapletla v vojno, ker tudi Turčija nima takega namena. Kar se tiče Dardanel, pa ima Turčija v smislu dogovora v Montreuxu popolno svobodo, da skozi Dardanele vojne ladje drugih držav pusti ali ne pusti, to se pravi, da lahko dovoli prehod vojnim ladjam takih držav, ki so v prijateljstvu s Turčijo in ki nimajo namena kršiti njenih koristi.

Kakor se zdi, odgovor turškega zunanjega ministra sovjetske vlade ni zadovoljil.

Razgovori Molotova z Bolgari

Berlin, 4. oktobra. AA. DNB. Iz Moskve poročajo: Predsednik sovjetskih komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov je sprejel sredi ob 20 po moskovskem času bolgarskega polkovnika Bojdeva. Kakor je znano, je Bojdev vodil te dni pogajanja za sklenitev letalske konvencije med Bolgarijo in Sovjetsko Unijo in za uvedbo letalske zveze Moskva—Sofija. Pri njegovem sprejemu pri Molotovu je bil v družbi Bojdeva bolgarski moskovski poslanik Antonov. Pričakujejo, da bosta Sovjetska Unija in Bolgarija v kratkem sklenili letalsko konvencijo.

Znano pa je tudi, da vodi Bojdev s Sovjetsko Rusijo razgovore glede Balkana, ki imajo namen, da bi se v primeru nasedbe Besarabije po rdeči vojski Bolgariji odstopila Dobruđa. Zato v balkanskih prestolnicah, zlasti pa v Ankari, to akcijo pazljivo zasledujejo.

Pritisk na Romunijo

Bukarešta, 4. oktobra. DNB: Stalni predstavnik nemške narodne zajednice v Romuniji senator Hedrich se je informiral pri romunskem ministrskem predsedniku o položaju Nemcev v Romuniji.

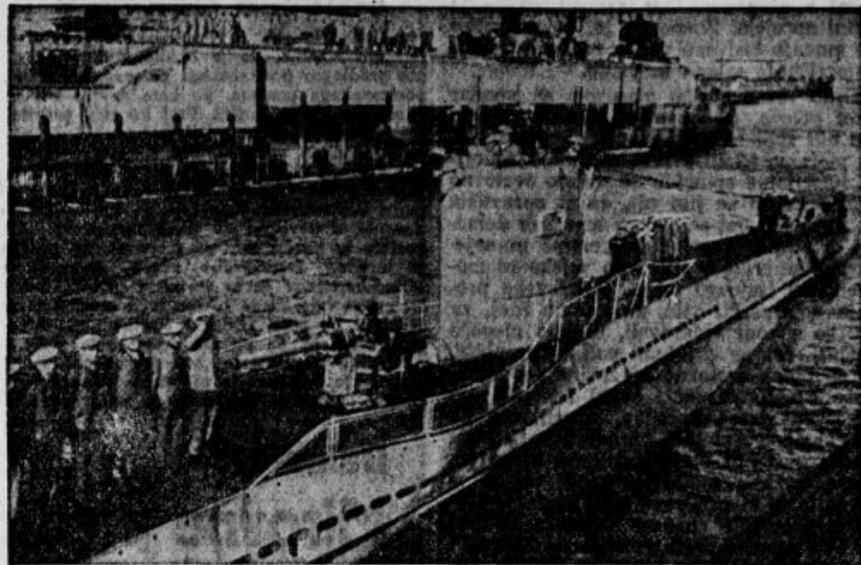
Češki list o Slovencih

Olomuški »Našinec« je napisal pr. mesec dolg uvodnik o samoupravi Slovencev, kjer je lepo podal ves napor Slovencev v Jugoslaviji za to, da se razmere uredijo in da pride do trdnega temelja nove državnostnosti. Takole začenja: »Potek napora in pogajanj pri ustvaritvi Hrvatske banovine je zelo jasno pokazal, kar smo v našem listu že večkrat podčrtali, da je bil eden izmed važnih činiteljev pri rešitvi tako imenovanega hrvaškega vprašanja tudi najbolj zahodni del jugoslovanskega političnega naroda — Slovenci. Ti so nesporno najbolj inteligentni izmed vseh Jugoslovancev in stara državopolitična tradicija avstrijskega parlamentarizma je naučila Slovence to, česar drugi zelo pogrešajo: premočrtno gledanje na stvari, kakršno so, odklanjanje neumestne narodne nadutosti ter smisel za realnost sil in poslanstvo naroda. Slovenci so morda edini slovanski narod, ki je spoznal, da njegove sile ne zadostujejo za posebno državo, in ki ni izgubil sil s izmišljanjem take eventualnosti.« Nato govori o zgodovinskem razvoju političnega prevrata ter o novi državi, »kjer so bili, da uporabim ta izraz, Slovenci razum države, dočim so Srbi pomenili njeno silo in moč. Hrvatski problem ni ovrzal Slovencev, da se ne bi udeleževali skupnih državnih zadev; ta problem je bil vprašanje hrvatsko in srbsko.« Dalje govori, kako so tudi Slovenci bili proti razdelitvi na banovine, kljub temu, da se dravska banovina krije z etnografskimi mejami. »Slovenci iz principa zanikavajo kakršenkoli centralizem, pa naj bo politični ali gospodarski ali kulturni. Toda

niji. — Predsednik vlade Argetolanu je izjavil, da je trdno odločen izvesti trgovinsko politiko, ki jo je začel pokojni Calinesco, namreč pozitivno in tesnejših gospodarskih stikov z Nemčijo. S tem v zvezi je dal takoj odlok, da se začne izvajati posebni ukrepi v tem smislu.

Kaj bo z Litvo

Pariz, 4. okt. AA. Havas: Iz Kovna poročajo: Med Litvo in Sovjetsko Rusijo se še zmerom vrše pogajanja. Doslej še ni nobenih točnih vesti. V dobro poučenih krogih zavračajo glasove o sklenitvi pakta o vzajemni pomoči. Listi izražajo neke upe glede teritorija Litve, toda ti upi utednejo biti pretirani. Na področju trgovine se razgovori najbrž vrše v okviru splošnih smernic, ker ne prisostvuje razgovorom izvedenec litovske delegacije Svelnikas. Glede prometa omenjajo železniško križišče Kajsjaforis v zvezi s pristaniščem Ljepajo.

Nemška podmornica, ki je potopila angleško ladjo »Courageous«

Prestavljeno učiteljsko osebje

Belgrad, 4. oktobra. m. Po prošnji so prestavljeno naslednji učitelji in učiteljice v Sloveniji: Franc Štular iz Vavje vasi v Ljubljano, Marija Papler iz Skofje Loke v Ljubljano, Terezija Juvan iz Skofje Loke v Ljubljano, Vencislav Perko od Sv. Križa v Domžalah, Cecilija Prosen iz Toplice na Dobrovo, Jelena Piskernik iz Boh. Bistric v Skofje Loko, Marija Vilhar s Črnuč na Ježico, Vida Štolfa iz Sele na Črnuče, Antonija Kuralt od Sv. Križa na Črnuče, Ivanka Rakovec iz Velenja v Dob pri Domžalah, Marija Zerjav v Jesenic v Ljubljano, Karel Sepec od Sv. Tomaža k Sv. Lovrencu, Ivan Lelič iz Kuzme v Prevalje, Henrika Voršič iz Velenja v Ptuj, Karla Vuk iz St. Lovrenca v Ptuj, Irena Lukošek iz Javorja v Naklo, Ernest Šusteršič iz Domžal v Ljubljano, Gizela Lukežič iz Domžal v Ljubljano, Henrik Paternost iz Tržiča v Ljubljano, Aleksandra Kordič iz Loškega Potoka v Ljubljano, Angela Rupnik iz Kočevja v Ljubljano, Gizela Kranjc iz Grosuplje v Ljubljano, Anton Faganelli iz Maribora v Ljubljano, Pavla Hromec od Dev. M. v Polju v Ljubljano, Elizabeta Troha iz Hoč v Ljubljano, Ivan Helbec od Sv. Križa v Maribor, Ljudmila Vorberg iz Slov. Konjice v Maribor, Volpurga Marušič od Sv. Florijana k Sv. Petru pod Sv. gorami, Marija

Petkovšek iz Lahovcev v Mursko Soboto, Anton Droč iz Bidovcev v Laško, Roza Šeme iz Pišec v Krko, Neža Cepon iz Gornjega Lakoša v Rečico ob Savinji, Marija Istenič iz Svetine v Skarjužno in Marija Beljan iz Dragatuša v Sevnico.

Razmejitev področij Trgovskih bolniških blagajn

Belgrad, 4. okt. m. Po § 106. finančnega zakona za proračunsko leto 1939-40 je socialni minister pooblaščen, da razmeji krajevno delovno področje bolniške blagajne zasebnih nameščencev, to je Trgovsko bolniško blagajno v Ljubljani, Blagajno trgovačke omladine v Beogradu in »Merkurja« v Zagrebu. V socialnem ministrstvu je že pripravljena uredba o tej razmejitvi področja ter bo v najkrajšem času podpisana in bo razmejitve stopila v veljavo s 1. novembrom. V tej zadevi je obiskala socialnega ministra delegacija bolniških blagajn. V delegaciji so bili predsednik Trgovske bolniške blagajne iz Ljubljane g. Ivan Martelanc, predsednik Trgovskega podpornega in bolniškega društva iz Ljubljane g. Gombač ter predsednik Blagajne trgovačke omladine iz Beograda dr. Radan.

Priprave za volitve v senat

Zagreb, 4. oktobra. b. Banska uprava v Zagrebu je sprejela predlog predsednika okrožnega sodišča glede priprav za senatorske volitve, ki bodo 12. novembra. Vse okrajne oblasti so pozvane, da okrožnemu sodišču v Zagrebu pošljejo popis onih oseb, ki imajo po zakonu pravico glasovanja. Poziv je bil poslan vsem okrajem v Banovini Hrvatski in morajo prijave izvršiti v teku osmih dni, v Zagrebu pa se bo izvršil popis volivcev. Iz seznama se morajo izbrisati vsi banki svetniki in narodni poslanci, ker je skupščina razpuščena. Potemtakem bodo za senatorske volitve v Banovini Hrvatski glasovali samo v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Državni odbor za volitve senatorjev je imel včeraj in danes sejo pod predsedstvom predsednika senata in predsednika državnega odbora dr. Antona Korošca. Na včerajšnji seji je bilo določeno število senatorjev, ki jih bodo izvolile posamezne volivne enote, in sicer: dravska banovina 4 senatorjev, drinska 5, zetska 3, banovina Hrvatska 13, vrbaska 3, dunavska 8, moravska 5, vardarska 5, mesto Beograd s svojim upravnim področjem pa enega senatorja. Potemtakem bo v vsej kraljevini 12. novembra izvoljenih skupno 47 senatorjev. Na današnji seji je državni odbor določil volivne odbore za vse volivne enote. Za predsednike volivnih odborov so določili: za predsednika volivnega odbora za dravsko banovino s sedežem v Ljubljani Ivan Škarja, član državnega sveta v Beogradu, za banovino Hrvatsko s sedežem v Zagrebu dr. Rudolf Steinmetz Sorodolski, član državnega sveta v Beogradu, za banovino vrbasko s sedežem v Banjaluki dr. Petar Mišić, član državnega sveta v Beogradu, za drinsko banovino s sedežem v Sarajevu Rista Mihajlovič, sodnik kasacijskega sodišča v Beogradu, za zetsko banovino s sedežem v Cetinju Luka Pišteljič, član državnega sveta v Beogradu, za donavsko banovino s sedežem v Novem Sadu Jovan Stranjaković, sodnik kasacijskega sodišča v Beogradu, za moravsko banovino s sedežem v Nišu Jovan Milovanović, sodnik apelacijskega sodišča v Beogradu, za vardarsko banovino s sedežem v Skoplju Miodrag Zarič, sodnik kasacijskega sodišča v Beogradu. In za predsednika volivnega odbora za Beograd in njegovo upravno področje dr. Danilo Danič, sodnik kasacijskega sodišča v Beogradu.

Kdaj bodo volitve — se ne ve

Belgrad, 4. okt. m. Pri današnjem sprejemu časnikarjev pri gradbenem ministru dr. Kreku »se je minister del časa razgovarjal s časnikarji tudi o notranjepolitičnih vprašanjih ter jim je dal razna pojasnila. Med drugim so časnikarji vprašali g. ministra, v koliko so točne vesti, ki so bile objavljene v enem delu zagrebaškega tiska, da bodo poslanske volitve že letos meseca decembra. Minister je odgovoril: »Gotovo je samo to, da vlada želi, da bi se država čimprej vrnila v normalno politično življenje.«

Strateški vzroki nemške zmage na Poljskem

Glavna poljska armada sploh ni prišla do bitke

Vojaški poročevalec švedskega »Svenska Dagbladet« objavljaja strategično poročilo s poljskega bojišča, ki je z vojaškega stališča jako zanimivo. Zmago nemške armade — tako sodi švedski častnik — je seveda treba med drugim pripisovati premoči tehničnega orožja, zlasti motoriziranim četam, ki so v suhi jeseni lahko naglo prodirale, ter letalstvu, ki je bilo v neprimerni premoči nad poljskim in je tudi pokazalo veliko večjo izurjenost nemških pilotov. Tudi je dejstvo, da je nemška špijonaža odlično delovala in so imeli nemški generali ves čas točen vpogled v poljsko zaledje. Toda v prvi vrsti je vsak strateg, ki je to vojsko proučil sam na bojišču (kjer se je švedski vojaški poročevalec nahajal), spoznal, da je zmago odločil strateški načrt nemškega vrhovnega vodstva, ki je bil matematično točno premišljen, z isto točnostjo izveden in tako predzren, da je jamčil za uspeh samo tako disciplinirani armadi in njenim podvoditeljem, kakor je nemška armada.

Cilj vojaških operacij ni bil samo, da se nasprotnik porazi, ampak da se v čim krajšem času onemogoči vsaka vzpostavitev njegove sile, z eno besedo, izničenje njegove vojaške moči. Nemci so postavili na Poljskem pet armad, katerim je bila poverjena izročitev strateškega načrta, ki je šel za tem, da smer nemškega napada ni fronta sovravnika, ampak njegovi boki in njegov hrbet daleč v njegove zveze z najnotranjšim zaledjem. Nemške armade so prodirale v velikem loku od skrajnega jugovzhoda v Sleziji in Slovačiji do skrajnega severozapada, kar se je grafično ponazorjevalo v celi vrsti puščic, ki bi se podaljšane srečale v prostoru med Varšavo in Lublinom v trikotju, ki ga tvori sotočje Visle in Buga. Samo na zapadu v Poznanju, kjer je poljska glavna sila v resnici stala, niso prodirali, ampak le čakali v obrambnem položaju. Ta strateški načrt je bil sicer olajšan po geografski legi Poljske, je pa vseboval v sebi veliko nevarnost. To zaradi tega, ker nemške armade med seboj niso bile povezane, ker bi v povezani črti ne bile mogle izvršiti strategičnega načrta vrhovnega armadnega vodstva. Razdalja med posameznimi armadami je bila mestoma tako velika, da bi v primeru, če bi bili Poljaki napadli eno ali drugo od teh armad, prešlo veliko nevarnega časa, preden bi ji bila druga nemška armada mogla priti na pomoč.

Ravno v tem, da poljsko vrhovno armadno vodstvo ni izrabilo tako ugodnega položaja zase, je dokaz, da to vodstvo ni bilo na višini svoje naloge. Njen nasprotnik je namreč bil deloma

prav tako v ugodnem in deloma v neugodnem položaju v začetku vojne, kakor ona sama. Tako nemška, kakor poljska armada sta bili izpostavljene nevarnosti, da bosta na vzhodu in na zapadu istočasno napadeni in da se bosta morali boriti na različnih frontah; obe pa sta se mogli vreči na eno izmed nasprotnih armad in jo uničiti, preden bi ji mogla postati nevarna druga. Če bi bila poljska armada imela odlično vodstvo, ki bi se bilo slednje možnosti poslužilo, bi borba na Poljskem, če upoštevamo brezprimerno hrabrost poljskega vojaka, še davno ne bila končana. Tista glavna armada, o kateri so vsi mislili, da je zbrana ali da se zbira okoli Varšave med Vislo in Bugom, se tam sploh ni nahajala, ampak glavna poljska armada je bila tista armada, ki jo je Rydz Smigly postavil v Poznanju, od koder bi se bil mogel vreči na Nemce z ravno tako silo, kakor bi se bil mogel vreči nanje na nasprotnem boku v Vzhodni Prusiji. Toda Rydz Smigly te smelosti ni imel in je zato tako hitro podlegel. Nasprotno je nemško vrhovno vodstvo armade zapadlo svojim armadam, da bo vsaka od njih, če bi bila napadena, napad vzdržala tako dolgo, da bi ji prišle druge armade na pomoč in nasprotnika potem še bolj uničile. Nekaj podobnega se je Poljakom posrečilo, kakor vemo, pri Kutnu, vendar tukaj ni šlo za napad, ampak samo za poizkus prodora poljske poznanske armade do Varšave, kar ni bila zasluga maršala Rydz Smiglyja, ampak hrabrosti in smelosti poljske poznanske armade, ki je delala oziroma morala delati na svojo lastno roko, ker je vrhovni poveljnik popolnoma odpovedal in na koncu tudi ni imel nobene zveze z njo.

Nemški vrhovni poveljnik pa je že izpočetka svojega nasprotnika nadkriljeval po tem, da so mu bili njegovi nameni bolje znani, kakor so bili znani nameni Nemcev maršalu Rydz Smiglyju. Nemci so izvedeli že ob izbruhu vojne, na kateri točki bodo Poljaki skušali napasti. Rydz Smigly je namreč glavno poljsko armado postavil, kakor rečeno, v Poznanju, samo par milj daleč od Berlina, kamor prispeje letala v eni sami uri. Človek bi mislil, da bo nemški vrhovni poveljnik veliki vojni armadi napasti nasprotnika tukaj ali frontalno ali pa na bokih. Toda nemško vrhovno poveljstvo ravno tega ni storilo. Velelo je svojim armadam, da korakajo mimo poljske glavne sile in je svoje čete pustilo vkorakati globoko v dovozne točke in črte poljske poznanske armade ter se je tako izpostavilo največji nevarnosti. V resnici pa je ta poteza bila tista, ki je prinesla Nemcem zmago, ker so v hrbtu poljske glavne armade porazile posamezne druge poljske armade ter dosegle svoj strateški cilj, ne da bi bila glavna najmočnejša poljska poznanska armada prišla do tega, da bi z nemško armado imela eno samo resno bitko ter je morala potem, ko so nemške armade razdele vse zaledje, se s fronte, kjer ni začela nobene bitke, umikati proti Varšavi in je šele potem, ko je bila vojna že odločena, Nemce prisilila do sedemdesetne bitke pri Kutnu, v kateri so se Poljaki pokrili z nesmrtno slavo, niso pa mogli izničiti zmage nasprotnika, ki je bil svoj cilj z izredno naglostjo in točnostjo že dosegel. Vdor nemških armad z vseh strani je bil tako nagel in obenem tako premočen ter drzen, da so bile kmalu pretrgane vse zveze med poljskimi armadami, predvsem pa z njenim vrhovnim poveljstvom, tako da iz tega vidimo, da tiste poljske glavne armade, o katerih se je ves čas pisalo, da čaka Nemce na Bugu, sploh ni bilo, oziroma ni moglo biti. Poljski vrhovni poveljnik je mislil, da bo z glavno armado, ki jo je postavil v Poznanju,

ogrožal nemško zemljo, v resnici pa je s to potezo, katere ni znal ali se ni upal uresničiti, omogočil nemški armadi zmago. Seveda je igrala v tej vojski, kakor v vsaki, veliko vlogo tudi tako imenovana sreča, toda strateške in taktične napake poljskega vrhovnega poveljstva so iz tega popolnoma očitne.

Mirno se lahko trdi, da se maršal Rydz Smigly in njegov generalni štab ni mirno vsedel za mizo in trezno računal ter risal s svinčnikom na generalštabni karti, ampak da se je preveč zanašal na junaštvo poljskega vojaka, katerega Nemci nikakor niso podcenjevali, ampak so že v naprej vedeli, da bodo imeli opraviti s hrabrci brez primere in so zato tem bolj premišljeno zasnovali svoj načrt. Ni zadost, da je človek junak — je dejal največji strateg 19. stoletja, Moltke — on mora biti tudi vojak, to je človek, ki dela po metodičnem načrtu v največji disciplini. Tako zaključuje švedski vojaški poročevalec svoje poročilo, za čigar objektivnost nosi seveda odgovornost on sam. Sicer pa se vsi vojni poročevalci v glavnem z njim strinjajo.

Borba med obrambnimi pasovi na zapadu

Javnost je sedaj že precej poučena o silni utrjenosti nemške zapadne meje, ki jo zapira tako imenovani Siegfriedov utrjen pas in na francoski strani prav tako močan nad 20 km širok pas utrd, ki so bile zgrajene pod vojnim ministrom Maginotom in se zato imenujejo Maginotova linija. Vprašanje nastane, ali so ti obrambni sistemi sploh osvojljivi.

Prva naloga napadalca je v tem, da premaga ovire, ki preprečujejo približevanje obrambnemu sistemu. Kjer je ta ovira široka reka, kakor je Ren, bi bilo treba najprej s čolni poslali čete na nasprotno stran, kjer bi se morale na mnogih mestih trdno zakopati. V njihovem varstvu bi se moral zgraditi najprej brod čez reko in potem most na pontonih, da bi bil dovoz nadaljnjih čet in potrebne materiala mogoče. Le če se posreči zagotoviti po mostovih trajen prevoz, je mogoče nadaljevati z ofenzivno akcijo na drugem bregu.

Toda, da bi bil prehod čez reko sploh mogoč, so potrebni gotovi nujni predpogoji. Napadalec mora imeti premoč v zraku, sicer bodo nasprotni letalci mostove razbili in s tem odrezali vsako zvezo z ostalo armado. Napadalec mora pred prehodom čez reko s topništvom uničiti obrambne naprave, ki jih ima nasprotnik na svojem bregu. Uničiti mora vsa gnezda strojnih pušk, sicer se ne bo mogoče vgnezditi na nasprotni strani. Njegovo topništvo mora biti tako močno, da trajno krotili nasprotno topništvo, ker sicer bodo čete, ki bi dosegle nasprotni breg, v najkrajšem času uničene. Vse to pa je tako težko izvesti, da do sedaj ni še nobena stranka poizkusila napad čez reko.

Če pa pred fronto ni tako mogočne ovire, kakor je široka reka, potem napadalec lahko naskoči polje pred utrjeno črto. Toda tudi tukaj mora najprej porušiti ovire, ki se mu stavijo na pot. To so žične ovire, ki jih je z lahkimi in težkimi topništvom sicer mogoče razstreliti, zahteva pa zelo veliko streliva. Potem nastanejo globoki lijkovi, v katerih je polno raztrgane bodičaste žice, kar še vedno ovira napredovanje. Težko topništvo mora razstreliti ovire, ki zapirajo pot tankom, za kar je tudi treba zelo veliko streliva. Posebno nevarno oviro pa predstavljajo minirana polja. Ako jih hoče topništvo očistiti, potem je skoraj za vsak kvadratni meter potreben zadetek. Poraba streliva je torej ogromna. Francozi so znašli novo sredstvo. Naženejo črede svinj, ki rijejo po zemlji, upostavijo kontakt in sprožijo mine. Svinje so seveda raztrgane, a je to še vedno najcenejši način, da dosežejo svoj namen.

Angleške obtožbe proti Himmlerju

London, 4. okt. b. Angleži so sporočili nemškemu narodu v obliki letakov, da je šef nemške tajne policije Himmler, ki ne dovoli Nemcem, da bi prenesli žez mejo niti 10 mark, sam naložil v Švici in v Argentini 500 milijonov mark.

Vojska na morju

London, 4. okt. b. Poročajo, da je nemška ladja »Columbus« pobegnila iz nehiške luke Veracruz. Znano je, da so se tam pred kratkim pojavile nemške podmornice ter je beg te ladje brčkone podpiralo nemško podmorniško brodogradništvo.

Stockholm, 4. okt. b. Zaradi ponovnih napadov na švedske trgovske ladje je švedska vlada sklenila izvršiti potrebne ukrepe za varstvo svojega trgovskega brodogradništva.

Washington, 4. okt. b. V razgovoru s predstavniki tiska je predsednik Roosevelt izjavil, da bo v najkrajšem času stavljenih v službo nadaljnjih 40 rušilcev. Ti rušilci bodo nadzirali ameriško obalo.

Borba med obrambnimi pasovi na zapadu

Pa tudi če so že vse te ovire odstranjene, še ni mogoče zasedati predpolja. Treba je s topništvom popolnoma uničiti strojne puške, male pehotne topove in metalce min, ker drugače je napredovanje nemogoče. Vse te obrambne naprave pa so v betoniranih zakloniščih. Zato jih je mogoče porušiti le z močnim obstreljevanjem. Pa še tudi potem bo napadalec izpostavljen obstreljevanju nasprotnega topništva, ki ga ni mogoče popolnoma k molku pripraviti, ker njegovi položaji vsaj splošno niso znani. Napadalec mora torej le korak za korakom napredovati in si sproti graditi kritje proti topniškemu ognju. Kos zemlje je šele takrat v njegovi posesti, če ga je tako močno utrdil, da ga nasprotnik s protinapadi ne more ven vreči.

Zaradi tega je povsem razumljivo, da francoske čete potrebujejo zelo dolgo časa, da si osvoje predpolja glavne utrjene črte. Šele potem je mogoče napad na same utrdbe. V ta namen je potrebna silnih priprav. Najtežje topništvo, ki ga je mogoče premikati le po železnici, mora priti v ugodne položaje in biti oskrbljeno z ogromnim strelivom. Treba je kopičiti velikanske množine topništva, ako hoče dobiti premoč nad branilcem. Toda tudi osvojitve le ene utrdbe ne bi mnogo zalegla. Prodor bi bilo treba napraviti na široki fronti vsaj desetih kilometrov, da bi osvojen črto bilo mogoče obdržati.

Ako se napadalec posreči, da vdere v kak odsek utrjene črte, potem branilec takoj osredotoči na to mesto ogenj svojih baterij in letal. Po tej pripravi se prične protinapad tankov in pehote. Napadalec bo mogoč pred protinapadom obdržati položaje le tedaj, če je močnejši v zraku in ima tudi močnejše topništvo. Ako je prva črta zavzeta, potem se prične enako dolgotrajne priprave za napad na drugo, kjer se razvijajo zopet slični boji. Za drugo črto je potem tretja in četrta in branilec ima čas, da med tem zgradi tudi še nove obrambne črte.

Zato je prava uganika, kako bi v boju za Maginotovo ali Siegfriedovo črto bilo mogoče doseči kako odločilno zmago. Na obeh straneh so namreč nakopičena tako neizmerna velika vojna sredstva, da se med seboj paralizirajo in da presega človeške moči, da bi jih bilo mogoče nadzirati.

Na zapadu tiho in mirno

Pariz, 4. oktobra. Ij. Z bojišča prihajajo poročila, da je noč minula mirno. Do večjih bojev ni prišlo, razen redkega topniškega ognja in nekaj letalskih spopadov. Toda na obeh straneh so pripravili, da so to le otipavanja in dokazi priprav. Francoske čete oklepajo Saarbrücken od treh strani. V območju fronte civilnega prebivalstva ni več. Danes so Nemci izpraznili mesta Saarlouis, Karlsruhe, Zweibrücken in še nekatera druga mesta. Največje od teh mest je Karlsruhe, ki ima 150.000 prebivalcev in leži za desnim bregom Rena, 60 km za francosko mejo.

Po vsej pokrajini od Mozele do Saare je padel hladen dež z nalivi. Nizki oblaki in sploh slab razgled sta onemogočila vsako delavnost. Nevhite in noč ter mrzav ovirajo stalno borbenost in borbeno delavnost.

Berlin, 4. oktobra. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča: Na zahodu je vladalo razen slabega sovražnega topniškega ognja okrog Saarbrückna popolno tishje.

Pariz, 4. oktobra. AA. Havas: Danes dopoldne je imela vlada svojo sejo. Daladier je razložil diplomatski in vojaški položaj. Daladier je predložil predsedniku republike v podpis dva ukaza o imenovanju in napredovanju častnikov. Prav tako je bila izdana uredba, s katero se določajo dohodki ministra za blokado. Vlada je izdala besedilo uredb, s katero se v resoru kmetijskega ministristva organizira posebna služba za splošno preskrbo z življenjskimi potrebščinami.

Belgrajske novice

Belgrad, 4. okt. AA. Z odlokom ministra za PTT je bilo odobreno, da se izdelajo in dajo v promet posebne prigodne poštne znamke Jadranske straže v vrednosti 0,50, 1, 1,50 in 2 din z dodatkom 0,50, 1 in 1,50 din. Plačani dodatek pri vsaki znamki gre v korist izvršnega odbora JS v Splitu za izgradnjo pomorskega muzeja osnovna vrednost pa gre v korist državne blagajne. Kot poštna pristojbina velja samo osnovna vrednost. Prodaja teh znamk je neobvezna in bo trajala do 30. novembra letos. Po izteku tega roka se smejo prodajati te znamke za frankiranje poštne pošiljke.

Belgrad, 4. okt. AA. Danes dopoldne je trgovski minister dr. Ivan Andres vrnil obisk nemškemu poslaniku na našem dvoru Viktorju von Heerenu. Ob 13.30 pa je minister dr. Andres priredil banket v čast nemškega trgovskega odposlanstva, ki se nahaja v Belgradu.

Belgrad, 4. okt. AA. Svoji je dopotovala v Belgrad grška trgovska delegacija, ki se udeležuje trgovskih pogajanj, katera so se začela med našo državo in Grčijo danes ob 12.30. To je nadaljevanje pogajanj, ki so se začela v Solunu od 19. do 21. septembra in je glavni predmet razprav, ureditev plačilnega prometa med Grčijo in Jugoslavijo.

Zemunska vrem. napoved: Razvedrilo se bo na severni polovici. Oblačno z dežjem pa bo v južnih krajih. Zagrebška vrem. napoved: Hladneje.

Brat Sonce

Praznik sv. Frančiška Asiškega, ki ga je obhajal katoliški svet včeraj, je spomnil vse kulturno človeštvo na osebo in delo, ki je na prevalo 12. in 13. stoletja obnovilo in poglobilo krščanskega duha v reformi, ki je zajela vsa območja družabnega življenja. Bil je to čas, ko so se začele majati mnoge osnove srednjeveške družbe in države. Cerkev je bila za Inocenca III. na višku svoje moči in vpliva na javno življenje, za nekaj časa sta se bili takrat tudi združili zapadna in vzhodna cerkev in v vzhodnih slovanskih deželah so izginili zadnji sledovi poganstva. Ta svetla podoba pa je bila zasenčena po brezverstvu, ki si je utrlj takrat v Evropo pot iz Azije in je s svojim naukom o dveh enakovrednih počelih dobrega in zla, med katerima je večna borba brez zmage, grozilo družabnemu življenju z anarhijo in nihilizmom, kulturno življenje pa bi bilo po vplivu teh naukov popolnoma zamrlo v zanikanju vsake svetske delavnosti. Politično življenje je bilo označeno po hudih borbah med stanovi, med fevdalnimi gospodarji in dvigajočim se meščanstvom in po skrajnem nasilju tiranov, ki so v tej družabni zmedbi, gazeč vse naravnstvene in družabne zakone, s svojo krvjo in ognjem ustanovljali svoje avtokracije. Obenem pa je vstajala zarja nove dobe in na pragu te dobe vidimo sv. Frančiška iz Assisija. Nasproti spiritualističnim zablodam svojega časa oznanja ljubezen do vsega, kar je Bog ustvaril. Bogatašem propoveduje evangelijsko skromnost in bratske vzajemnosti, ki nam nalaga stroge dolžnosti do bližnjega in žrtve v službi občestva. Nasilju pa postavi nasproti moč pravice in ljubezni. Ljubezen, skromnost in altruizem Frančišku niso gola čustva za izpopolnjevanje lastne osebe, marveč socialne veselice, ki so v družbi neobhodno potrebne, da se ne poruši vzajemnost njenih stanov, da znano prav ravnanje z naravnimi dobrinami in bogastvom v prid vseh in da more oblast po teh načelih vladati modro in pravično. Asiški svetnik je imel pred seboj vse človeštvo in vse narode pa njihovo soživiljenje, o katerem je v tistem času, ko se je začela v nasprotju s srednjeveškim zamislom vesoljske države tvoriti narodna država, dobro vedel, da le-ta ne bo mogla obstajati, če se ne postavi na te univerzalne naravnstvene temelje skupnega življenja. Brat Sonce, kakor ga je imenoval veliki Dante, je ob enem najbolj važnih preobratov naše zgodovine postavil ideal človeškega krščanskega bratstva, ki ga danes iščejo duhovi Evrope, potem ko so se razočarali nad puhlimi družabnimi teorijami liberalizma in socializma, pa plemenskega nacionalizma, ki so človeško družbo le še bolj razkrojili. Asiški ubojec je vedel in oznanjal, da mora to bratstvo medsebojne krščanske ljubezni biti tudi norma mednarodnega prava in življenja. In ta misel ga je tudi navdahnila, da je ustanovil tretji red, prvo kulturno organizacijo Evrope za naravnstveno in socialno reformo sveta v duhu Evangelija. Ni čuda, da v današnjem somraku naše družbe misli mnogih uhajajo k svetemu Frančišku.

Razgovor o demokraciji

Pred dnevi smo priobčili na uvodnem mestu članek, v katerem smo naglašali potrebo, da se evropski narodi streejo v skupno fronto demokracije, če hočejo odolati avtokraciji, na čelu katere koraka danes komunizem. To smo naglašali zaradi defetizma, ki se opaža v izvestnih krogih, pripravljnih, da iz malodušja in pomanjkanja prave narodne zavesti ali pa iz zmešane levičarske ideologije kapitulirajo pred vsakim diktatorjem. Treba pa je — smo rekli — zastaviti vse sile evropskega človeka za demokracijo ne samo v političnem, temveč tudi v ideološkem pomenu, to je za poživitev in poglobitev demokratske kulture, ki eloni na osebni svobodi in vzajemnosti stanov, uresničeni po normah naravnstvenega reda; le Azijati rabijo biča, da prav žive in uresničujejo temeljne vrednote človeka vrednega sožitja.

Naš članek je velika večina slovenske javnosti, naj bo usmerjena tako ali drugače, sprejela kot izraz njene lastne miselnosti v sedanjem resnem času, kot nekaj samo po sebi umevnega, kar mora podpisati vsak slovenski človek. Le gospod Adolf Ribnikar je menil, da mora prikriti zraven svojo modrost, pa, če mogoče, oslabiti vtis našega poziva. Gospod Ribnikar gotovo pošteno misli in dobro hoče, je pa tako zamrežen v našo vsakdanjo politiko, ki jo je svojčas sam krepko pomagal zapeljati s širokega zamisla tistih dni na tir najbolj malenkostne strankarije, da tudi naših izvajani o evropski demokraciji, ki se danes bori za biti in nebiti zapadne omike s totalitarnimi vseh barv, ni mogel razumeti drugače, kakor s stališča svojih posebnih želja in pogledov na slovensko politiko. Našem članku, ki ga je ponatienl v njegovih osrednjih mislih v »Večerniku« z lepimi črkami na tretji strani, nima prav nič oporekati, odobrava ga z vso dušo, toda spomnil se je, da je lanskega leta izdelal in razposlal poslanico vsem slovenskim političnim faktorjem, naj se vsi Slovenci združimo in napravimo medstrankarski kompromis ter začnemo na jasni ideološki podlagi novo politiko, kakor si jo zamislja gospod Ribnikar.

Nam o tisti spomenici ni ničesar znanega, na vsak način pa sodimo, da ima ta stvar kaj malo opraviti z našim opozorilom, da je skrajni čas za skupno fronto vseh demokracij sveta, zakaj ta je potrebna brez ozira na usodo, ki je doletela spomenico gospoda Ribnikarja. Ne vemo, ali bi se bilo kaj spremenilo na mednarodnem položaju, če bi bili slovenski politiki to spomenico sprejeli in kakšen vpliv je imelo na potek svetovnih dogodkov to, da so slovenski politiki Ribnikarjevo spomenico odklonili oziroma prezrli. Menda hoče gospod Ribnikar reči, zakaj smo se zdaj zavzeli za načelo demokracije, prej pa da se nanj nismo spomnili. Očita nam namreč, da smo bili »zastavonoše avtokratskih režimov«, da nismo hoteli braniti demokracije in svobode, da nismo marali za njegovo idejo »narodne koalicije«, ki naj bi napravila konec »politični konjunkturistiiki«, po kateri so se baje ravnali slovenski politiki, dokler ni nastopil gospod Adolf Ribnikar.

Torej smo na področju naše notranje politike, kamor je spjel debatno gospod Ribnikar, toda ne v svojo srečo! Gospoda Ribnikarja moramo namreč vprašati, katere avtokratske režime misli, ko govori o njihovih zastavonošah? Kolikor smo zasledovali slovensko politiko zadnjih dvajset let, smo videli med zastavonošami vseh jugoslovanskih hegemonističnih avtokratskih režimov poleg pokojnega dr. Zerjaja in dr. Kramerja gospoda Adolfa Ribnikarja, ki je strumno stal poleg te zastave tudi takrat, ko je ta ideja dobila svojega izraza v pravi in popolni jugoslovanski diktaturi. Kje je kakšna izjava gospoda Ribnikarja, kdo ve za kakšen njegov javni nastop, kdo za kakšen Ribnikarjev govor ali članek v tistem času, ki bi se bil zavzel za demokracijo, za svobodo Hrvatov in Slovencev, za njihovo enakopravnost kot dveh samostojnih narodov poleg srbskega? Nasprotno — gospod Ribnikar se je dosledno imel za unitarista in je ta unitarizem, ki se je držal le s pomočjo več ali manj prikritih ali odkritih protidemokratskih diktatur, dosledno zagovarjal. Kaj ga je oddaljilo v zadnjih letih od »Jutra« in njegove struje, tega ne vemo, lahko tudi, da je postal drugih misli, kar bi nas le veselilo, samo v to g. Ribnikar ni poklican, da bi se zdaj predstavljal kot rojen vitez zaščitnik demokracije, ko je večino svojega političnega življenja in delovanja služil pod zastavo JNS, ki je zagovarjala in dejansko podpirala tako imenovani jugofašizem.

Še manj seveda pristaja gospodu Ribnikarju, da se zagani v druge, ki se mu ne zde zadosti demokratski. Režim JRZ, ki ga mi peto leto podpiramo, je dal narodov Jugoslovije to, kar so jim tako imenovani »demokratski« režimi dosledno odrekli: narodni sporazum, po katerem so Srbi, Hrvati in Slovenci dejansko postali enakopravni Režim JRZ nam je dal samostojno banovino, ki al jo bomo po svojem lastnem narodnem vidiku in koristih sami uredili. Režim RJZ je zavrnil vse teroristične organizacije in poizkuse v državi, in utrl pot zakonitim razmeram ter zdaj izdeluje demokratske volivne, društvene in tiškovni zakon. Kdaj je to padlo v glavo režimom, ki jih je politično podpiral g. Ribnikar? Saj pohajajo vsi izjemni avtokratski zakoni v naši državi iz tistega časa in iz tistih režimov, v katerih so sedeli in vedrili najhujši politični prijatelji in somišljeniki gospoda Adolfa Ribnikarja.

V ostalem pa se z g. Ribnikarjem strinjamo, da je treba našo narodno politiko okrepiti, da je treba »najresneje računati s podeželjem«, da treba podpreti zdravo slovensko meščanstvo itd. Mi na tem delamo od Krekovih časov in smo prepričani, da more le taka narodna politika na demokratski osnovi ves naš narod tako stniti, da bo lahko odolel skrajnostim, ki hočejo razrušiti Evropo in osono omiko. Pri tem delu bi radi videli tudi g. Ribnikarja v pozitivni sogradnji, kakor vse slovensko meščanstvo sploh — s takimi polemikami razpravami, kakor je ta njegova zadnja, pa bo kaj malo služil slovenskemu narodu, ki je takih strankarskih preklarj do grla sit.

Koliko Slovencev živi v Jugoslaviji

Zagrebski »Obzor« prinaša v svoji številki 226 z dne 3. oktobra 1939 podatke o tem, koliko je Slovencev v naši državi. Pri tem citira belgrajske »Pravde« z napačnimi številkami, iz katerih se naj vidi, da živi v Jugoslaviji izven Slovenije okoli 400.000 Slovencev, nasprotno pa ni v Sloveniji nameščenih Srbov in Hrvatov niti 2000.

Ne oziraje se na drugo pisanje se nam zdi potrebno ugotoviti predvsem točne številke, koliko je Slovencev izven Slovenije in koliko živi Srbov in Hrvatov pri nas v Sloveniji. Predvsem so nam tu na razpolago že nekotično zastareli podatki ljudskega štetja z dne 31. januarja 1921. Po tej statistiki je živelo v dravski banovini (glej Statistični letopis 1929 str. 69) Slovencev 958.109, dočim je znašalo število Srbov in Hrvatov 17.638, skupno pa je štela naša banovina 1.075.747 prebivalcev. Kriterij za to štetje je bil materinski jezik.

Ljudsko štetje leta 1931 (dne 31. marca) nam ni prineslo točnih podatkov o številu Slovencev, ker je vladala tedaj zmešnjava glede pojma narodnosti in smo bili vsi skupaj Jugoslavlani. Zaradi tega tudi še ni bila uradno objavljena statistika prebivalstva naše države po narodnostih. Iz zasebnega vira, ki je imel vpogled v uradno statistiko (glej knjigo dr. Rudolfa Bičaniča: Ekonomska podloga hrvatskog pitanja, Zagreb 1938, tabela priložena za str. 6 prvo izdaje), je razvidno, da je živelo v Sloveniji poleg 1.079.000 Slovencev še 18.000 Hrvatov in 5000 Srbov, skupno torej 23.000, kar pomeni v primeri s letom 1921 znatno povečanje. Torej absolutno ne drži številka 2000, kakor jo navaja belgrajska »Pravda« in za njo »Obzor«. O tem, koliko je nameščenih pri nas Srbov in Hrvatov, in nasprotno, koliko je nameščenih Slovencev izven Slovenije, nimamo nobenih zanesljivih številk in tudi ne nobenih pravih opor za cenitev. Koliko Slovencev živi izven Slovenije v naši državi, nas počuje naslednje številke iz istega vira:

	1921 (v tisočih)
savska banovina	43,5
vrbska banovina	1,6
primorska banovina	1,1
drinska banovina	2,5
zetska banovina	0,7
donavska banovina	0,9
moravska banovina	1,7
vardarska banovina	0,3
Belgrad	1,5
Skupno	62,0

Po dr. Bičaniču je bilo Slovencev v Hrvatski, Slavoniji in Sremu leta 1931 35.000, v Dalmaciji 1 tisoč, v Bosni in Hercegovini 4 tisoč, v Vojvodini 4 tisoč, v Srbiji 9 tisoč, v Južni Srbiji 1 tisoč in v Crni gori 1 tisoč, skupno 55.000. — Ta številka se nam zdi zelo nizka, ker je očitno Slovencev bilo v Srbiji več kot jih navaja dr. Bičanič; saj je samo v Belgradu najbrž več Slovencev kot jih navaja dr. Bičanič za vso Srbijo. Iz teh virov, ki niso slovenski viri, da bi se jim mogla očitati pristranost, je razvidno, da številke niso take kot jih prikazujejo drugi listi v državi in da zaradi tega odpadajo sklepi, ki jih nekateri delajo iz napačnih številk.

Te številke smo navedli brez vsake polemične misli, ker smatramo, da služimo i slovenski i državnji stvari veliko bolje, če ostanemo na realnih tleh, kakor pa da se spuščamo v zaključke na osnovi popolnoma napačnih in pretiranih številk.

Stanje naših kliringov

Po podatkih naše Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 30. septembra naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 22. septembra):

Aktivni kliringi: Nemčija 15.128.000 (+ 1.009.000) mark, češkomoravski protektorat 33.032.000 (+ 9.081.000) kron, Madžarska 39 milij. 95.000 (— 406.000) din, Turčija 17.609.000 (minus 79.000) din, Bolgarija 1.077.000 (— 204.000) din in Španija 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 137.777.000 (+ 584.000) din, oltška 26.896.000 din, Romunija 23.585.000 (+ 16.464.000) din, Belgija 1.425.000 (+ 1000) belg, Švica 1.064.000 (— 51.000) frankov, Bolgarija 1.589.000 (— 14.000) din.

Iz tega pregleda je razvidno, da se je naš aktivni kliringi saldo z Nemčijo v teku zadnjega tedna septembra povečal za nad 1 milijon mark, nadalje je narasel tudi v znatni meri naš aktivni saldo v protektoratu, dočim drugih znatnejših izprememb med aktivnimi saldi ni. Med pasivnimi saldi je omeniti znatno povečanje pasivnega salda v prometu z Romunijo zaradi povečanja naših nabav važnih romunskih proizvodov, saldo na Poljskem je ostal neizpremenjen, dočim drugje tudi ni znatnih izprememb.

V naslednjem podajamo še pregled gibanja najvažnejših kliringi saldo v mesecu avgustu (v tisočih dotične valjave):

	31. julija	31. avg.	30. sept.
Nemčija (marke)	10.272	11.823	15.128
protektorat (krona)	7.139	21.536	33.032
Pasivni:			
Italija (din)	102.249	129.218	137.777
Romunija (din)	7.893	4.003	23.585

Nova parobrodna družba na Sušaku. V trgovinski register na Sušaku je bila vpisana d. d. Levant z glavnico 1 milij. din v srebra. Člani prve uprave so Baraovič Anton, dr. Emanuel Perčič in Ferruccio Babarovič s Sušaka.

Gospodarstvo

Brezobrestna posojila za obnovo vinogradov

V debati o letošnjem banovinskem proračunu je ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen napovedal ustanovitev sklada za dajanje brezobrestnih posojil za obnovo vinogradov. Tudi je bila že v letošnji banovinski proračun (za 1939-40) vnesena postavka 1 milij. din kot brezobrestna posojila vinogradnikom za obnovo vinogradov, oziroma prispevek sklada. Ta vsota je vnesena v proračunu kmetijskega oddelka partija 19., pozicija 6.

Sedaj je notranje ministrstvo kot nadzorovana oblast odobrilo ustanovitev tozadnega sklada in v najnovjšem »Službenem listu« je že objavljena odločba o ustanovitvi tega sklada, kakor tudi določila za podeljevanje brezobrestnih banovinskih posojil.

Ustanovljen je torej banovinski sklad za podeljevanje brezobrestnih posojil vinogradnikom za obnovo vinogradov. V ta sklad se steka skozi šest let dotacija po 1 milij. din iz banovinskega proračuna, nato obresti in vrnjena posojila iz tega sklada. Posojila, ki se bodo dala v letih od 1939-1944, se bodo vračala v 5 enakih letnih obrokih, katerih prvi zapade v plačilo 6 let po izplačilu posojila, nadaljnja posojila pa v 4 enakih letnih obrokih, katerih prvi zapade 5 let po izplačilu posojila.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 30. september 1939 kaže naslednjo sliko (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 22. septembra t. l.):

Aktiva: zlato v blaginjah 1.076.05 (+0.027), zlato v inozemstvu 10,8, skupna podlaga 1.986,84 (+0.027), devize izven podlage 581,8 (+71,6), kovani denar 285,9 (—16,2), posojila: menična 2.315,3 (+114,2), lombardna 178,6 (—48,1), skupno posojila 2.493,9 (+66,1), nekontinirani blagajniški zapiski ministertva finane 170,0 (+15,0), razna aktiva 2.829,0 (—19,7).

Passiva: bankovci v obtoku 9.108,0 (+353,84), državne terjatve 43,7 (—47,4), zirovni računi 879,54 (—34,8), razni računi 171,44 (—273,2), skupno obveznosti po vidu 1.094,7 (—355,4), obveznosti z rokom 440,3 (+190,0), razna passiva 316,7 (—69,3).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 10.202,64 (1,56), skupna podlaga s premijo 2.553,1 (+0,034), od tega samo zlato v blaginjah 2.539,2 (+0,534) milij. din, skupno kritje 25,02 (v prejšnjem izkazu 25,01)%, od tega samo zlato v blaginjah 24,88 (24,88)%,

Izkaz kaže, da so potrebe denarnega trga zaradi ultima septembra in drugih potreb zelo narasle, kar se vidi predvsem v povečanju posojil. Tudi so se povečala izposojila Narodne banke državi. Poleg tega je zasebno gospodarstvo mobiliziralo svoje naložbe na žiru pri Narodni banki, tako da so zirovni računi zopet padli. Vse to je imelo za posledico povišanje obtoka bankovcev za 353,84 milij. din, tako da je obtok bankovcev presegel vsoto 9,1 milijarde dinarjev. Nadalje je banka izvedla še transakcijo s prenosom iz raznih računov na obveznosti z rokom, ki so se znatno povečale. Vendar kljub tem velikim izpremembam odstotek kritja ni bil zmanjšani, ampak celo malenkostno povišan. Tudi je zadovoljivo znamenje, da se je povečal naš devizni zaklad.

V naslednjem navajamo nekatere najznačilnejše postavke iz izkazov Narodne banke za zadnje tri mesece, in sicer vedno za konec meseca v milij. din:

	julij	avgust	september
zlato	2.469,6	2.471,74	2.553,1
devize	502,8	508,6	581,8
kovani denar	206,55	296,9	295,9
posojila	1.859,86	2.132,0	2.493,9
predjurni državi	—	—	—
zirovni računi	920,3	605,15	879,54
razni računi	769,0	724,5	171,44
obveznosti z rokom	30,0	30,0	440,3
obtok bankovcev	7.354,25	7.986,25	9.108,0

Pregled kaže, da se je naš devizni položaj zelo izboljšal, ker se je okrepil tako na zlati, kakor tudi devizni zaklad, zaradi potreb gospodarstva so se zvišala tudi posojila zasebnemu gospodarstvu, na novo pa je izvela država 170 milij. din na osnovi dveh posebnih uredb, ki omogočata Narodni banki za potrebe državne brambve eskotiranje blagajniških zapiskov ministertva finane do skupnega zneska 600 in 240 milij. din, torej do 840 milij. din.

Zirovni računi so se v avgustu znatno zmanjšali, v septembru pa so zopet narasli vskjub padcu v zadnjem tednu septembra. Izredno so se zmanjšali razni računi, čemur odgovarja povečanje obveznosti z rokom.

Razmere na denarnem trgu ter v našem gospodarstvu so povzročile tudi znatno povečanje obtoka bankovcev kar je razumljivo in je bilo pričakovati, ker je brezgotovinski promet v zadnjem času upadel in so za nemoteno razvijanje poslov potrebne večje vsote gotovine, ko so bile potrebne v normalnih časih.

Naš valutni položaj je razmeroma ugoden, kar dokazuje tudi dejstvo, da je tečaj dinarske valute v Švici zadnje čase znatno narasel. Tako je pred dnevi bil tečaj dinarske valute, t. j. bankovcev na curiški borzi že okoli 6, sedaj pa javljajo že tečaj 8,50 žv. frankov za 100 din, kar kaže, da se tečaj valute zelo približuje tečaju devize in je to dobro znamenje.

Posesne izpremembe v Ljubljani in okolici

Jelenič Jernej, posestnik v Ljubljani, Štajmarjeva ulica št. 1, je prodal Sircu Vinku, Ljubljana, Cesta na Rožnik št. 19, parc. št. 452 njiva k. o.

Posojila morejo dobiti samo tisti vinogradniki-kmetje, ki ne morejo obnoviti vinograda iz lastnih sredstev. Brezobrestno posojilo se bo dajalo le za obnovo najmanj 15 arov in največ 75 arov vinograda.

Posojilo se more dati do največ 1,75 din za kvad. meter vinograda. Vinograd 15 arov se mora obnoviti najkasneje v 1 letu, do 30 arov v 2 letih, do 75 arov v 3 letih od dneva, ko se posojilo dovoli.

Ce vinogradnik uporabi posojilo v druge namene ali če ne obnovi vinograda po navodilih, mora takoj vrniti posojilo v celoti in plačati obresti za nazaj.

Prošnje za ta posojila je predložiti banski upravi po okrajnem načelstvu najkasneje do 1. oktobra vsakega leta. Prošnji je priložiti tudi izpisek iz posestnega lista za celo posestvo, zemljiškoknjižni izvleček za celo posestvo in izjava županstva o družinskih, premoženjskih in pridobitnih razmerah prosilca. Vknjižba in izbris posojila se izvršita na stroške prosilca. Ko je posojilo vrnjeno, izda banska uprava dolžniku izbriso pobotnico.

S temi navodili se razveljavljajo določila za podeljevanje brezobrestnih banovinskih posojil za obnovo vinogradov z dne 22. julija 1936.

Moste v izmeri 2104 m² za 42.080 din. Isti kupec je kupil od Josipa Ilvarja in žene Alojzije, bivačih na Pragerskem, parc. št. 453 k. o. Moste v izmeri 1309 m² za 15.000 din.

Kregar Andrej, posestnik, Vižmarje št. 59, je prodal Anzelcu Miru, radiotehniku v Mostah, Društvena ulica št. 15, parc. št. 172/1 k. o. Vižmarje v izmeri 1413 m² za 36.738 din.

Petač Fortunat, posestnik v Spod. Pirničah št. 35, je prodal Zinki Gašperinovi, zasebni v Ljubljani, Gajeva ulica št. 6, parc. št. 517 k. o. Spod. Pirniče v izmeri 2694 m² za 39.063 din.

Kmečka posojilnica ljubljanske okolice je prodala Voku Ignacu, veletrgovcu v Ljubljani, Tavčarjeva ulica št. 7, parc. št. 30/19 k. o. Kapucinsko predmestje v izmeri 526 m² za 852.120 din. Kvadratni meter je bil po 1620 din. To je najvišja cena za svet v zadnjih treh letih.

Kranjc, posestnik v Ljubljani, Vodmatska ul. št. 13, je prodal Stigl Antoniji, soprogi mizar-skega mojstra v Poljanah št. 51 pri št. Vidu nad Ljubljano parc. št. 613/8 k. o. St. Vid v izmeri 799 m² za 55.930 din.

Javna skladišča v Ljubljani so prodala Batjelu Franu, tovarnarju na Karlovski cesti št. 4, posestvo vl. št. 13 k. o. Karlovske predmestje, obstoječe iz parc. 27/4 in 27/5 iste k. o. v skupni izmeri 2385 m² za 357.750 din. Parceli ležita med Zvonarsko in Tesarsko ulico.

Pečar Fran, posestnik in gostilničar na Crnučah št. 33, je prodal Ivanu Kregarju, posestniku v Savljah št. 12, parc. št. 1.178 k. o. Ježica travnik v izmeri 18.620 m² za 68.000 din.

Avsec Franc, posestnik v Zaborštu št. 14, je prodal tvrdki Jub, tovarni barv, družbi z o. z. v Dolu pri Ljubljani, parc. št. 163/2 k. o. Dol (preložena struga) v izmeri 584 m² za 3500 din.

Cepeljnik Anton, posestnik in mizar, Vižmarje št. 4, je prodal gđ. Ivani Rogljevici, zasebni, Vižmarje št. 76, parc. št. 56/2 k. o. Vižmarje v izmeri 585 m² za 29.250 din.

Baron Codelli na Kodeljevem je prodal Ivanu Mihelčiču, šolskemu upravitelju na Brezovici pri Ljubljani, parc. št. 179/84 k. o. Udmat v izmeri 512 m² za 27.000 din.

Novi gospodarski ukrepi v Italiji

Tret, 3. oktobra 1939.

Danee dopoldne se je sestel italijanski ministri svet, ki je sprejel celotno vrsto novih gospodarskih ukrepov, ki so bili potrebni z ozirom na sedanje gospodarsko stanje Italije.

Med drugim je ministri svet sklenil posebej paziti na one ukrepe, radi katerih bi bila lahkota država finančno prikrajšana. Nadalje so bila uvedena zopet številna javna dela. Elektranje na Siciliji in Sardiniji dobe posebne davčne olajšave.

Za olivno olje bodo določene stalne cene, da se tako poveča proizvodnja, ki je potrebna za avtarkijo v živilih.

Glede sicilijanske agrarne reforme pravijo poročila, da hoče Italija na 500.000 ha latifundij naseliti 20.000 družin in jim zgraditi hiše. V ta namen so skupni stroški ocenjeni na 2 in pol milijarde lir, od katerih da država 1 milijardo lir in sicer 400 milijonov lir za javna dela, 600 milijonov lir pa za dela, ki jih bodo izvedli lastniki. Posebni ukrepi bodo izdani za zaščito italijanskih proizvodov proti neljalni tuji konkurenci.

Kdorkoli ima starega železa nad 500 kg. mora to količino naznaniti oblastvom. Ves material ostane na razpolago glavnemu komisarjatu za vojno fabrikacijo. Ta komisarjat bo potem razdelil železo industrijam, ki potrebujejo staro železo.

Posebni ukrepi so uveljavljeni tudi na polju kinematografije. Za italijanske emigrantske pošiljate bo vlada odredila poseben, ugodnejši devizni in valutni tečaj.

Plemenski sejem v Vel. Laščah. Poročali smo že, da je radi ponovnega pojava svinavke in parkljevke plemenski sejem v Novem mestu preložen na poznejši čas. Iz istega razloga se preloži tudi premovanje rodovniške živine v Vel. Loki in Mirni peč. Plemenski sejem v Vel. Laščah pa bo na že določen dan dne 21. oktobra. Zvinorejce opozarjamo, da na plemenski sejem prineženo le najboljše bikce. Za bibe slabe kakovosti ne bo kupec, ne dogonekih nagrad.

Novi komisarij v zaščitenih zagrebških bankah. Ban Banovine Hrvatske je imenoval za komisarija Prvo hrvatske štedionice dr. Jurja Krnjeviča, za komisarija Jugoslovanske banke dr. Petra Pleše in za komisarija Srbske banke dr. Svetozarja Ivkoviča.

Statistika zunanje trgovine. Ministertvo financ, oddelek carin, je izdalo statistiko naše zunanje trgovine za prvo polletje 1939. Publikacija prinaša najprej nekatere tabele, nato pa pregled uvoza vseh predmetov z najmanj 50.000 din vrednosti in pregled izvoza predmetov do vrednosti 25.000 din. Knjiga obsega 277 strani in stane 60 din.

Tovarna sladkorja v Albaniji. Neka Italijanska finančna grupa je ustanovila družbo z namenom, da zgradi v Albaniji tovarno sladkorja. Kot predvideva načrt za to tovarno, bi morala ta kriti vse potrebe Albanije po sladkorja.

Dopisna trgovska šola

v Ljubljani, Kongresni trg 2

vpisuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo, tečaje in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

Borze

Dne 4. oktobra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Na zagrebški borzi je znašal devizni promet 2.990.900 din, na belgrajski 862.800 din. V efektih je bila na belgrajski borzi prometa 641.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaji

London 1 funt	177.90—181.10
Pariz 100 frankov	100.60—102.90
Newyork 100 dolarjev	4405.50—4485.50
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.—
Amsterdam 100 goldinarjev	2353.50—2391.50
Bruselj 100 belg	742.50—754.50

Ljubljana — Svobodno tržišče

London 1 funt	219.87—223.07
Pariz 100 frankov	124.39—126.69
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.—
Zeneva 100 frankov	1228.87—1238.87
Amsterdam 100 gold.	2908.35—2946.35
Bruselj 100 belg	917.55—929.50

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40
----------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring

Solun 100 drahem	31.15—31.85
------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring

Solun 100 drahem	31.19—31.89
------------------	-------------

Curih. Pariz 10.19, London 17.97, Newyork 446, Bruselj 74.85, Milan 22.50, Amsterdam 237.50, Berlin 177.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.25, Kopenhagen 86, Buenos Aires 105.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 384—388

v Zagrebu 385—386

v Belgradu 385 denar

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 90—91, agrarij 52—54, vojna škoda promptna 384—388, begl. obv. 58—60, dalm. agr. 58—59, 8% Blerrovo pos. 80—82, 7% Bler. pos. 76—79, 7% pos. Drž. hip. banke 94—96, 7% stabiliz. pos. 88—90. — Delnice: Trboveljska 155—165.

Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda promptna 385—386 (385, 386), begl. obv. 58 blago, dalm. agr. 57 blago, 4% sev. agr. 51 blago, 6% šum. obvez. 58 blago, 8% Bler. pos. 81 blago, 7% Bler. pos. 79 blago. — Delnice: Priv. agr. banka 168—171 (170), Trboveljska 157.50—160 (160).

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. (90), voj. škoda promptna 385 denar (385), begl. obv. (57), dalm. agr. (52), 7% Bler. pos (71), 7% pos. Drž. hip. banke 96 denar (96).

Žitni trg

Novi Sad, Koruza bač, in bač. par. Indjija 112—114. Ostalo neizpremenjeno. Promet srednji. Sombor. Oves bač, srem., in slav. 137.50—14. Koruza bač prompt. 114—116. Fižol baški beli 2% 815—825. Ostalo neizpremenjeno. Promet 38,5 vagonov.

Živinski sejmi

Cene kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju dne 2. oktobra: Goveje mejo I. vrste prednji del 12 din, zadnji del 14, II. vrste prednji del 11 din, zadnji del 13, III. vrste prednji del 9, zadnji del 11 din, svinjina 16, elanina suha 24, svinjska mast 19, čisti med 24, neoprana volna 26, oprana volna 36, goveje surove kože 11, telečje 13, svinjske surove kože 7 din za 1 kg. — Pšenica 2,50 din, ječmen 2,35, rž 2, oves 1,75, koruza 1,90, fižol 4 din, krompir 1, lucerna 90, seno 0,75, slama 0,50 din, jabolka I. vrste 6, II. vrste 5, III. vrste 4, bruske I. vrste 7, II. vrste 6, III. vrste 5,

Šola za telesno vzgojo v Belgradu

Konec marca letošnjega leta je podpisal ministrski svet uredbo, s katero se ustanavlja v Belgradu dveletna šola za telesno vzgojo. Priprave za ustanovitev te šole so v polnem teku in 10. oktobra bo slovesna otvoritev. Do leta 1938 ni bilo v naši državi ustanove, ki bi omogočala izobrazbo telovadnih učiteljev za srednje šole. Tega leta je ustanovil bivši minister dr. Miletič enoletni tečaj, katerega je absolviralo letos 48 slušateljev, med njimi trije oficirji. Šola, katero bodo ustanovili v kratkem, pomeni korak naprej: študij na šoli za telesno vzgojo bo trajal dve leti, ustanova sama pa bo delovala na zakonski osnovi.

V šolo za telesno vzgojo bodo sprejeti abiturienti gimnazij ter srednjih strokovnih šol, in sicer na podlagi sprejemnih izpitov. Dokazati bodo morali, da so popolnoma zdravi in fizično sposobni za poklic telovadnega učitelja. Sprejemni izpiti, za katere se je prijaviło 45 fantov in 32 deklet iz raznih krajev države, se bodo pričeli v četrtek, 5. t. m. Kandidati bodo pripuščeni najprej k pisnemu izpitu, zatem pa k praktičnemu iz lahke atletike, orodne telovadbe, športnih iger in plavanja. Sprejetih bo največ 35 fantov in 18 deklet.

Učni načrt

Namen šole za telesno vzgojo je, da izobrazijo telovadne in športne učitelje za srednje in strokovne šole. Učni načrt, ki je razdeljen na štiri semestre, bo obsegal vse važnejše panoge sodobne telesne vzgoje. Posebna pozornost se bo posvečala lahki atletiki, športnim igram in splošni telovadbi. Razen tega bodo imeli slušatelji dovolj prilike, da se usposobijo za pouk plavanja, smučanja, narodnih plesov ter borbenih in drugih športov.

Dnevno bo v šoli za telesno vzgojo po tri do štiri ure praktičnih vaj in po tri do štiri ure predavanj. Predavanja bodo iz teorije telesne vzgoje, zdravoslovja, vzgojeslovja in upravoslovja. Učni načrt predvideva skupno 38 predmetov, razdeljenih na štiri semestre. Redni slušatelji bodo morali obiskovati vse predpisane ure, izredni pa, ki se bodo prijaviли kot študenti medicine ali filozofije, bodo gotovih predmetov oproščeni in bodo lahko raztegnili svoje telesnovzgojne študije na več let.

Z ozirom na to, da je za uspešen študij telesne vzgoje potrebno redno življenje in primerna hrana, bodo stanovali vsi redni slušatelji v internatu, ki bo poseben za moške in ženske. V internatu bo tudi skupna menza. Mesečna vzdrževalnina bo znašala 50 dinarjev. Štipendije za šolo za telesno vzgojo bo razpisalo ministrstvo za telesno vzgojo šele po I. semestru. Višina štipendij je določena do 500 din mesečno, prejel pa jih bodo le revni slušatelji na podlagi pokazanega uspeha v šoli.

Za vse ljudskošolske učitelje in učiteljice, ki bodo po prenehanju sprejemnih izpitov sprejeti v šolo, bo zaprosilo ministrstvo za telesno vzgojo za dveleten plačan dopust.

Profesorski zbor

Medtem ko je še pred nekaj leti primanjkovalo v Belgradu zadostno število strokovnjakov za šolo za telesno vzgojo, so se razmere v zadnjem času znatno izboljšale. Ministrstvo za telesno vzgojo, pod čigar nadzorstvo bo bodoča šola spadala, bo mogoče sestaviti profesorski zbor, ki bo jamčil za športni in znanstveni napredek slušateljev. Praktične vaje bodo poučevali referenti strokovnega oddelka ministrstva, ostale pa priznani strokovnjaki medicinske fakultete, višje pedagoške šole in drugi. Razen Belgrajčanov bosta predavala tudi znani športni publicisti Hrvoje Macanovič iz Zagreba in dr. inž. Kosta Petrovič iz Subotice (športne zgradbe). Za vršilca dolžnosti rektorja šole za telesno vzgojo je imenovan načelnik ing. Aračič.

Po končanih izpiti konec IV. semestra bodo prešli absolventi šole za telesno vzgojo diplomam, ki bodo veljale kot kvalifikacija za državno službo v rangu višje strokovne izobrazbe (rang višje pedagoške šole).

Pomanjkljivost belgrajske šole za telesno vzgojo pa je v tem, da ne bo v rangu univerze. Dasi moramo biti veseli dejstva, da smo dobili višjo strokovno šolo, vendar je treba ugotoviti, da končnega cilja glede na izobrazbo telovadnih in športnih učiteljev še nismo dosegli. V tem oziru še vedno zaostajamo za visokimi šolami za telesno vzgojo v Budimpešti, Berlinu in Rimu ter za bivšim inštitutom za telesno vzgojo v Varšavi (te šole je tudi naše ministrstvo prosvete priznalo kot visoke šole), smo pa pred Bolgari, ki imajo za

telesno vzgojo le enoletni študij. Praksa je pokazala, da ne gre deliti srednješolski učiteljski zbor v profesorje in strokovne učitelje, ker izvira ta delitev še iz časov, ko so postavljali za telovadne učitelje samo izkušene telovadce brez ozira na njihovo splošno in strokovno izobrazbo. Razen tega zahteva pedagoški interes šole, da je profesorski zbor čim bolj izenačen v znanstvenem, strokovnem in gmošnem oziru.

Ko ugotovljamo, da predstavlja belgrajska šola za telesno vzgojo le začasno rešitev, se moramo vprašati, kako naj dozoreva to vprašanje v bodoče? V našem listu smo že opetovano zagovarjali predlog, da bi se telesna vzgoja vpeljala kot predmet na filozofske fakultete naših univerz. Priprani smo tudi, da bo do tega slej ko prej prišlo. Političen sporazum med Srbi in Hrvati, ki predvideva tudi prosvetno in telesnovzgojno samoupravo, bo ta razvoj brez dvoma pospešil. Nam Slovincem je še prav posebno potrebno, da dobimo na univerzi stolico za telesno vzgojo zaradi izpopolnitve slovenske strokovne literature, terminologije in poveljevanja. Razen tega bi pomnila ta rešitev tudi rešitev stanovskega vprašanja: dobili bi nov tip profesorja, ki bi poučeval razen znanstvenih predmetov tudi telesno vzgojo. Za en-

krat je tak študij omogočen le slušateljem belgrajske filozofske fakultete, ki se bodo lahko vpisali kot izredni slušatelji na šolo za telesno vzgojo. Dela se tudi na tem, da bi se jim diploma šole za telesno vzgojo priznala na univerzi kot B ali C izpit. Razume se, da bodo kot izredni slušatelji lahko podaljšali svoj telesnovzgojni študij na več semestrov in da bodo kot filozofi gotovih predmetov oproščeni.

Ko pozdravljamo otvoritev belgrajske šole za telesno vzgojo, se moramo zavedati pomanjkljivosti iste in misliti na priključitev tega študija k univerzam. Ta razvoj ni le izraz naših potreb odnosno naših želja. V prilog našemu predlogu želimo omeniti, da so tudi v raznih drugih državah ukiniteli višje strokovne šole za telesno vzgojo, namesto njih pa ustanovili stolice na filozofskih fakultetah. Pomislek, da bi taka reorganizacija izobrazbe telovadnih učiteljev dovedla do hiperprodukcije istih, ne drži, zakaj slej ko prej bomo morali tudi pri nas vpeljati telesno vzgojo v vse šole in povečati število tedenskih ur. Šele tedaj, ko bomo to dosegli, bomo lahko govorili o načrtni telesni vzgoji mladine. Da se bo z uvedbo širše telesne vzgoje povečala tudi potreba po novih telovadnih učiteljih, se razume samo po sebi. —a.

Opazovališče v bojni črti

Katoliško šolstvo v USA

Sorazmerno s splošnim ljudskim gibanjem se je število dijakov na katoliških srednjih in visokih šolah v Združenih ameriških državah od lani jako povečalo. Na 23 univerzah in 56 visokih šolah za dijake in v 105 kolegijih za dijakinje je 140.000 katoliških slušateljev in slušateljic. Na srednjih šolah pa je kar 300.000 katoliškega moškega in ženskega dijaštva. Na župnijskih ljudskih šolah, ki jih je 7929, je 2.075.000 katoliških učencev in učenek. V 41 škofijskih učiteljskih je zdaj približno 10.500 učiteljskih in učiteljskih, ki se pripravljajo na vzgojni in učiteljski poklic. Posebno pozornost pa posvečajo škofje v Združenih ameriških državah izboljšanju katoliškega šolstva na deželi. V zvezi s katoliškim delovanjem na kmetih, se katoliška duhovščina mnogo prizadeva, da bi bile ljudske šole na deželi hkrati središča ljudske izobrazbe in vaške kulture.

Kako potuje princ Hindov

Iz Lucerna poročajo: Nedavno je Yuvaradža iz Mysore prispel v Evropo; ta je brat maharadže in si z njim deli premoženje, ki pravijo, da je največje na svetu. Njegova »država« obsega 50.000 kvadratnih kilometrov in ima 5 milijonov prebivalcev. Prince Hindov spremlja 45 oseb, ki so: duhovniki, godbeniki, dvorski norčki, pesalke itd. Ko je bival teden dni v Lucernu, je odpotoval iz mesta, ker so ga sedanje razmere, ki ga jako vznemirjajo, prisilile v to. Yuvaradža je vnet pristaš moderne glasbe; povsod ima s seboj gramofon s ploščami. V Lucernu je sestavil orkester iz godbenikov hotela in iz svojih. Vsak dan so ga ljudje videli, kako mu je sledil orkester po cestah in je venomer igral; prav tako v hotelu. V manj ko osmih dneh je princ v Lucernu zapravil milijon frankov. Ko je odpotoval, so prišla dekleta v narodni noši na kolodvor in co mu ponudila grozdja. — Yuvaradža potuje s posebnim vlakom s salonskimi vozovi, v katerih vso dolgo pot prireja koncerte in piese, dasi je videti pri zdravi pameti.

Kako je v Kremlu

Zaradi sedanjih političnih dogodkov je postal moskovski Kremli tisti kraj, kamor deče hodijo srednje, in vzhodnoevropski državniki.

Kremli je poglaviti del sovjetske prestolnice, je tako rekoč mesto zase. Zgrajen je bil kot trdnjava in je obdajal palačo bivših ruskih carjev z vsemi svojimi postranskimi poslopji. Kremli, ki stoji na gričku sredi Moskve, je edini del tega mesta, ki je ostal pri požaru leta 1812 nedotaknjen. Kremli tvori ostrokokotni trikotnik, ki se naslanja na levi breg reke Moskve in je imel prvotno pet vrst. Obzidje in starinske stolpe je leta 1812 že Napoleonova armada deloma porušila, pa so jih kasneje spet pozidali. Ker se osrednje poslopje ni dalo več popraviti, so ga po načrtu carja Aleksandra I. sezidali v staroruskem slogu in so mu dali ime Aleksandrov dvorec. S tem delom so kremlska poslopja iz najstarejših časov, tako zvane »Temerec«, ki je četrveroglasto in osemnadstropno poslopje, tako sezidano, da je bilo vrhne poslopje zmeraj manjše kot spodnje. Te in še mnoge druge po-

sebnošči zgradbe so povečale tuji videz Kremla. Posebno čudo je bila svoj čas carska orožarna, ki jo je dal pridrčiti car Nikolaj I., kjer so bili shranjeni zlati in srebrni kronski zakladi, dalje v bitkah pridobljeno orožje, zastave, bojne opreme, s krznom pošta šiljasta krona Rusije, stari prestoli in še mnoge druge zgodovinske posebnosti. V carski orožarni so bile nekoč tudi dolge vrste, leta 1812 priborjenih sovražnikovih topov, ki so bili urejeni po 80 državah; zraven pa izdelki staroruske livarske umetnosti, orjaški top Dobrovik, dolgi Imejdroj in vitki Volk. — V Kremlu so številne cerkve, katedrale, čudovita stavba Pokrovskega sabora z 20 kupolami, s stolpi in stolpiči, kar je Ivanu Groznomu tako ugajalo, da je dal stavbenika oslepiti, da ne bi mogel nikoli več kaj takega sezidati... Od vsega tega je dandanes samo še nekaj ostalo. Dolga vrsto starih poslopij so uporabili za strokovne stavbe, kjer ima vlada, uprava, gospodarstvo in druge oblasti svoje pisarne.

Kralj krstni boter devetemu sinu

Močnikova družina s zastopnikom Nj. Vel. kralja ob priliki krsta desetega otroka. V zadnji vrsti stoji od leve na desno: nadžupnik Janko Sušnik, botra gospa Kokaljeva, mati gospa Močnik Frančiška, babica ga. Ivana Merše, oče g. Ivan Močnik, zastopnik Nj. Vel. kralja podpolkovnik g. Jernej Pavlič, gospa Pavličeva, okrajni načelnik g. Maraš, župan g. Karel Gregorec. Ostali so Močnikovi otroci

Preteklo nedeljo so krstili v župni cerkvi sv. Mihaela v Mengšu devetega sina zakoncev Ivana in Frančiške Močnik. Otroku je bil boter Nj. Vel. kralj Peter II., katerega je zastopal podpolkovnik g. Jernej Pavlič iz Ljubljane. Otroka so krstili na ime Peter.

Sprejem kraljevega zastopnika je bil pred župno cerkvijo, kjer so se zbrali zastopniki in organizacije vseh kulturnih društev v Mengšu, šolska mladina z učiteljstvom in velika množica drugega občinstva. Društva in šolska mladina so napravili dolg špalir. Točno ob 3 je prispel zastopnik Nj. Vel. kralja, katerega je pozdravil g. Karel Gregorec, župan trga Mengeš, mu železno dobrodošlico, izrekel zahvalo vseh občanov za izredno čast, da je najmlajšemu občanu izvolil prevzeti botrstvo Nj. Vel. kralj Peter II. Nato je menška godba zaigrala državno himno, nakar je kraljevega zastopnika pozdravila v imenu šolske mladine mala Majdič Darinka in mu izročila lep slovenski šopek. Nato je nadžupnik g. Sušnik Janko spremljal kraljevega zastopnika v lepo okrašeno cerkev, nakar je bil izvršen obred sv. krsta. Mengeš je ta dan ravno praznoval praznik farnege patrona sv. Mihaela, tržani so po hišah obesili zastave, okrasili hiše ter tako dali še večji poudarek slovesnosti.

G. Močnik Ivan je obrtnik, sedlarski mojster in izdelovatelj priznanih vozov na peresih v Mengšu. S svojo pridonostjo in varčnostjo preživlja obilno družino. Izmed desetih otrok je devet fan-

na filmskem platnu v kino Union, ko so predvajali skalaški film »V kraljestvu Zlatorog«.

Velika markacija je naju sprejela pod železniškim mostom. Ne daleč naprej sva kmalu pri mlinarju na tabli SPD brala, da je pot na Stol dolga štiri ure.

»Ampak, Tonček,« se je razčepiril Jože, »midva kot vrla turista bova to pot napravila nekoliko krajšo. Zato bova pa na vrhu dalje časa sedela in uživala ob razgledovanju. Samo Bog daj lepo vreme, da bi dobro videla našo Koroško. Veš, Stol je zelo muhast. Kar na lepem se ti zavije v oblake in burjo, tako da ne veš, čemu si se mučil na vrh. Ko si pa spet v dolini, se ti zareži ves v soncu in jasnini.«

Glede poti nisem nič ugovarjal in sem se strinjal s predlogom, le to sem pripomnil, da se najina »kratka kote« ne bi spremenila v divjanje. Kajti prišla bi tako upehana na vrh, da bi mislila le na okrepčilo ter počitek, zgubila pa smisel za ogledovanje sveta pod nama.

»Nikakor ne,« je imel Jože pripravljeno že obrambo svojega predloga, »enakomerno bova hodila, redko počivala ter med potjo za okrepčilo lizala limono.«

S tem predlogom sem bil zadovoljen. Imel sem samo tih bojazen, da se Stol morda le ne bi zavil v meglo in nama pokazal fige.

Medtem sva prišla do kopalniškega bazena. Bil je še miren, voda v njem je bila kristalno čista, planine so odsevale v njem. Osvežitev v taki planinski vodi je bila kaj prijetna. Poleg bazena v okrepčevalnici je že bilo nekaj življenja. Tu je pač zadnja dolinska postojanka in ni čudno, če nekateri turisti porabijo to priliko, da se založe »benicinom«, ki jih bo gnal do vrha Stola, ali pa vsaj do Valvazorjeve kočice. Lepo sva videla od tu na spodnji konec umetnega jezera, odkoder se odteka voda-po cevi k elektrarni, ki leži pod Zirovnico na bregu Save. Bila sva v Turških vratih. To je nekaka soteska, kjer se odpre spet celoten pogled na Stol.

Jože je naredil tako načrt, da greva na Stol po bližnji čez Zabreško planino ter se vrneva mimo Valvazorjeve kočice, kjer se bova zadržala, kolikor bova pač imela še časa. Držala sva se

Precej turistov nas je bilo pri sv. maši. Na kolodvor grede smo se menili o naših ciljih. Večina jih je odhajala kajpada na Gorenjsko: na Kofce, na Golico, celo do Beloških jezer, na Pokljuko in v Bohinjski kot.

»Če bi človek vsako lepo nedeljo kam šel, bi komaj obredel vse lepe in zanimive točke na Gorenjskem,« je vzdihnil Jože.

Ko sva bila enkrat na vlaku, sva občutila neko čustvo gotovosti, da bova danes vendarle dosegla svoj cilj. Ko se je na slednjič vlak premaknil, nama je postalo kar prijetno pri srcu — odhajala sva za en dan v kraljestvo božje prirode ven iz nervoznega mestnega vrvenja. Vožnja v vlaku je sicer sama na sebi dolgočasna, zato si jo moramo narediti prijetno. Dvema ali trem ta posel ni ravno težak, zlasti, če so dobre volje. Midva sva seveda najprej začela študirati turistični zemljevid, naredila sva podroben načrt in uredila razne malenkosti. Tako nama ne bi nobena reč kalila veseliga planinskega razpoloženja. Zatem sva si pripravovala različne turistične dogodbe, resnične in izmišljene, tragične pa tudi smešne. Opažovala sva iz vlaka prebujajoče se življenje v nedeljskem jutru na deželi. Končno sva se še zapletla v pogovor s potniki, ki so prišli v najin oddelek. Na ta način sva se mimogrede pripeljala do Zirovnice. Tu se je prav za prav šele začeljala najina pot. Stol je bil jasen — čakal je najinega naskoka.

»Kje bova sedaj krenila?« Po stopnicah ob vodovodu, ali okoli po cesti?« sem vprašal Jožeta, ki je v organizaciji in vodstvu bolj izurjen ter je prevzel jamstvo, da bova prišla na Stol in s Stola, ne da bi se bila kdaj zgubila. V planinah zgrešiti pot je kaj nerodna zadeva.

»Kar na okoli, je bolj gotovo! Ta pot po stopnicah je menda samo bližnjica v Zingarico in na Zelenico.«

»Prav,« sem pritrldil. Po cesti sva kmalu prikoralaka do lepega ovinka, ki meni, ne vem zakaj, neznansko ugaja. Zadaj so gore, zgoraj železniški most, v sredi ceste v lepih vijugah, pod zidanim mostom šumeča voda in ob obeh straneh mlina. Ali ni mar to res lepo in romantično? Pred leti sem bil ves zadovoljen, ko sem to sliko uzrl

torej desne smeri ter nisva šla preko majhnega potoka, kjer pelje pot proti Valvazorjevi koči. Kako prijetna pot je bila to! V jutranjem hladu, ko se sonce vzdiguje izza gora, dolge sence padajo po rosnih travah, poleg žubori studenček in po drevesih se oglašajo ptički. V takem okolju se počuti človek srečnega, da bi zavriskal.

Vsa vesela sva prispela prav kmalu na lepo ravnicno, ki so jo pravkar obsevali prvi žarki.

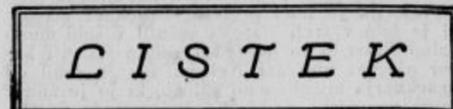
»Tukaj bi človek kar obstal in gledal,« sem dejal. Stol se je kopal v soncu. Zrak je bil čist, da so izginitle daljave. Stol je bil tako blizu, da bi ga kar z roko pobožal. Ob tej ogromni masi se čuti človek majhnega ter zasluži mogočnost Vsemogočnega.

Krasen pogled je naju vabil, naravnost siliti je naju, da sva podvizala svoje korake ter brez obotavljanja nadaljevala svojo pot. Zavila sva po precej strmi rebri v gozd in skoraj dospela do vozne poti. Na križišču, »Knež« imenovanem, stoji skromna kapelica s Križanim, ovenčana še s svežim planinskim zelenjem in cvetjem. Pač lepa idila, ki vpliva blagodejno na človeka.

»Tu po navadi počivaj,« je dejal Jože ter pokazal na pripravne sedeže ob robu poti, »toda midva bova šla kar lepo po tej poti naprej. Saj gre ves čas skoraj vodoravno. Počivala in malicala bova rajši potem, ko prideva pod Rovte. Od tam naprej je nekaj časa najbolj strma pot, kar v serpenitinah gre. Bcš že videl.«

Ponižno sem se uklonil odredbi svojega tovariša in prijetno sva v hladu po udobni in zložni poti nadaljevala svojo pot. Dan je bil zares krasen. Ptiči v grmovju so nama peli koračnice. Po kaki četrtnini hoji sva po stezi desno od poti dospela na velik travnik, ki se je končaval daleč zgoraj v strmem pobočju.

»To so Rovte,« je razlagal Jože. »Kmetje iz vasi imajo tu svoje parcele. Ni dolgo, kar so jih pokosili. Seno spravijo v majhne senike, ki jih vidiš tamle, pozimi ga pa s sanmi odpeljejo domov v dolino. To delajo bodisi zato, ker nimajo dovolj prostornega skednja, ali pa, ker pozimi s sanmi lažje spravljajo seno s planine. Pri enem izmed senikov se bova nekoliko odpočila ter okrepčala.« (Dalje)

Na Stol

Nujno je, da gre mešan vsaj enkrat na leto na deželo in se temeljito prezračiti. Še veliko bolj pa je to potrebno takemu meščanu, ki opravlja svoje delo večinoma v mirujočem stanju. To so pisarniški uradniki najrazličnejših kategorij, sem spadajo tipkarice, blagajničarke in tudi krojači ter čevljarji. Veliko je takih poklicev, vseh niti ne poznam.

Tudi midva z Jožetom sva v takem poklicu. Zato sva čisto naravno začutila v sebi nagajenje, da se kje na Gorenjskem v čim lepši okolici temeljito prezračiva in razgibljeva, pa tudi čim prijetneje oddahnemo. Treba bo iti na tako pot, kjer bo telo imelo dovolj prilike za osvežitev, vendar pa bo moral priti tudi duh na svoj račun, uživati lepote stvarstva in se umiriti od neprestanega mestnega vrvenja. Odlučila sva se za pot na Stol. Tam si bova mogla vrh tega še ogledati najlepši del naše drage domovine.

Precej časa je minilo, preden sva mogla ta najin načrt uresničiti. Včasih nama vreme ni bilo naklonjeno, včasih je pa kaj drugega prišlo s tem navekri. Sicer pa je malokatero reč mogoče kar takoj izpeljati. No, nekoliko čakanja je bilo koristno, kajti izpopolnjevala sva si opremo in za logo ter se dalje časa veselila najinega izleta. Opremo sva pa izpopolnjevala tako, da sva namesto dveh ali treh reči vzela le eno bolj potrebno.

Konec tedna je bil lep. Tudi nedelja bo lepa. Nedeljsko jutro je bilo sicer nekoliko megleno, a taka megla v Ljubljani pomeni le dobro in lepo vreme. Otroško vesela sva bila, ko sva hitela v nedeljskem jutru po zaspani Ljubljani proti kolodvoru. Prej sva krenila še v kapelo Vzajemne zavarovalnice k sv. maši za turiste.

Drobne novice

Koledar

Cetrtek, 5. oktobra: Placid in tovariši, mučenici Flavijana.

Petek, 6. okt.: Bruno, spoznavalec M. Frančiška, devica. Zadnji krajec ob 6.27. Herschel napoveduje spreminljivo vreme.

Novi grobovi

† Na Koroški Beli je včeraj mirno v Gospodu zaspala gd. Marija Zbontar, sestra tamkajšnjega g. župnika. Pogreb bo iz hiše žalosti na župno pokopališče na Koroški Beli v petek, 6. oktobra, ob 10 dopoldne. Naj ji sveti večna luč. Gospodu župniku in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

† V Ptujju je v visoki starosti 91 let mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Trstenjak, vdova po nadučitelju. Pogreb blage rajke bo danes ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Rajčeva ulica, na mestno pokopališče. Naj ji sveti večna luč! Žalujocim naše iskreno sožalje!

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

— Velik uspeh Marjana Rusa in Antona Dermota na dunajski operi. »Neues Wiener Tagblatt« z dne 1. oktobra prinaša poročilo svojega strokovnega glasbenega kritika o operi »Sevilski brivci«. V tem poročilu v prav senzacionalni obliki piše o izrednih uspehih slovenskih umetnikov na dunajski operi. Kritika se začneja z besedami: »to je bil večer iznenadenja, senzacionalni večer.« To se nanaša na nastope naših umetnikov v »Sevilskem brivcu«. Don Basilia je pel prvič na Dunaju Marijan Rus. O njem piše kritik Hans Rutze kot pevcu izrednih kvalitiet, hvale njegov odlično kultivirani glas, njegovo prvotno intepretacijo in pravi, da je Marjan Rus za dunajsko opero srečno odkritje. Vlogo Almavive je pel v »Sevilskem brivcu« Anton Dermota. O njem pravi kritik, da je prav tako briljiral. Z veliko pohvalo omenja tudi Hrvata Stanoje Jankoviča, ki je pel Figara. Našim pevcem k izrednemu uspehu iskreno čestitamo.

— Zborovanje JRZ na Grosupljem. Preteklo nedeljo je bilo na Grosupljem zborovanje JRZ, na katerem je poročal o političnem stanju bivši narodni poslanec g. Rudolf Smersu. Zborovalci so pazljivo sledili izjavam govornika in soglasno odobrili politiko naše stranke in našega voditelja dr. Antona Korošca.

— Nakup konj za vojašča. Vojaška komisija iz Ljubljane bo kupila na področju dravske banovine 100 težkih konj. Konji, ki pridejo v poštev, morajo odgovarjati naslednjim pogojem: starost 3 do 7 let, višina 162 do 170 cm (brez podkve), merjeno s trakom ob sprednji nogi do najvišjega mesta grebena. Obseg prs mora biti najmanj 20 cm večji kakor višina. Konji morajo biti popolnoma zdravi, pravilno in lepo razviti in čisto pohlevni — mirni. Zrebi, slabo vkopljani konji in vidno breje kobile se ne bodo sprejemale. Komisija bo z nakupovanjem začela takoj in bo konje kupovala v posameznih krajih v dneh, ki bodo običajno pravočasno objavljeni. V Ljubljani bo komisija kupovala konje ob sredah popoldne v vojašnici 16. artiljerijskega polka na Tyrševi cesti. Kupljene konje bo komisija plačevala na licu mesta v gotovini brez odbitkov, razven zakonskih taks (5 din kolkovine na račun in 1¼% od kupne cene na pobotnico). Nabavne cene so zelo ugodne.

— Poziv lastnikom Jakopičevih slik. Kakor znano, izide v kratkem umetniška monografija o g. Rihardu Jakopiču, opremljena s številnimi izbranimi slikami, izmed katerih bo samo večbranih okoli trideset. Monografija bo imela med drugim posebno poglavje s pregledom čez 50 let Jakopičeve umetniške produkcije. Večino slik, kolikor jih je v zasebni lasti, sem že katalogiziral za to poglavje. Manjkajo mi v glavnem le še podatki o slikah, kupljenih v zadnjih letih. Zato prosim sporazumno z g. Jakopičem vse tiste lastnike Jakopičevih slik, pri katerih se še nisem oglašil, ki se mi še niso javili ali pa, ki so si po mojem obisku nabavili zopet nove slike, da mi takoj sporoče svoje naslove. Ta poziv velja tudi za Zagreb in Belgrad. Opozorjam, da prihaja v poštev za katalogizacijo vsaka, tudi najmanjša Jakopičeva slika, studija ali skica, ne glede na njeno tehniko. Naslovi naj se mi pošljejo na naslov: Anton Podbevšek, Ljubljana.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Darovi za bolniški sklad Društva slovenskih likovnih umetnikov (VI. izkaz). Od 1. julija do 30. septembra 1939 je prejelo Društvo slovenskih likovnih umetnikov za svoj bolniški sklad sledeče darove: 5000 din neimenovani dobrotnik in ljubitelj likovne umetnosti v Ljubljani, 300 din Trboveljska premožkopna družba, Ljubljana; po 100 din Battelino Valentin, stavbenik v Ljubljani, Kogej Jakob, notar v Mariboru, Prodajno društvo proizvajalcev »Zlatorog« v Mariboru, Vokáč Karl v Ljubljani; po 50 din Mastek Franc v Mariboru in Vok Ignacij v Ljubljani. Po 30 din dr. Bučar Eduard, advokat v Mariboru, dr. Rant Jože, zobozdravnik v Ljubljani, Zargi Ignacij, trgovec v Ljubljani; 25 din dr. Černič Mirko, šef primarij, specialist za kirurgijo v Mariboru; po 20 din Posavec Franc, pekarna in slaščičarna v Ljubljani, Zorn F., tovarna d. z. o. z. v Domžalah; 10 din Arbeiter A. v Mariboru. Da se ne loži kljub težkim časom toliko plemenitih darovalcev, ki so čutili dolžnost pomagati umetnikom v slučaju obolenja, je nov dokaz za obstoj ozke duhovne vezi med našim občinstvom in likovnimi umetniki. Izrekamo jim na tem mestu ponovno svojo iskreno zahvalo. — Društvo slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani.

— Službeni list kralj. banske uprave dravske banovine z dne 4. oktobra 1939 v svoji 79. številki prinaša naslednje: 1. Ukaz kraljevskih namestnikov o volitvi senatorjev. 2. Uredbo z zakonsko močjo o izločitvi katastrskih občin Zbure in Gorenja vas v novomeškem upravnem okraju iz območja okrajnega sodišča v Mokronogu in njih pripojitev k območju okrajnega sodišča v Novem mestu. 3. Uredbo o razveljavitvi uredbe o postavljanju sodnikov rednih sodišč, uredbe o odgovornosti sodnikov rednih sodišč in uredbe o spre-

memb in dopolnitvi § 8 zakona o ureditvi rednih sodišč. 4. Uredbo o občinskih organih mest Belgrada, Zagreba in Ljubljane. 5. Avtentično tolmačenje odstavka 8. člena 2. uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov. 6. Navodilo za ocenjevanje pridobitne nesposobnosti vojnih invalidov. 7. Tečaj državnih vrednostnih papirjev pri sprejemanju za kavelje. 8. Naredbo bana dravske banovine o ohranitvi javnega miru in reda, posebno zaradi varovanja popolne nevtiralnosti. 9. Odločbo o ustanovitvi in upravljanju banovinskega sklada za danje brezobrestnih posojil za obnovo vinogradov. 10. Določila za podeljevanje brezobrestnih banovinskih posojil za obnovo vinogradov. 11. Spremembe o staležu državnih in banovinskih službenec v območju dravske banovine.

— VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, se prične v četrtek, 5. oktobra, kot običajno vsako leto. Večerni trgovski tečaj je organiziran tako, da nudi potrebno izobrazbo za opravljanje pisarniških poslov vsem onim, ki v dnevnih urah nimajo prilike obiskovati rednih šol. Poučujejo se p. redeti: knjigovodstvo, trgovsko-obrtno računstvo, korespondenca s trgovstvom, pisarniška dela, nemščina, stenografija, stroještje, na željo italijanščina. Dovoljen je obisk tudi posameznih predmetov. Pojasnila in prospekti brezplačno na razpolago osebno ali pismeno. — Vpisovanje vsak dan do 5. oktobra. Uradne ure dopoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. Šolnina nizka.

— Z motiko nos sosedo. Ivana Pohar, posestnikova žena iz grosupeljske okolice je stopila k sosedu, da se dogovori zaradi nekega kmetijskega stroja, za katerega je Poharjeva trdila, da je njena last, sosed pa ravno nasprotno. Zaradi tega stroja sta si bili Poharjeva in njena sosedna navzkriž in tudi to pot je prišlo do prepira. Med prerekanjem je sosedja pograbila motiko in Poharjevo so poslali v bolnišnico, sosed pa pa imela oprava k sodišču.

— Splašeni konj povzročil nesrečo. V Breznicah na Gorenjskem se je žena tamkajšnjega posestnika Ivana Vovk peljala z enovprežnim vozom v sosednjo vas. Nenadoma pa se ji je splašil konj. Vovkova je padla z voza tako nesrečno, da so ji

Po državi

* Očala za sv. očeta narejena v Dubrovniku. Dubrovniški optik Niko Bogdan je izdelal krasna očala, ki jih namerava pokloniti v dar sv. očetu. Okvir očal je iz zlata, etuil za očala pa iz srebra. Na etuiju je vdelan papeški grb. Bogdan bo v kratkem romal v Rim, kjer hoče sv. očetu osebno izročiti svoj dar.

* Novi upravnik zagrebškega gledališča. Hrvatski ban dr. Šubišič je podpisal odlok, s katerim je imenovan za vršilca dolžnosti upravnika narodnega gledališča v Zagrebu profesor dr. Julij Benesič.

* Bazni za vodo iz rimskih časov. Delavci, ki so zaposleni s kopaanjem jarka za kanalizacijo bolniškega doma v Risnu, so v globini 1 m našli na ostanke zidu iz rimskih časov, ki je bil obložen z lepimi marmornatimi ploščami. Ugotovili so, da gre za bazen za vodo; na dnu je tudi svinčena cev za odtok vode. O najdbi je obveščen arheološki muzej v Belgradu.

* Absolutentka filozofije in strokovna učiteljica šli v samostan. V Splitu so v samostanu sv. Klare imeli te dni lepo slovesnost. Preobekli so dve kandidantki, Zagrebčanki Franjico Jovanovič, absolutentko filozofije, in Dragico Čapek, strokovno učiteljico. — Cerkevne obrede je opravil frančiškanski provincial p. dr. Peter Gabrič v navzočnosti staršev, bratov in sester novih nun.

* Zagrebško železniško ravnateljstvo prevzema nove proge. Zagrebški »Juturni list« poroča: V Čakovcu se je mudil ravnatelj železniškega ravnateljstva Ljubljana g. inž. Kavčič, da inspicira proge Čakovec—Kotoriba, Čakovec—Dolnja Lendava in Čakovec—Dravsko Središče, ker bo te proge v najkrajšem času prevzelo zagrebško ravnateljstvo. Ravnatelj g. inž. Kavčič je dal nalog svojim podrejenim organom v Mariboru, da takoj vse predmete kakor ure, Morsejeve znake in telefone, ki so bili odnešeni iz Čakovca in zamenjani s stariimi neuporabnimi v času, ko se je čulo, da bodo te proge pripadle zagrebškemu ravnateljstvu, takoj vrnejo v Čakovec in na ostale postaje. Kakor smo zvedeli, naredbo o zamenji materiala ni dalo ljubljansko ravnateljstvo, marveč neko podrejeno osebje iz Maribora.

* Popovo polje v Hercegovini pod vodo. Iz Hercegovine prihajajo vesti o velikih povodnih v nižinskih krajih, ki jih je povzročilo silno deževje zadnjih dni. Posebno je prizadeto Popovo polje. Vsa površina Popovega polja je pod vodo, ker je reka Trebinjčica prestopila svoje bregove in se razlila daleč na okrog. Vsa letina, kar je bilo še na polju, je uničena. Zaradi poletnega deževja so kmetje koruzo sadili precej pozno in zdaj še ni dozorela. Da rešijo vsaj nekaj pridelka, so kmetje začeli kljub visoki vodi trgati še zeleno koruzo.

* Kolo sa doto. Tudi južnoarabske vasi se polagoma »modernizirajo«. To se kaže na različnih področjih. Tako je bil svoječasno po južnoarabskih vaseh običaj, da je nevesta poleg bala prinesla ženinu za doto kakšno kravo ali mulo ali osla, zdaj pa mladi ženini najraje vidijo, da jim nevesta prinese za doto bicikel ali pa zapestno uro. Ako je dekle toliko petično, da lahko kupa kolo, potem prav gotovo ne bo obsedela doma. In če ima poleg kolesa še toliko denarja, da kupi zapestno uro za bodočega ženina, potem bo imela snubec na pretek.

* Angleški tovorni parnik v Gružu. V Gružu je te dni prisel angleški tovorni parnik »Grodno«, ki je pripeljal iz Anglije večje količine raznega blaga za Jugoslavijo. Parnik na vsej poti ni srečal nobene podmornice. Ponoči je vozil brez luči. Poleg tega je imel tudi izbrisano ime in ni plul pod angleško zastavo.

* Na račun drugih razkošno živel. Menjalnica Kobič v Sarajevu je uživala velik ugled, posebno dokler je bil še živ stari Kobič. Ko je pa oče umrl, sta njegova mlada sinova začela zelo razkošno živeti in sta bila stalna gosta v nočnih lokalih. V začetku se to ljudem ni zdelo čudno, ker so vedeli, da sta precej premožna. Te dni pa je neka gospa naznanila policiji, da je dala pred časoma bra-

šla kolesa brez prsi. Odnesla je hude zunanje poškodbe. Najbrž ima pa tudi zlomljenih več reber.

— Nesreča ali zločin? Ob banovinski cesti, ki pelje iz Litije proti Ljubljani, stoji ob železniškem prehodu v Zgoranjem Logu Zamudova hiša, kjer stanuje družina delavca Bučarja. Te dni pa je Bučarjeva žena nenadoma umrla. Kakor so povedali domači, je Bučarjeva pospravljala na podstrešju. Ko je svoje delo opravila, je šla po zelo nerodnih stopnicah dol, pri tem pa ji je spodrsnilo in je padla na trda cementna tla. Nesreča je bila še hujska, ker je padla na motiko, ki je bila prislonjena k stopnicam. Ob motiko se je tudi močno obrezala. Bučarjeva je obležala nezavestna. Zdravnik iz Litije je ugotovil hude poškodbe in odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico, kamor so je nameravali prepeljati drugo jutro. Bučarjeva pa je medtem že izdihnila. Domači so že vse potrebno ukrenili za pogreb. Ljudje pa so začeli ugibati o nenadni smrti Bučarjeve to in ono in so izrekli sum, da je bila umorjena. Oblasti so verjele ljudskim govoricam, zato je bil pogreb odgodev, krsto s truplom pa so prepeljali v mrtvašnico. Državno tožilstvo je odredilo obdukcijo trupla, da se ugotovi, kaj je vzrok smrti Bučarjeve.

— Pedikura je modernemu človeku neobhodno potrebna — toda, da je uspešna, morate rabiti tudi SANOPED. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Zaradi ponever pri Singerju obsojen. — Trgovski potnik Kristijan Cuznar iz Mojstrane je bil od 1. 1933 do 5. maja 1935 nameščen pri jese-niški podružnici tvrde Singer, ki prodaja po vsem svetu znane Singerjeve šivalne stroje. V Zagrebu je za našo državo glavna centrala, po drugih mestih so podružnice. Cuznar je s svojo ženo Frančiško vodil podružnico na Jesenicah. Revizija maja 1935 je ugotovila mnoge nerednosti in je bil Cuznar nato ovaden drž. tožilstvu in Ljubljani zaradi raznih nerednosti in poneverb. Tvrda je ugotovila, da je Cuznar v tem času poneveril 64.264 din. Preiskava je bila dolgotrajna, naposled sta bila Cuznar in njegova žena Frančiška obtožena zločina poneverb in falzificiranja čekovnih položnic Poštne hranilnice. Prva razprava pred malim kazenskim senatom je bila že 17. marca letos, pa je bila preložena, da so bile zaslišane še nekatere prič. Včerajšnja razprava je trajala 5 ur. Mali senat je Cuznarja zaradi poneverb in falzificiranja položnic obsodil na 1 leto strogega zaporja in v izgubo častnih državljanjskih pravic za 3 leta. V bistvu je vse priznal. Njegova žena je bila oproščena zaradi pomanjkanja dokazov sokrivde.

— Toma Kobič v popravilo svoj dragoceni nakit; Kobiča sta bila namreč tudi zlatarja. Ko je v določenem času prišla, ni dobila nazaj nakita. Policija je takoj zaslišala brata Kobiča. Ko se je pa po mestu zvedelo, da sta bila brata klicana na policijo, so začele prihajati razne ovadbe. Iz Vlasenice je neki lastnik begluskih obveznic sporočil, da je bratoma Kobič dala obveznice v vrednosti 8000 din, denarja pa ni dobil. Neki Sarajevčan je naznanil, da je izročil bratoma zlatnikov v vrednosti 14.000 din, dobil pa je samo 3000 din. Na policijo prihajajo vsak dan ovadbe, da brata Kobič nista vrnila prstanov, uhanov, ovratnih verižic in drugih dragocenosti. Kobiča se zagovarjata, da tu ne gre za kazensko dejanje, temveč da so spori čisto civilnega značaja. Izjavila sta, da je podjetje zašlo v težkoče, ker poseduje veliko število vrednostnih papirjev, ki so zaradi vojske znatno padli. Kakor hitro se bodo razmere spremenile, bosta, tako trdita, poravnala vse svoje obveznosti.

* Čreda krav se je na paši zastarila s plinom. V Vratišincu pri Čakovcu se je zgodil zanimiv primer, kakršnega v teh krajih še ne pomnijo. Na pašniku so se pasle krave, last kmetov iz Vratišince. Pastir je nenadoma zapazil, da so vse krave popadale na tla in se ne morejo več dvigniti. Takoj so obvestili oblasti v Čakovcu. Prišli so veterinarji, ki so ugotovili, da so vse krave zastarjene z metanom ali nekim drugim plinom, ker so v bližini ležišča nafte. Zaradi zastarjenja je poginilo deset pet krav, sedem jih je pa od bolečin zvrгло. Živnozdravniki so pri nekaterih kravah morali uporabiti umetno dihanje, poleg tega so krave popile nekaj litrov črne kave. Nekatere krave so morali kmetje odpeljati na voze domov, kjer so nadaljevali z umetnim dihanjem.

* Roparji ukradli 29 ovac. V vasi Gorice, občina skradinska v Dalmaciji, je 20letni Lalič Todorov zvečer okrog 9 s štirimi tovariši vdrl v ovčjo stajo Vuja Beneta in odpeljal 29 ovac. Ko je Beneta zvedel, da so mu ukradli ovce, je hitel za tatovi in jih došel na cesti. »Molči, poginil boš.« so mu klicali tatovi in vsi so navajali na Beneta ter ga tako pretepli, da je nezavesten obležal. Ko se je zavedel, je šel k orožnikom, kjer je povedal, da je v enem izmed napadalcev spoznal Laliča, ki so ga orožniki takoj aretirali. Njegove tatinske tovarije še iščejo.

* Strahotno krvoprelitje v Hercegovini. V vasi Kruševcu v Hercegovini so te dni doživeli strahotno zločin. 58-letni kmet Martin Čorič je znan pijanec in je zaradi tega živel v neprestanem prepiru z domačimi. Zlasti je sovražil obe svoji sinih, ki ju je dolžil, da hujskata sinova proti njemu. V terek popoldne je prišel pijan domov, začel prepir in takoj pograbil nož. Ena od sinah mu je nož izvila iz rok, nakar je podivjanje pograbil sekiro in začel kot brez uma udarjati okrog sebe. Ubil je obe sinih in tri vnuke. Po strahotnem dejanju je petkratni morilec pobegnil in ga doslej še niso mogli najti.

* Najel morilec, da so umorili prijatelja. — Pred okrožnim sodiščem v Požarevcu, se je te dni pričela glavna razprava proti trem kmetom iz vasi Mirjevo, ki jih dolži obtožnica, da s ob zverinski način umorili požarevskega zdravnika dr. Stanoja Milivojeviča. Zločin ima tole predzgodovino: Umorjeni zdravnik je bil dober prijatelj upravnik požarevskega okrožnega sodišča Cvetka Markoviča in gostilničarja Miloja Periča. Markovič se je dal nekega dne pogovoriti od Periča, ki je bil v hudih denarnih stiskah, da je dvignil iz sodne blagajne nekaj znesek in mu ga posodil. Perič je zato dal prijatelju potrdilo. — Dvig iz sodne blagajne pa ni ostal neopažen in uvedli so preiskavo. Markovič se je odtegnil preiskavi s samomorom. Pred smrtjo pa je Peričevo potrdilo izročil zdravniku Milivojeviču. Zdravnik je predložil potrdilo Periču in zahteval od njega, naj denar, ki mu ga je posodil Markovič, izroči pokojnikovim rodbini. Perič pa ni niti malo mislil na to, da bi vrnil. Da bi se iznebil edine neprijetne priče, ki je vedela za njegov dolg, je zasnoval vražji načrt za umor dr. Milivojeviča, za kar je najel tri kmete iz Mirjeva. Neke noči je pozvonil eden od kmetov pri dr. Milivojeviču in ga prosil, naj hitro pride v Mirjevo, kjer potrebuje njegove pomoči neki hudo bolni kmet. Zdravnik je brez pomisleka stopil na voz in se odpeljal s

Ljubljana, 5. oktobra

Gledališče

Drama: Cetrtek, 5. oktobra: Številka 72. Red Cetrtek. — Petek, 6. oktobra: Hudčev unec. Red A. — Sobota, 7. oktobra: Kozarec vođe. Premiera. Premierski abonma. — Nedelja, 8. oktobra: Številka 72. Izven. — Ponedeljek, 9. oktobra: Kacijanar. Red B.

Opera: Cetrtek, 5. oktobra zaprt. — Petek, 6. oktobra ob 15. uri: Ero z onega sveta. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol. — Sobota, 7. oktobra: Sabka kraljica. Red A. — Nedelja, 8. oktobra: Traviata. Gostuje gospa Zlata Gjungenac. Izven.

Radio Ljubljana

Cetrtek, 5. oktobra: 12 Orkestralni koncert (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Šramel »Škrjanček« — 14 Napovedi — 18 Pester spored radijskega orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Deset minut zabave — 19.40 Nac. ura — 20 Cimermanov trio — 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (radijski orkester).

Drugi programi

Cetrtek, 5. oktobra: Zagreb: 20 Violina, 20.30 Vokalni koncert, 21 Zabavna glasba — Bratislava: 20.40 Slovaške narodne, 21 Slavnostni koncert — Sofija: 20 Simfonični konc. — Ankara: 19.20 Orkestralni koncert, 20.50 Jazz — Beromünster: 20 Opera — Budimpešta: 20.20 Orkestralni koncert, 22 Ciganski orkester, 23.05 Plesna glasba — Bukarešta: 20.15 Simfonični koncert, 22.15 Zabavna glasba — Hörby-Stockholm: 19.30 Vojaška godba, 20.15 Predavanje o francoski revoluciji, 21 Vokalni koncert, 21.30 Rapsodija, 22.30 Lahka glasba — Trst-Milan: 17.30 Braziljski koncert, 21 Pisan koncert, 21.50 Violina — Rim-Bari: 20.30 Simfonična glasba, 21 Opera — Florencia: 20.30 Moderna glasba, 21 Igra, 21.40 Pisana glasba — Oslo: 20 Simfonični koncert, 22.15 Zabavni koncert — Sottens: 20.30 Slavni solisti, 20.50 Predavanje o Suez.

Predavanja

Frančiškanska prosveta M. O. obvešča svoje članstvo, da bo odslej imela prosvetne večere skupno s Prosvetno zvezo. Predavanja bodo vsak petek ob 20 v frančiškanski dvorani. Prvo predavanje bo v petek, 6. oktobra 1939. Predava g. dr. Fr. Stele: »Plečnikovo delo za Ljubljano.«

Sestanki

Fantovski odsek Sv. Peter ima drevi točno ob 8 redni sestanek s predavanjem predsednika. Udeležba strogo obvezna zaradi važnejših sprememb.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjiti trg 5; mr. Kurali, Gosposvetna cesta 4 in mr. Bohinec dr., Rimska cesta 31.

kmetom. Med potjo pa sta ustavila voz ostala dva od Periča nekajta morilca in začela obdelavati zdravnika s sekirama. Ko se je ves v krvi zvrnil z voza, so morilec še streljali nanj s samokresom. Ko so naslednjega dne našli na cesti razmesarjeno zdravnikovo truplo, so orožniki takoj pričeli s preiskavo, ki se pa sprva ni premaknila iz mrtno točke. V Požarevcu so sicer ljudje šepetali, da mora gostilničar Perič kaj več vedeti o zdravnikovem umoru. Šele s tem se je preiskava obrnila v pravo smer. Med preiskavo pa je Perič umrl in tako stoji zdaj pred sodniki le vsi trije morilci, ki jih je najel.

* Skozi kavarniško okno so ju ustrelili. V Despotovcu v Srbiji se je v eni preteklih noči pripetil skrivnosten dvojni umor, ki je zbudil mnogo razburjenja. Občinski predstojnik Drago Tasič in njegova žena Zorka sta sedela zvečer v kavarni, ko so nenadoma z ulice odjeknili strelji in oba pogodila. Bila sta na mestu mrtva. Morilec so streljali skozi razsvetljeno kavarniško okno, za katerim so se videli obrisi obeh zakoncev. Sumijo, da gre za dejanje iz maščevalnosti. Tasič se je s svojim postopanjem na občini zamermal mnogim kmetom, ki so zaradi tega kuhali na njega jezo. Orožniki so doslej aretirali štiri kmete, ki jih sumijo, da so v zvezi z umorom.

Anekdota

V kompozicijskem razredu dunajskega konservatorija je imel profesor Bruckner učenca, ki je šele v zreli starosti začutil v sebi muzikalno žilico in je bil tedaj veliko starejši kakor njegovi součenci. Nekega dne je dobil od Brucknerja muzikalično nalogo, ki jo je moral rešiti na šolski deski. Ko je profesor pregledal rešitev, je izbruhnil: »To ste pa prav svinjsko naredili! Slišite, vi ste velik trap!« — »Ampak, gospod profesor, jaz...« je jecljal učenec, omahujoč med spoštovanjem in ogorčenjem, »jaz si kaj takega ne morem pustiti dopasti. Mislim sem, da sem na visoki šoli. Prosim, da tudi pomislite, da sem — poročen.« — »A tako!« se je Bruckner junaka izmuzal iz zadreg. »Zakaj pa tega niste takoj povedali. No, kako pa kaj vaša gospa sproga?«

Gospokol

»Prosim, če bi potrpeeli, gospod bodo takoj tukaj!«

Nainovejša poročila

Daladier govori :

Vojna, da se doseže trajen mir!

Pariz, 4. oktobra. AA. Havas: Na današnji popoldnevni seji skupščinskega odbora za zunanje zadeve je predsednik vlade Daladier dal obširen eksponat o vzroku vojne in akciji, ki jo je vodila francoska diplomacija takoj, ko so se začele sovražnosti. Daladier je v svojem govoru dal podrobna obvestila o ciljih, ki jih zasleduje Francija v sedanjih vojni. Govorec o vzrokih vojne, je Daladier ugotovil, da je stvarni povod za vojno bilo nemško stremenje za dominacijo, da si je bil neposreden povod za vojno nemško-poljski spopad. Daladier je nato izrazil priznanje Mussoliniju, ki je do zadnjega trenutka poskušal onemogočiti katastrofo. Nemška vlada je stalno vztrajala pri svojih napadalnih in zavojevalnih namenih, ter je na ta način izzvala spor, tako da vsa odgovornost pada na nemško vlado. Nato je Daladier govoril o hrabrem zadržanju Poljakov ter njihovem junaštvu o priliki obrambe Varšave. Poljska vojska je postal obupen zaradi napada ruskih čet dne 17. septembra. Nato je predsednik francoske vlade govoril o poteku pogajanj s Turčijo, ter naglasil duh prijateljstva

in lojalnost, ki obstoja med franc. in turško vlado. Kar se tiče Italije, je Daladier omenil izjavo predsednika italijanske vlade Mussolinija z dne 1. septembra ter z tem v zvezi potovanje Ciana v Berlin. Daladier je izrazil svojo zadovoljnost, da se odnosi s Španjo postopno normalizirajo. Tudi glede odnosa s Japonsko je naglasil, da so se znatno zboljšali. Nato je omenil Daladier razpravo, ki se vodi v Združenih državah glede spremembe zakona o nevtralnosti.

Ob koncu svojega poročila je Daladier navedel razloge, zaradi katerih se Francija čuti kategorično dolžno nadaljevati vojno, ki ji je vsiljena v popolni bratski solidarnosti z angleškim zaveznikom. Ni mogoče živeti več v negotovosti, kakor je bil to primer v zadnjih letih. Francija se ne bo pokorila nasilju, ter ne bo priznala gotovih dejstev. Ona ne gre za nobenim zavojevanjem in dominacijo. Ono, kar Francija želi, ni pazva med dvema napadoma, temveč trajen mir, ki bi veestransko zavaroval nacionalno sigurnost v okviru varnosti za vse narode.

Angleški zun. minister govori

London, 4. oktobra. AA. Reuter: V debati v zgorjenem domu je spregovoril ponovno minister za zunanje zadeve lord Halifax, ki je naglasil, da lahko samo ponovno ugotovi stališče angleške vlade napram gotovim sproženim vprašanjem.

Kar se tiče angleško-francoskega stališča, je grof Halifax dejal, da je prepričan, da ima Anglija enako zaupanje v Francijo, kakor ga uživa Francija v Angliji. Mi glede nobene točke, je dejal lord Halifax, ki je bila sprožena v toku zadnjih tednov in mesecih, lahko rečemo celo letih, nismo sprejeli nobene sklepa ter verjetno tudi ne bomo brez najpopolnejšega posvetoovanja ter izmenjave stališč s francosko vlado.

Glede rusko-turških pogajanj je lord Halifax dejal: Ne vem, ali bi lahko povedal kaj koristnega glede ruske politike. To je zadeva, o kateri bi gotovo mogel razmišljati, kakor bi to mogli tudi člani tega visokega doma. Toda nisem prepričan, da bi pri tem stajnu stvari to bilo koristno za kogarkoli. Kar se tiče rusko-turških odnosa, je lord Samuel dejal: Mi bi bili vedno zadovoljni, ako bi videli, da se vzdržujejo prijateljski odnosi med dvema velikima sosednjima državama, kakor sta Rusija in Turčija, ki kakor mislimo, nimata razloga za noben spopad navzlic najtesnejšim odnosom med Turčijo ter Francijo in Anglijo.

Glede Poljske je lord Halifax dejal, da se popolnoma strinja s lordom Snelom, da razdelitev ne more uničiti duha naroda ter je nadaljeval: Junaški in hrabri odpor Poljakov je dokazal, da bo brez dvoma sveža inspiracija za Poljsko, da ponovno doseže neodvisnost, ki jo je začasno izgubila, toda istočasno tudi inspiracija za druge narode. Poljska vlada, ki se sedaj nahaja na francoskih tleh je kakor se razume, od angleške vlade priznana kot legalna. Nova poljska vlada bo tudi nadalje ohranila nedotaknjen duh neodvisnosti in odpora. Nato je lord Halifax govoril o razlogih zaradi katerih je Anglija sprejela obveznosti, napram Poljski.

Lord Halifax je naglasil dalje v zvezi z obveznostmi Anglije napram Poljski, da so bile te obveznosti sprejete tudi v lastnem interesu Anglije, kajti ni mogoče predvidevati kdaj in kje se bo ustavilo odzemanje svobode in neodvisnosti posameznih držav. Nепrestano spreminjanje zemljevida Evrope je moralo povzročiti pri številnih posredno ali neposredno ogroženih državah strah in negotovost. Pomiriti se s takim stanjem, bi pomenilo sprejeti in odobravati gotova dejstva drugo za drugim. Istočasno pa bi to pomenilo

morale samomor vsakogar, ki bi to načelo sprejel in odobril. To so razlogi zaradi katerih sta naša država in Francija smatrali za primerno stopiti v borbo, kajti ni bilo druge alternative, ker smo morali gledati kako se pred našimi očmi rušijo vse osnove in ideali, na katerih skozi stoletja počiva lojalnost, ki je neobhodno potrebna ljudem pri medsebojnih odnosih. Mi se borimo proti zlu. Za svet in svobodno življenje nacije je neobhodno potrebno, da se tak način občevanja, kakor je zavladal, ne trpi več. Anglija in Francija ne zahtevata zase nobenih koristi niti ne želita povečati svojega ozemlja. Francija in Anglija želita obnovo laesne svobode, ter svobode drugih. Oni želita, da ponovno zavladajo zakonitost ter pravica narodov, da svobodno odločajo o svoji usodi in da živijo brez strahu. Angleška vlada je večkrat jasno in razumljivo izjavila, da smo pripravljene v trenutku, ko bo odstranjeno nasilje ter ne bo zahrbitnih namenov, tudi sami ponuditi roko vsakomur, tudi Nemčiji, da bi skupno pristopili k resnični obnovi na svetu. Toda nemogoče je ustvariti kakršenkoli napredek, dokler ni obnovljena varnost, kar pa je zopet mogoče samo takrat, kadar bodo narodi osovbojeni neprestane strahu, da bodo napadeni, ter osovbojeni potrebe ogromnega oboroževanja za njihovo obrambo. Nujna dolžnost je zavarovati predpogoje, na osnovi katerih bo prestalo nasilje, ter se spoštovala dana beseda posameznikov in vlad.

Angl. dominijoni pošljejo svoje ministre v London

London, 4. oktobra. AA. Reuter: Izjava ministra za dominione Edena glede sklicanja imperialne posvetovalne konference v Londonu se smatra kot eden najugodnejših dogodkov od začetka vojne do danes. V parlamentarnih krogih se smatra, da dokazuje sklep dominionov poslati svoje predstavnike v London, da jim je mnogo do sodelovanja z Anglijo, da imajo dominijoni svojo samoupravo. Izve se, da se ne namerava ustanoviti imperialni vojni kabinet, kakor je to bil primer v minulih vojnih, to pa z ozirom na novi samostojni položaj dominionov. Verjetno pa je, da bodo ministri, ki bodo obiskali London, povabljeni sodelovati na sejah vojnega kabineta ter da bodo ti ministri imeli medsebojne sestanke ter sestanke s člani angleške vlade.

Poslanica novega predsednika Poljske

Pariz, 4. oktobra. AA. Havas: Poljsko poslanstvo je izdalo tole sporočilo: Predsednik republike Ladislav Rackiejewicz je izdal 30. septembra poslanico na Poljake. V njej pravi med drugim:

»Postavljen za naslednika predsednika republike Moscickega dne 17. septembra t. l., ko je bilo jasno, da mora vrhovna uprava poljske države zapustiti poljsko ozemlje, da ne pride v sovražne roke, sem sprejel to funkcijo, ker je bilo očitno, da Moscicki ne bo mogel nadalje vršiti te funkcije. To ni prvi v zgodovini Poljske, da se mora šef poljske države zateči v tujino pred sovražnikom, ki poplavlja državo. V toku tisoč let smo morali tolikokrat braniti naš obstoj in našo krščansko civilizacijo pred pohlepno zavojevalceve tako z zahoda kakor z vzhoda. To pot sem globoko prepričan, da Poljska poslednjič preliha svojo kri in da bodo posledice te vojne takšne, da bo zastava civilizacije in pravice palopala na takšnih mejah Poljske, da jih bodo Poljaki mogli v miru uživati in tudi smolno braniti. Prav tako sem globoko prepričan, da junaški prispevek Poljske v sedanjih vojni ne bo zaman ne samo v vsakem pogledu, ampak prav tako tudi v moralnem, ker sem prepričan, da bomo na koncu le mi zmagali.«

Pariz, 4. oktobra. AA. Havas: Poljsko poslanstvo razglasa: Predsednik republike Rackiejewicz je sročil imenoval za ministra brez portfelja gene-

rala Jožefa Halerja, člana stranke nacionalnega dela, in Aleksandra Ladosa, člana kmetijske stranke. Nova ministra sta že prisegla.

Izjava generala Sikorskega

Pariz, 4. oktobra. AA. Havas: Predsednik poljske vlade in poveljnik poljskih čet v Franciji general Sikorski je dal predstavniku agencije Havas izjavo, v kateri je med drugim izrazil priznanje francoskemu tisku, ki je pokazal razumevanje za poljsko stvar in ki je razumel pomen borbe Poljske ter pravilno ocenil duhovne in moralne vrednote poljskega naroda. General Sikorski je govoril nato o junaštvu poljskih vojakov ter kratko obrazložil načrt poljske vlade. Dejal je: Vlada na katere čelu stojim, je vojna vlada ter je izraz edinstva vseh Poljakov. Glavna naloga vlade je ustanovitev in reorganizacija poljske vojske, ki se bo borila rano ob rami z zavezniki do končne zmage. Nazadnje je general Sikorski naglasil, da stoji poljska vlada pred resnimi nalogami, toda da njegovi sootrudniki pristopajo k delu, ki jih čaka, z velikim zapaenjem in zavestjo veličine svojih nalog.

Češkos'ov. armada v Franciji

Pariz, 4. oktobra. AA. Havas: Predsednik francoske vlade Daladier ter češkoslovaški poslanik v Parizu Osuski sta podpisala 3. oktobra t. l. sporazum o obnovitvi češkoslovaške armade v Franciji.

Pogajanja med Rusijo in Turčijo

Moskva, 4. okt. AA. Reuter: Turški minister za zunanje zadeve Saradzoglu sprejel odgovor svoje vlade na sovjetske predloge, ter se smatra, da bo v kratkem imel sestanek z Molotovom.

London, 4. okt. AA. Reuter poroča iz Moskve, da je turški zunanji minister Saradzoglu imel danes sestanek z angl. veleposlanikom ter odpravnikom poslov franc. veleposlanništva.

Boji na Poljskem

Berlin, 4. okt. DNB poroča: Glavno nemško armadno poveljstvo je danes izdalo sledeče sporočilo: Pri čiščenju ozemlja med doseđano demarkacijsko črto ter novo nemško-rusko interesno mejo so bili boji z raznimi poljskimi razpršenimi oddelki.

Drobne novice

London, 4. okt. o. Nocoj je jugoslovanski poslanik Subotič priredil slavnostno večerjo na čast svetniku Milanoviču, ki odputuje nocoj v Bern na svoje novo službeno mesto kot poslanik. Te večerje so se udeležili tudi romunski, bolgarski, grški in turški poslanik.

Razburljiv lov v Lattermanovem drevedu

V terek ponoči je okrog 12 službujoči stražnik na svojem obhodu po Lattermanovem drevedu zapazil, da stoji neka ženska za stojnico, ki je last trgovke Leopoldine Zajc iz Ljubljane. — Ženska je po vsem videzu stala na preži in je zaradi tega stražnik z vso previdnostjo stopil s ceste in se polagoma od strani približeval čakajoči. Šele na razdaljo treh korakov je žena zapazila stražnika, vzkliknila in zbežala čez travnik. Takoj za njo je ekočil tudi nek moški in prav tako zbežal čez travnik. Stražnik je stekel za njima in ju pozival, naj se ustavita. Ona se je res ustavila in ko je prišel stražnik do nje, jo je prijel. Moški, ki je to zapazil, je zaklical ženi, naj zbeži ter sam začel teči proti stražniku. Zaradi korajže možakarja je imel stražnik vtis, da jih je več in je ustrelil z revolverjem v zrak, da bi s tem priklical pomoč. Ko je zaslišal strel, je neznanec takoj zbežal, ženo pa je odpeljal stražnik na stražnico, kjer spoznal, da ni hotela povedati, s kom je sodelovala pri vplomu. Vendar je policija ugotovila, da je bil z aretirano K. N. najbrž njen mož. Med tem so pregledali stojnico in ugotovili, da je vlomilec, za katerega je aretirana žena stala na preži, odtrgal z vrat dve žabici in nato odlomil spodnji tečaj vrat tako vdrl v stojnico. V stojnici so našli že precej polno vrečo, v katero je vlomilec nametal najrazličnejše dobrate, zlasti bonbone, čokolade, suhe fige in drugo. Pripravljena je bila še druga prazna vreča in bi vlomilec stojnico temeljito izpraznil, če ga ne bi presenetil stražnik. V stojnici je bilo blaga v vrednosti pet do šest tisoč dinarjev. Skoda na vratih in pokvarjenih jedilih pa znaša okrog 300 dinarjev. Še ponoči je policija obiskala stanovanje vlomilca, ki ga pa ni bilo doma, pač pa je bil vlomilec po aretaciji svoje žene že na domu, kjer je zbudil svojega tasta in mu povedal, da je bila žena aretirana in da je on vsega kriv in da se bo zato javil policiji. Ker tega do opoldne ni storil, ga sedaj zasleduje ljubljanska policija.

Restavracija in klet Union

nudi cenj. gostom ob četrtih in petkih posebno dostavljene, okusno pripravljene morske in potodne ribe, žabe in rake ter razne specialitete.

Velika izbira prvovrstnih domačih in tujih vin.

Priporoča se M. Karba.

1 Mesečna rekolekcija za gg. duhovnike bo v Domu duhovnih vaj (Zrinskega 9) na prvi petek (6. oktobra) ob petih popoldne. Meditacija, nato nagovor Prezvišnega. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno vabljeni.

1 Devetdnevica za mir v cerkvi sv. Družine v Mostah se bo začela v petek, 6. oktobra ob 6 zjutraj in se konča v soboto, 14. oktobra. Vsak dan zjutraj ob 6 v. masa pred Najsvetjšim in litanije, Zvečer ob 7 rožnenska pobožnost po navadi. Vabljeni verniki k jutranji in večerni pobožnosti.

1 Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« ima danes, v četrtek zvečer, ob 8 v beli dvorani Uniona pevsko vajo, ki je obvezna za vse pevce in pevke.

1 Nočne častivce vabimo k celonočnemu čiščenju presv. Zakramenta, ki se prične drevi po skupni molitveni uri ob 9. Vsako nočno uro se bodo opravljale molitve 10. ure: Zahvala za božje dobrote. Vhod v stolnico skozi stransko zakristijo.

1 Ljubljanski meščani, ki se zanimате za napredek naše prestolnice, se vljudno vabite, da se udeležite predavanja o novi Ljubljani, ki bo v petek ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani. Pokažimo z obilno udeležbo, da znamo ceniti in spoštovati one, ki se resno trudijo pri oblikovanju bele Ljubljane. — Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 7. Sedeži 3 din, balkoni in galerija 2 din, dijaški sedeži 1 din.

Vojska na morju

Amsterdam, 4. okt. AA. Havas: V bližini Nievstana, 300 m od nemške meje, se je sputil s padalom neki nemški letalec. List »Telegraph«, ki prinaša to vest, pravi, da je letalec izjavil, da mu je zmanjkalo bencina, ter da je moral skočiti iz letala. Letalo je padlo na nemško ozemlje. Letalec bo interniran.

Stockholm, 4. oktobra. AA. Havas: Estonska ladja »Arne«, ki je plula iz Gotenburga v Anvers s tovorom lesa, je bila ustavljena in zaplenjena od nemške torpedovke 8 milj zapadno od Gotenburga. Po pisanju »Gotenburger Handelsting« so davi zapazili med Warbergom in Wingo nem. torpedovke v mednarodnih vodah.

London, 4. okt. AA. Reuter: V teku minulega tedna je angleška kontrola tihotapskega blaga zadržala ali zaplenila približno 35.000 ton blaga, namenjenega Nemčiji. Med zaplenjenim blagom se nahaja 8500 ton rud, 6700 ton bakra, 6000 ton fosfata, 2300 ton mineralnih olj, 1100 ton kavčuka itd. Skupno je bilo v teku minulega meseca zaplenjeno 239.000 ton tihotapskega blaga, namenjenega Nemčiji.

Amsterdam, 4. oktobra. AA. Havas: »Telegraph« poroča iz Kodanja, da je v bližini otoka Borthuma neka velika nemška ladja, ki je vozila železno rudo, naletela na mino. Ladja je imela 8000 ton ter pripada nemški paroplovni družbi »Sines«. Člani posadke ladij, ki so se nahajale v bližini nemškega parkna so izjavili, da je bila eksplozija izredno močna, in da se je videlo kako se je park na mestu potopil. Smatra se, da je vsa posadka izgubljena.

Singapore, 4. okt. l. Pred pristaniščem se je potopila neka nizozemska trgovska ladja. Naletela je na mino, ki je eksplozirala pod njo. Ladja se je v nekaj minutah potopila. Posadka se je rešila.

London, 4. oktobra. AA. Reuter: Zastopnik Reuterja si je ogledal pristanišče Weymouth, kjer kontrolirajo tihotapsko blago. Imel je priložnost izvedeti razne tajnosti gospodarske vojne in mogel ugotoviti, da so desleje ustavili 74 ladij s celotno tonažo 513.000 ton. Ladje so bile natovorene z raznim blagom za nevtralne in sovražne države.

Jugoslovanski uspehi v Atenah

Atene, 4. oktobra. V današnjem deseterboju je dosegel prvo mesto Jugoslovčan Kinar s 5620 točkami. Drugi je Jugoslovčan Mikic s 5537 točkami. Tretje in četrto mesto sta dosegla Grk in Romun, peto pa Turk. V teku na 3000 m z zaprekami, ki je bil druga točka dnevnega reda, je prvi dve mesti dosegla Grčija, tretje mesto pa Jugoslavija (Kotnik) v času 9:57.2. S tem je stanje točk naslednje: Grčija ima 33.5, Jugoslavija 29, Turčija 14, Romunija 12.5 točk.

1 Trgovski tečaj za izobrazbo pisarniških moči, dnevni in večerni, se otvorijo začetkom oktobra na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Pojasnila daje ravnateljstvo.

1 Jugoslovansko kirurško društvo - sekcija Ljubljana ima dne 10. oktobra 1939 ob 18 redni letni občni zbor v predavalnici Bolnice za ženske bolezni v Ljubljani. Spored: Poročilo odbora in slučajnosti.

1 Stalni posetniki, abonenti našega Narodnega gledališča so se tudi v letošnji sezoni oglasili v zelo lepem številu, tako da so razpisani abonmani: Premierski, red Sreda, Red Cetrek, red A trenutno zaključeni in polno zasedeni, zato je uprava otvorila še red B, za katerega se sprejemajo prijave po običajnih pogojih v blagajni dramskega gledališča dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Red B je 10% cenejši kakor so Premierski abonma in stalna abonmana Sreda in Cetrek. Predstave so tudi za red B popolnoma iste kakor za ostale abonmane. Abonenti bodo dobili 20 dram-skih in 18 opernih predstav. Gledališka uprava vabi vse zainteresirane, da se v velikem številu prijavijo tudi za ta abonma.

1 Sraje, krvate, Karnišnik, Nebotičnik. 1 Strokovno izobraževalni tečaj za služkinje se bo začel 10. oktobra. Teoretično in praktično podajanje najrazličnejših predmetov bo pripomoglo k strokovni izpolnitvi slovenske služkinje. Tečaj je brezplačen. Prijave v tečaj sprejema Poselska zveza v Delavski zbornici in v Poselskem domu, Križevniška ul. 2, kjer se dobe tudi podrobna pojasnila.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 Kiepura in Marta Eggerth pojeta v Ljubljani! Slavni poljski tenorist Jan Kiepura bo danes in jutri pel v kinu Sloje. Nastopil bo v prekrasem filmu »Car Bohemov«, ki je napravljen po motivih slavne in priljubljene Puccinijeve opere »Boheme«. V tem lepem filmu bo pel vlogo pesnika Rudolfa, prav tako priljubljena pevka Marta Eggerth pa bo pela v istem filmu vlogo nežne Mimi. Film »Car Bohemov« je eden tistih velikih, izvrstnih filmskih del, ki so žela velik uspeh po vsem svetu: napravljen je bil v dunajskih ateljejih v bivši samostojni Avstriji s pomočjo odličnih umetniških moči. Film bo vsega skupaj le dva dni na sporedu kina Sloje in je zato prav, da občinstvo pohiti z obiskom tega izredno lepega filmskega dela.

1 Društvo zaščitnih sester v Ljubljani ima svoj redni sestanek dne 7. oktobra ob 17 v prostorih šole za zaščitne sestre. Obravnavale se bodo važne stvari. Vabljene vse sestre članice in nečlanice.

1 Oglejte si bogato zalogo najnovejših pletenin po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18. 1 Nemške in italijanske začete in nadejvalne tečaje priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva 27, prtiličje, med 8 in 14.

1 Veliko poslovanje zemljiškoprometne komisije. Zemljiškoprometna komisija na okrajnem sodišču ljubljanskem zaznamuje v zadnjih 4 mesecih prav velike posle in obilico kupnih pogodb. Do konca septembra je komisija letos rešila nad 1250 predlogov za odobritev kupnih pogodb. Samo septembra je bilo zaznamovanih 165. So dnevi, ko pisarna komisije prejme po 10 in še več kupnih pogodb. September je bil glede kupnih s hišami, posestvi in parcelami izredno živahen. — Splošen pregled pokaže, da je znašal promet na zemljiškem trgu pretekli mesec nad 10.500.000 din. Cene parcelam se še vedno dvigajo. Normalno je svet na periferiji od 20 din naprej do 300 din za kv. m. Bil pa je neki svet v mestu prodan po 1.620 din kv. m. To je najvišja cena, ki je bila sploh po prevaratu kdaj dosežena v mestu. Stavbne parcele v središču mesta, po katerih je prav veliko povpraševanje, se v cenah gibljejo od 300 do 500 din za kv. m in še višje. Letos so bile sklenjene že mnoge milijonske kupčije za hiše in zemljišča.

1 Ogromno gob na trgu. Prostor za gobe ob stolnici ter med župniščem in semeniščem je bil večerj natrpan z gobami. Na prodaj so bili v velikih množinah jurčki. Prinenjeni iz raznih krajev okolice, Gorenjske in Dolenjske. Tržno nadzorstvo je postavilo prodajne klopi za jurčke v 15 vrstah. Bilo je do 60 prodajalčev gob. Jurčki so bili po 2.50 do 3 din merica, drugače pa lepi po deset din kg.

1 Zanimivosti s trga. Sadni trg je bogato založen z najrazličnejšim sadjem. Hruške, jabolka, grozdje, breskve so ohranile svojo stalno ceno. Slive odnoso češnje, mnogo jih je bilo prinenjenih iz Bele Krajine, so bile po 2 do 2.50 din kilogram. Na trgu je bil tudi že prvi kostanj po 3 din liter. Krompir je bil na debele po 1.10 do 1.25. Prijeljano je bilo 5 voz krompirja na Svegeta Petran asip. Jajca so se podražila in so sedaj po 10 za kovača.

1 Z voza je padel na Dunajski cesti v bližini policijske stražnice upokojeni železniški sprovodnik Jože Jerman iz Radeč pri Zidanem mostu in se hudo potolkel. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

Kamniki

Protijetični dispanzer v Kamniku je pričel zopet z rednim poslovanjem in sicer sprejema stankne vsak terek in petek od 3 do 6 popoldne. Istotako je pričel z rednim poslovanjem »Zdravstveni dom«, ki sprejema stranke vsak ponedeljek in četrtek od 2 do 4 popoldne.

Kranj

Sestanek JRZ in MJRZ v Predosljah pri Kranju. V terek zvečer je bil skupni sestanek JRZ in MJRZ za občino Predoslje, ki se ga je udeležilo veliko število moži in fantov. O političnem položaju je poročal tovarnar g. Joško Zabret z Britova. Navzoči so z velikim odobravanjem pozdravili delo sporazuma, zlasti pa člen, s katerim se prenesejo iste kompetence tudi na druge banovine. V imenu mladine je govoril predsednik okrajne MJRZ za kranjski srez g. Murnik Ciril. O občinskih zadevah pa g. Avsenek iz Predoslja. Na sestanku se je izrekla vsa občina Predoslja, da bo vedno zvesto ostala v vrstah našega voditelja dr. Korošca, ki mu popolnoma zaupa.

KULTURNI OBZORNİK

Ljubljanska opera: Goldmark »Sabska kraljica«

Novo vodstvo opernega gledališča ima dvojno težko nalogo: niti dediščina, ki jo je prevzelo, niti časi, v katerih se je to zgodilo, niso zavidljivi. Zadnja leta so bila leta počasnega, a nevdržnega propadanja te naše najvišje glasbene institucije. Preveč brezciljnosti je bilo v vsem delu, preveč je bilo vse prepreženo z vsakovrstnimi osebnimi ambicijami tam, kjer more le notranje soglasje in čisto umetniško hotenje in poštenje roditi nekaj trajnega; zato tudi navidezni zunanji uspehi niso mogli zakriti notranje trdnosti. S silo si je moral mašiti usesa, kdor tega ni spoznal ali ni hotel spoznati. Da večina glasbene kritike pri nas ne pove skoraj nikoli cele trde resnice, ampak navadno le pol lepe laži, je stara stvar. In tako je bilo hvale in superlativov vedno dovolj tudi tam, kjer bi se na obrazu muzikalnega poslušalca iz nezamena pokazal le prikrit posmeh. (Niso to bajke! Podobno stvar sem sam doživel pred dvema letoma ob neki operni predstavi.) Morda bodo sčasoma tudi oni, ki danes še nočejo priznati tega, uvideli, koliko je bilo v vsem tem ne samo zamujenega časa in dela, ampak naravnost efektivne škode za našo glasbeno kulturo.

A še vedno je mnogo onih, ki že dolgo in težko čakamo, da nam vzraste naše operno gledališče na tako višino, da se bomo vsi s ponosom in ljubeznijo oklenili tega osrednjega slovenskega glasbenega zavoda. Naloga s takim ciljem je kljub vsem težavam lepa in hvaležna. Ne dvomimo, da se dá po poti načrtnega in vztrajnega dela polagoma doseči tudi tako visok cilj. S to vero in s tem pričakovanjem pozdravljamo novo vodstvo ob vstopu v novo sezono.

Goldmarkova »Sabska kraljica« pomeni dostojen uvod nove operne sezone. Res, da ta opera sama na sebi ni Bog ve kako močno originalno delo; mnogo je v njej meyerbeerovske pompoznosti, wagnerskih in še predwagnerskih, romantičnih vplivov. Še celo v libretu je neka sorodnost s priljubljeno Wagnerjevo temo odrešitve in očiščenja po čisti ljubezni žene. A kljub ostremu orientalskemu instinktu Goldmarka za razne zunanje efekte, ni to delo brez topline in iskrenosti, kar ga zopet približuje v primeru z Verdi-jevo »Aido«. In tako je ta opera navzlic marsikaki dolgovestnosti in razveličenosti (kar se pozna posebno v 1. dejanju) dovolj učinkovito delo, za pevce, zbor in orkester težavno in hvaležno obnem.

Iz celotne uprizoritve, kakor tudi iz dostojno izdelanih detajlov je razvidna vestnost in skrb vseh oblikovalcev tega dela na našem odru. Od solistov bi omenil v prvi vrsti Heybalovo v vlogi kraljice Sulamit. Ob njeni prisrčni igri, muzikalnosti in glasovnih kvalitetah so nehote vsi ostali solisti stopili v ozadje. Celotni Gostič ob njej ni mogel popolnoma zadovoljiti. Vloga Assada je po igralski plati trd oreh zanj, ker ne samo ne

prenese okornosti, ampak zahteva spričo svoje psihološke kompliciranosti mnogo spretnosti in igralskega talenta. Po pevski plati je Gostič svojo vlogo, istotako težko, dobro rešil, čeprav smo to pot pogrešali v njegovem glasu one prožnosti in bleska, kot smo jih bili doslej vajeni pri njem. Kogejeva je kot sabska kraljica pokazala znaten napredek od prejšnjih let, precej moti le nejasna izgovorjava, kar je seveda posledica doslednega pokrivanja vokalov in kar tudi ovira njen glas, da se — z izjemo nekaterih višin — ne more sprostiti v čist, jasen, odprt zvok. Janko je z njemu lastno diskretnostjo dobro izdelal lik kralja Salomona, Betetto pa je skušal v glasu in igri čim bolj mogočno izraziti dostojanstvo in oblast Velikega duhovna. Manjšo vlogo nadzornika palače je prav lepo podal Dolničar, pri Sokovi (v vlogi kraljičine sužnje) pa moti neprestano prehajanje iz enega glasovnega registra v drugi, kar je seveda zadeva pevske tehnike; vendar pokaže njen glas sam in tja prav lepo barvo in zvočnost.

V režiji se je pokazala izkušena roka g. Debevc; gibanje množice na odru in preko odra, ki je bilo sicer v našem opernem gledališču precej koščljiva, malokrat dobro rešena zadeva, zna on oblikovati vedno neprisljivo; a ne samo to; s spretnim grupiranjem in prelivanjem barv pestrih in lepih kostumov je znal doseči izredno slikovite učinke. Tudi scenograf inž. Franz je prostor prav slikovito izoblikoval, in to z dovolj skromnimi sredstvi, saj je ostal glavni okvir v vseh slikah z malimi spremembami isti. Skoraj se mi zdi, da je bil režiser malo v zadregi s premajhnim prostorom. Stranski prihodi oziroma odhodi glavnih igralcev so bili preveč zakriti od prvega para stebrov, in so zato mnogo izgubljali na učinkovitosti. Tudi iz umikanja množice pred glavnimi igralci na teh mestih bi sklepal, da so bili to bolj izhodi za silo. Balet je svojo vlogo v tretjem dejanju prav okusno rešil; soloples ge. Bravnčarjeve je bil v tem okviru lepo izdelan.

Glasbeno vodstvo je bilo v rokah g. Stritofa. Kot sem že prej omenil, se je iz vsega dela čutila vestnost študija vseh sodelujočih. Za glasbeni del ima veliko zaslug g. Stritof; pod njim je orkester res muziciral, čeprav so se pri njem, kakor tudi pri zboru poznale še male trdote. Pozdraviti moramo dejstvo, da je za študij z zborom nastavljen stalen zborovodja (g. Simoniti), kot je to v navadi pri vseh velikih opernih gledališčih.

Iz vsega bi se dalo sklepati, da je novo vodstvo pričelo delo z vso resnostjo in z zavestjo, da je alfa in omega vsakega uspeha v operi podroben študij in orkestru in zboru, da bomo dobili sčasoma v njih res prvovrstne izvajalske korpuse, in če se bo polagoma uredilo vprašanje dobrih in stalnih solistov v naši operi, potem nam res ideal našega Narodnega gledališča ne bo več tako daleč, kakor se nam je zdel zadnja leta. dr. W.

Pred novo premiero v Drami. Scribeov: »Kozarec vodec.« Scribe je v gledališkem svetu znano in tehtno ime. Ne samo na dramskih odrih, temveč tudi kot libretist cele vrste dramatično razgibanih in učinkovitih oper, je zavzel Scribe v zgodovini gledališča vidno mesto. Bil je predvsem to, kar imenujemo »gledališki človek«: poznal je vse skrivnosti velikih odskih učinkov, poznal učinke različnih čustev in konfliktov na gledalca, poznal okus gledališkega občinstva in znal vse t, za dramatika važne vrvine, pravilno odtehtati in jih pomešati v tistem razmerju kot godi občinstvu. Njegova genialna odrska tehnika gre bolj v širino kot v globino, v svojih delih slika posamezne človeške usode, tragedije in komedije, v zvezi z različnimi zgodovinskimi ali nezgodovinskimi dogodki. Zanimivo je vedeti, da sta bila kasnejši znani francoski dramatik Sardou in veliki Nordijski Henrik Ibsen, oba Scribeova učenca. Razodel in naučil jih je skrivnosti dramske tehnike in predno je napisal Ibsen katero izmed svojih iger, je do kraja obvladal vse prijeme, ki so dramatik potrební. Izmed vseh Scribeovih iger je ostala do danes najaktualnejša komedija »Kozarec vodec«.

V »Kozarcu vodec« je porabil pisatelj kot ozadje k dejanju politična nasprotstva med strankama »torijev« in »whigov«. Na dvoru angleške kraljice Ane — v Franciji je vladal takrat Sončni kralj Ludvik XIV. — sta bila zastopnika »torijev« vojvoda Bolinbrot, »whigov« pa vojvodinja Malbourouška. Vsak na svojo roko sta skušala prepričati neodločno kraljico Ano o upravičenosti zahtev svoje stranke, izmed katerih sta bila ena za, a druga proti vojni. Slo je namreč za španske nasledstvene boje, v katere se je vmešavala tudi Anglija. V tem političnem okviru je razvil Scribe pikantno ljubavno spletko, v katero so zapletene tri glavne ženske osebe igre: kraljica Ana, vojvodinja Malbourouška in kraljičina dvornica Abigaila. Vse tri so vnete za kraljičinega poročnika Mashama ter ga skušajo vsaka na svoj način pridobiti. Scribe je zapletel dejanje s tipično francosko lahkotnostjo in duhovitostjo. Podnaslov igre je »Majhni vzroki — velike posledice«. Lahko pa bi se tudi glasilo: »Kjer se tepeta dva, tretji doček ima«, ali pa »Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade«. Politične in ljubavne spletke se prepletajo in zapletajo, a končno se vse uravna tako, kot zahteva to prastari odski zakon, — s srečnim koncem, kjer zmagojo resnična čustva in mladost. V »Kozarcu vodec« vidimo skozi rožnato dovipna in duhovita očala Scribea, ki se je v tem delu rahlo ponorčeval iz žensk — političark in državnic — kako se dela visoka politika.

Kakor vsi Scribeovi operni libretti, tako vsebujejo tudi vse njegove dramske igre odlične vloge, ki so kakor nalašč ustvarjene, da more v njih razviti igralce vse svoje sposobnosti ter blesteti na najučinkovitejši način. Pred leti smo videli »Kozarec vodec« v sledeči zasedbi: vojvodinja — Zofija Borštnikova, kraljica Ana — Saričeva, Bolinbrot — Putjata, Masham — Zeleznik, Abigaila — Vera Danilova, Marki de Torsy — Subelj.

Letošnja zasedba pa je taka: Maria Vera, Nablocka, Levar, Jan, Levarjeva, Brezigar. Režija je prof. Šestova.

Bogoslovni vestnik, izdaja Bogoslovna akademija, leto XIX, zvezek II.—III. — Prinaša na uvodnem mestu razpravo prof. dr. Griveca pod naslovom »Iz slovenske zgodovine 9. stoletja«, kjer govori: 1. O salzburski šoli v 9. stoletju ter ugotavlja, da je panonski knez Kocelj dorasčal in vladal v dobi, ko je bil Salzburg na višku tedanje krščanske izobrazbe. 2. O slovanskem bogoslužju v Moravski in Panoniji, kjer razpravlja o jeziku delovanja svetih bratov ter njuni odločbi za rimski obred. 3. O neosnovanih domnevah na vprašanje, kdaj in zakaj se je Kocelj odločil za slovanskega apostola in za zvezo z Moravsko. Tu razbira mnenja domačih in tujih slavistov ter virov samih in je mnenja, da je Kocelj že prej imel zveze s sv. bratoma, vpliv vstaje pa je mogoče priznati le v mejah previdega Jagičeve hipoteze. 4. O poslanici Hadriana II. l. 869, kjer brani njeno pristnost proti Hauptmannu in drugim. V zadnjem 5. poglavju govori o nosilcu dogajanja v svoji knjigi Kocelj, kjer govori o tem, da Kocelj ni mogel biti nosilec na političnem polju, temveč je bil le tih sodelavec sv. bratov, toda kot tak izredno važen, ter je na podlagi ohranjenih virov mogel le toliko stopati v ospredje, kolikor se dá dokazati. V teh kratkih poglavjih je osvetlil nekatera sporna vprašanja, ki so jih pa nekateri kritiki njegove knjige vzeli kot dokazna ter s tem seveda »povzročili zmedo, zbegali občinstvo in ovrlí znanost«. Razprava bo gotovo tehtno pripomogla k razbistritvi slovenske zgodovine 9. stoletja. — Dr. Anton Zdešar C. M. piše življenjepis Gregorja Smrtnika-Töttingerja, ki je živel nekako od leta 1653 do 1742 in je bil znan po svojih dijaških stipendijah. Dr. Zdešar je preiskal vse vire ter zdaj ugotavlja, da se je ta Töttinger pisal Smrtnik, da se je rodil v Horjulu, da je ustanovil horjulsko župnijo; ter riše okoliščine pri ustanovitvi njegove ustanove, ki je med vojno propadla; župnija horjulska pa je njegov trajen spomenik. Dr. A. Terstenjak, bogoslovni profesor iz Maribora priobčuje filozofsko razpravo »Od fenomenologije do ontologije«. V posebnih poglavjih govori v prvem delu o fenomenologiji, o bistvogledni ontologiji ter eksistenčni ontologiji, v drugem pa v razvoju od fenomenologije do tomistične ontologije. Pri tem se ozira fenomenologijo, brez apriorno-kritičnih predpostavk, na ontične in ontološke temelje prehoda ter na ontologijo kot sproti filozofije. Pride pa do rezultata, da je »prva filozofija ontologija in ne spoznavna teorija ali fenomenologija. S tem soglašajo s sholastiko, ki pravi, da se prava kritika začneja šele z ontologijo. — Vpraktičnem delu pa nadaljuje prof. dr. Odar razpravo o cerkvenih predstojnikih ter pravicah tretjih do prigovora. Dalje poroča o spremembah v organizaciji Katoliške akcije v Italiji v l. 1939. Bogat je pregled domače in tuje bogoslovne literature, kjer pišejo ocene knjig profesorji Snoj, J. Janžekovič, Tomaž Kurent, Fr. Grivec, A. Odar in C. Potočnik.

Pehota na napadi

ŠPORT

V Atenah je Jugoslavija na II. mestu

V torek so se nadaljevale X. balkanske igre z metanjem kladiva in s prvim delom deseteterboja. Naša tekmovalca inž. Stepišnik in Goič sta zasedla prvo in drugo mesto, ki je prineslo Jugoslaviji v celokupnem tekmovanju po drugem dnevu drugo mesto za Grčijo. Grčija namreč še vedno vodi s 26 točkami, sledi ji Jugoslavija z 20 točkami, Turčija s 14 in Romunija z 10 točkami.

Stepišnik kot zmagovalec v metu kladiva na letošnjih balkanskih igrah je vrzel kladivo 49.55 m, Goič drugi pa 48 m. Tretji je bil Romun Biro, ki ga je zalučal 46.96 m daleč.

Vršil se je tudi prvi del tekmovanja v deseteterboju (tek na 100 m, skok v daljavo, met krogla, skok v višino in tek na 400 m). V deseteterboju vodi prvi dan Grk Lekeas s 3235 točkami, drugi je Mikič (Jugoslavija) s 3197 točkami, tretji Klinar (Jugoslavija) s 3165 točkami, četrty Grk Floras, peti Romun, šesti Turak in sedmi Romun in osmi Turak. V posameznih disciplinah so zmagali: 100 m: Grk Lekeas 11.7, drugi Klinar 12.0, Mikič 12.1. Skok v daljavo: Mikič 6.23 m, Klinar 6.18 m. Met krogle: Grk Floras 12.42, Klinar je drugi 12.28 m, Mikič tretji z metom 12.12 m. Skok v višino: Grk Lekeas 1.85 m, drugi Mikič 1.70 m, Klinar 1.60 m. Na 400 m je zmagal Romun Maješćuk v času 51.8 sek, drugi je Klinar 52.1, Mikič je tekel 53.5. Naša dva deseteterbojnika sta imela prvi dan nekoliko smole, kar velja zlasti za Mikiča pri skoku v višino. Verjetno pa je, da bosta v drugem delu tekmovanja, ki bo v eredo, dosegla in prekosila Grka Lekeasa in tako zasedla prvo in drugo mesto v najtežji lahkoatletski tekmi, v atletskem deseteterboju, ki zahteva od vsakega tekmovalca izredno vzdržljivost in vsestranost.

Prihodna balkanijada bo v Carigradu — istočasno bodo tudi ženske igre

Deseti medbalkanski kongres, katerega je otvoril sam grški kralj Jurij, je sklenil, da se bodo vršile enajste balkanske igre prihodnje leto v Turčiji in sicer v Carigradu. Ob tej priliki je bilo tudi eklenjeno, da se bodo vršile istočasno tudi ženske balkanske igre in sicer v treh disciplinah: v enem teku, v enem skoku in v enem metu.

Kako so letos plavali Amerikanci

Letošnji rezultati ameriških plavalcev niso zadovoljili. V Detroitu je bila — kar se tiče udeležbe — odlična prireditev, saj je bilo nad 200 plavalcev, vendar je prireditev razočarala. V Ameriki so namreč navajeni, da iztaknejo vsako leto nove talente, katere potem usposobijo za večje mednarodne tekme. Toda letošnje leto, ko so bile priprave za olimpijske igre za Helsinko na višku, so izostale nove zvezde v plavanju. Če primerjamo rezultate Amerikancev z onimi od Japoncev in Nemcev, je treba priznati, da ima Amerika zelo slabe izglede v plavanju na olimpijskih igrah v Helsinkih. Samo en plavec je dosegel formo, ki ga usposablja za tekmovanje na olimpijskih igrah. To je posestnik svetovnega rekorda v hrbtnem plavanju, Adolf Kieker, ki je že leta 1936 v Berlinu zmagal na olimpijadi.

Zgodovina svetovnega rekorda v teku na 10.000 m

Ta rekordni tek zaznamuje doslej zelo malo imen onih mož, ki se morejo postaviti s svetovnim rekordom. Prvi oficijelni svetovni rekord je bil Franceo Jean Bouin, ki je pretekel leta 1912 progo 10.000 m v času 30:58.8 minut. Pavo Nurmi je postavil nov svetovni rekord na omenjeni progi 22. junija 1921 leta v Stockholmu s časom 30:40.2 min., poted pa je zboljšal ta rezultat 31. avgusta 1924 v Poupio s časom 30:06.2 min. Šele 13 let nato je postal olimpijski zmagovalec Ilmari Salminen novi imetjelet tega svetovnega rekorda, ki ga je postavil dne 18. julija v Kuovola s časom 30:05.6 minut. Potem se je pa pojavil Taisto Maeki. Dne 29. septembra 1933 je tekel 10.000 m v Helsinkih v času 30:02.2 min. in sedaj je potreboval za isto progo samo 29:52.6 minut, kar je za celih 9,6 sekund boljši čas od lanskega rekorda.

Glenn Cunningham hoče odstopiti

Atlet Glenn Cunningham, ki je znan daleč preko ameriških meja, je izjavil, da se namerava odpovedati tekmovanjem. Amerika bi seveda s tem izgubila tekače, ki je skozi dolga leta spadal h posebnemu mednarodnemu razredu. Že leta 1932 je bil Cunningham član ameriškega

olimpijskega moštva. V Los Angelesu je zasedel v teku na 1500 m četrto mesto. Tedaj je zmagal v tej disciplini Italijan Beccali. Svojo odlično formo je dosegel leta 1936, vendar mu je odvzel prvo mesto v teku na 1500 m Novozelanec Lovelock, ki je postavil tedaj svetovni rekord s časom 3:47.8 minut. Nekaj dni nato je tekel Cunningham v Stockholmu na 800 m v novem rekordnem času 1:49.7 minut. Svetovni rekord v teku na eno angleško miljo je branil v letih 1934 do leta 1937. Njegov naslednik je bil Wooderson (Anglija), ki je tekel v času 4:06.4. Mnogoštevilni so Cunninghamovi uspehi na raznih narodnih in velikih mednarodnih tekmovaljih. Leta 1933 je bil odlikovan s Sullivanovo kolajno kot najuspešnejši ameriški športnik.

Izlet v planine

Planine Slovenije so le rahlo posrebrene s snežno odejo; pestra jesenska narava nudi še vedno planincem na izletih obilo užitka. V sedanjem razburljivem času, polnem nepričakovanih dogodkov, je vsakemu nujno potreben odhiv vsaj v prostem času ob sobotah popoldne in v nedeljo. Najprimernejši odmor najde človek v planinski naravi, ki mu nudi obilo razvedrila in potrebnega miru. Dostopi v planine so prosti, neresnične so govorice, ki se ponekod širijo, češ, da ni dovoljen poset naših planin. S člansko izkaznico SPD se more planinec prosto gibati v naših planinah. Aljažev dom v Vratih je še oskrbovan do 2. oktobra, treba je izrabiti ugodno priliko za poset doline Vrat in slapa Peričnika. Cojzova koča in koča na Jermanovih vratih bosta odslej oskrbovani le ob sobotah in nedeljah do 30. oktobra, tako da imajo planinci dovolj prilike, da posetijo Kamniške planine. Erjavčeva koča na Vršču je v mesecu oktobru oskrbovana ob sobotah in nedeljah. Stalno pa so oskrbovani »Zlatorog« ob Boh. jezeru — udobno utrjena planinska postojanka ob tihem Bohinjskem jezeru, Dom na Komni, kjer so krasni jesenski izprehodi proti Bogatinu in dolini Triglavskih jezer, zlasti lepa je grebenska pot proti Črnemu jezeru in sestop čez Koniarčo v »Zlatorog«; Dom na Krvacu — iz Cerklj le tri ure, popust za člane na avtobusu Zuežek do Cerklj; koča na Veliki Planini — najprikladnejši vzpon iz Črne do »Jurčak« mimo Podkrajnika, kjer je le dve uri do koče; Dom v Kamniški Bistrici — prijetna jesenska izletna točka; Valvasorjev dom pod Stolom — izhodišče Zirovnica in vse postojanke v Zasavju. Planinci, pohitite v jesensko naravo. Podrobne informacije o planinskih izletih v jeseni in o planinskih postojankah dobite v pisarni SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-I.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIKI POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKL VSI ZAVEDNI SLOVENCi, DARUJE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN.

Motociklistične dirke

II. medkubski motociklistične hitrostne dirke na progi Večna pot (Zg. Siška—Področnik—Zg. Siška) v Ljubljani bodo dne 13. oktobra ob 15 popoldne.

Dirke priredi motosekclja Avtomobilskega kluba kr. Jugoslavije, sekclja Ljubljana. Dolžina proge v eno smer 2.7 km. Start: Zg. Siška, cilj Področnik in obratno.

Tekmuje in ocenjuje se po mednarodnem športnem pravilniku FICM in nacional. pravilniku SMKJ. Vozila morajo ustrezati gori omenjenemu pravilniku ter biti opremljena s dvema medsebojno nezavisnima zavorama. — Pravico startanja imajo vsi verificirani člani klubov, včlanjenih v SMKJ, ki zadoste temu predpisu. Ocenjevalo se bo izključno po skunju doseženem času v obeh smereh. Pri enakih časih v isti kategoriji zmagata motorno kolo z manjšo kub. vsebino.

Skupina turni motorji: do 125 cm, B do 350 cm, E do 500 cm; Športni motorji: A do 250 cm, B do 350 cm, C do 500 cm.

Nagrade v športnih kategorijah so denarne, in sicer: do 250 cm: I. 500 din, II. 300 din, III. 100 din; do 350 cm: I. 500 din, II. 350 din, III. 150 din; do 500 cm: I. 600 din, II. 400 din, III. 200 din.

V soboto, dne 14. oktobra, od 14.30—17 bo oficijelni trening. Vsak dirkač je dolžan udeležiti se oficijelnega treninga.

Prijave za dirko sprejema tajništvo Antokluba, Ljubljana, Kongresni trg I-I do vklij. 7. oktobra, 1939. Če bo slabo vreme, se dirka preloži na 22. oktobra in oficijelni trening se vrši v tem primeru v soboto dne 21. oktobra ob zgoraj navedenem času.

Razpis

tradicionalnega srednješkolskega lahkoatletskega meeninga za prehodni pokal Jadranske straže in JLAZ. Pravico starta imajo redni dijaki in dijakine mariborskih srednjih šol (gimnazije, realne gimnazije, mešane realne, trgovske akademije, učiteljska in železničarske šole).

Tekmuje se po pravilih JLAZ. Kapitani moštvo so dolžni razločiti svojim tekmovalcem glavna določila tekmovalni.

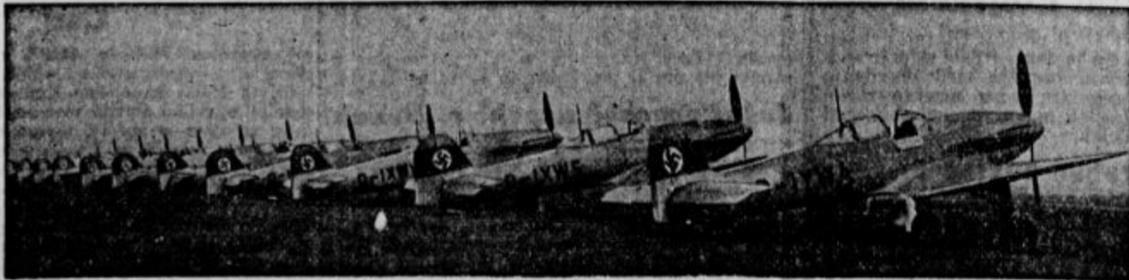
Drugi meeting za te pokale (6. srednješkolski) se bo vršil v soboto, dne 7. oktobra ob 15 in v nedeljo, dne 8. oktobra ob 9.30 na igrišču SK Zeleničarja na Tržaški cesti. Vsak zavod ima pravico postaviti po dva atleta v vsaki disciplini, na 1000 m pa poljubno število, a štetja sara prva dva. Štafet lahko postavi več, šteje pa samo ena.

Vrstni red tekmovalj:

V soboto, 7. oktobra: 1. 60 m dijakine predtek, 2. skok v daljino, 3. met kopja 600 g, 4. 100 m pretek, 5. skok v višino, 6. skok ob palci, 7. met krogla, 8. 80 m zapreke pretek.

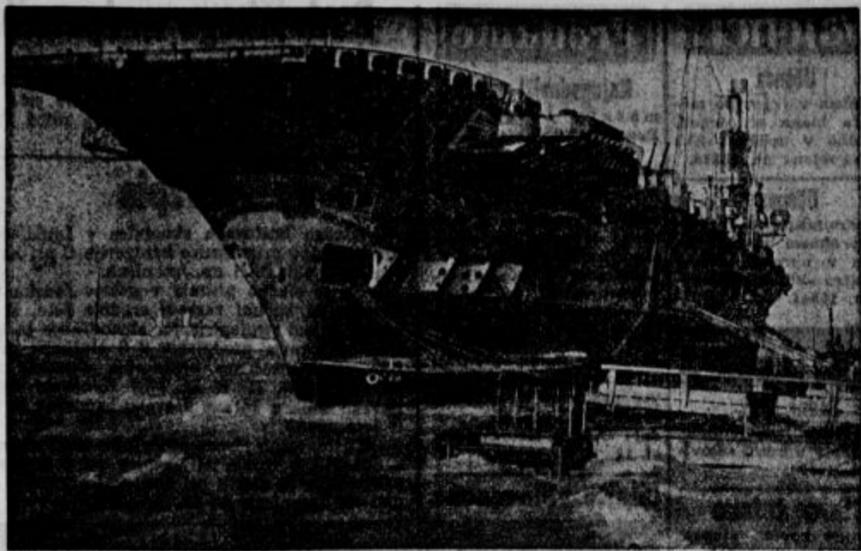
V nedeljo, 8. oktobra: 1. 80 m zapreke finale, 2. 60 m finale, dijakine, 3. skok v daljino, dijakine, 4. 100 m finale, 5. met diska 1 1/2 kg, 6. troskok, 7. 1000 m, 8. štafeta 4 x 60 dijakine, 9. štafeta 4 x 100.

Štafete štejejo: 12, 10, 8, 6, 4 točke, mesta pa: 6, 5, 4, 3, 2 in 1.

Neskončna vrsta nemških bombnikov

Ark-Royal — najmodernejša angleška letalonosilka, ki ima 1600 moš posadke in 140 častnikov. Na ladjo morejo spraviti 60 letal, ki imajo 200 metrov prostora za startanje in pristajanje. Ladja odrine 22.000 ton vode

Muzejsko društvo za okraja Krško in Brežice

Celje, 3. oktobra.

Ze pretekli teden smo poročali o Muzej-skem društvu v Krškem ter poudarili veliko važnost in namen tega društva, ki je pred-vsem zbiranje, registriranje, čuvanje in studij domačega gradiva iz zgodovine, predzgodovine, domoznanstva, narodopisja. In prav to ozemlje, ki obsega poleg okolice Krškega še brežiško, sevnjsko, mokronoško, radeško, ko-stanjeviško in šentjernejsko okrožje, je po-sebno bogato na zgodovinskih in predzgodovinskih najdiščih in znamenitostih. Tako so bile na tem ozemlju evropsko znamenite po-stojanke, n. pr. keltske, ilirske in rimske tr-njave ob strategično važnih obsežnih vratih pri Vel. Malencih na Libenski gori, ostanki mesta Nevidunum pri Drnovem na Krškem polju. Tudi v srednjeveških vojnah so bile prav tukaj enako važne strategične postojanke in vojaške poti. V različnih kraških jamah tega področja so tudi razna najdišča iz starej-še in mlajše kamene dobe. Ker najdemo na ozemlju novega Muzejskega društva v Krškem najrazličnejše znamenitosti vse od predzgodovine do zadnjih stoletij, je razumljivo, da ima novoustanovljeno društvo lepo in zelo važno nalogo, da vse te znamenitosti in starine, ki bi se sicer porazgubile in uničile, reši in jih ohrani kot sliko davne in novejšje zgodovine, ki se je odigravala na tem področju. Da so ti muzeji tudi izrednega pomena za tujski pro-met in za krajevne in okoliške šole, ni treba posebej poudarjati.

Ustanovni občni zbor Muzejskega društva v Krškem, ki je bil preteklo soboto ob pol 5 popoldne v prostorih Gospodarskega odbora v Krškem, je potekel ob številni udeležbi občini-žana zelo lepo. Občnega zbora so se udeležili gg. dr. Ložar, kustos ljubljanskega muzeja, prof. Baš, kustos mariborskega muzeja, prof. Jarc kot zastopnik muzejskih društev v Ptuj in Novem mestu, dr. Blaznik kot zastopnik muzeja v Škofji Loki. Iz važnih razlogov so bili zadržani univ. prof. dr. Kos, arh. Marijan Mušič in univ. prof. dr. Saria, ki pa so poslali društvu pozdrave in mu želeli mnogo uspeha.

Občni zbor je začel predsednik pripravjal-nega odbora dr. Tomšič ter naglašal velik po-men tega društva. Dr. Mušič, ki je eden izmed prvih pobornikov za ustanovitev Muzejskega društva v Krškem, je v svojem govoru orisal ves zgodovinski razvoj tega društva, nadalje pomen in namen društva ter prebral pismo prof. S. Brodarja. Pristav Igor Puc je prebral društvena pravila. Muzej bo imel svoje pro-store v opuščeni cerkvi sv. Duha, ki je že itak sama na sebi pomembna starina in tipična stavba Krškega, katero pa bo treba seveda v ta namen nekoliko preurediti. Za preureditev te cerkve so predvideni stroški v znesku 32 tisoč dinarjev, društvo pa je dobilo do sedaj podporo le od banske uprave v znesku 2000 dinarjev.

Pri volitvah je bila soglasno izvoljena na-slednja uprava: predsednik dr. Tomšič, okraj-ni načelnik iz Krškega; člani odbora: Bernetič Franc, šolski nadzornik iz Brežic, inž. arh. Žnuderl iz Rajhenburga, Bonča Leopold, šolski upravitelj iz Sevnice, Alojzij Kurent, krški mestni župnik, Rumpret Hugo iz Št. Janža, Černetič Karel, predsednik mestnega gospodar-skega odbora v Krškem, Puc Igor, policijski pristav v Krškem; nadzorni odbor: Engels-berger Rupert, veletrgovec v Krškem, Križ-man Emil, policijski pristav iz Brežic, Laza-rini Henrik, krški župan.

Po občnem zboru so si gostje ogledali zna-menito zasebno zgodovinsko zbirko g. Auma-na, ki je kot domač zbiratelj pokazal zelo ve-liko spretnosti in zanimanja. Začasno je g. Auman v službi mariborskega muzeja, želeli pa bi bilo, da bi se mu nudila zadovoljiva eksistenca pri novoustanovljenem Muzejskem društvu v Krškem, da bi lahko tukaj posvetil vse svoje moči.

Ker je novoustanovljeno Muzejsko društvo v Krškem zelo velikega pomena za kulturni in gospodarski procvit našega Posavja, vabimo občinstvo, da pokaže zato svoje polno razu-mevanje in društvo podpre tako gnotno kakor tudi moralno. Ker je članarina malenkostna — letno 15 din — je dostop k društvu mogoč vsakomur.

Deset poljskih škofij pod sovjetsko-rusko vlado

Ker sta si Nemčija in Rusija razdelili Poljsko, je prišlo 10 poljskih škofij v oblast boljševizma.

To so škofije cerkvenih provinc: Vilno, Varšava in Lvov.

Cerkvena provinca Vilno obsega razen nadškofije Vilno tudi še Lomzo in Pinsk. Nadškofija Vilno ima 1.469.848 katoličanov, 30 dekanij, 434 župnih cerkva in podružnic, 527 posvetnih duhovnikov in 8 moških ter 14 ženskih redov.

Škofija Lomza vsebuje 558.651 katoličanov in ima 15 dekanij s 133 župnijami, s 427 posvetnimi duhovniki, 7 menih in 25 redovnicami.

Škofija Pinsk ima 286.252 katoličanov in 17 dekanij, 143 župnij in 20 rektoratov. Od duhov-ščine je 189 posvetnih duhovnikov latinskega in 10 unijatskega obreda; dalje je 175 menihov in 8 redovnic. Škofija vsebuje 5 moških samostanov latinskega obreda, 1 unijatski kapucinski samo-stan, kakor tudi 13 ženskih samostanov latinskega in 3 unijatskega obreda.

Od cerkvene province Varšave sta prišli ško-fiji Siedlee in Lublin pod sovjetsko vlado.

Škofija Siedlee je od leta 1918 samostojna ško-fija. Ima 20 dekanij, 231 župnij s 754.726 katoli-čani, 383 posvetnimi duhovniki, 81 duhovniki-re-dovniki in 160 redovnicami.

Škofija Lublin je prišla leta 1818 pod metro-politjo Varšavo. Tu je 1.058.849 katoličanov in 20 dekanij. Cerkev in kapel je 451. Dušebrižno službo opravlja 420 duhovnikov in 30 redovnikov-duhovnikov. V škofiji je še 10 ženskih samostanov.

K cerkveni provinci Lvov spadajo nadškofija Lvov in Przemisl, Stanislavov in Luck.

Rimsko-katoliška nadškofija Lvov vsebuje 27 dekanij in 385 župnij. Tu je 1.014.500 katoličanov, 672 posvetnih duhovnikov, 175 redovnikov-duhovnikov in 2440 redovnic iz 23 kongregacij.

Grško-katoliška cerkvena provinca Galicija-Lvov obsega Malo Poljsko. Grško-katoliška nad-škofija Lvov ima 5 škofij, 54 dekanij, 1269 župnij, 1.841.855 vernikov, 1004 posvetnih duhovnikov in 34 redovnikov-duhovnikov.

Zensko delo v Rusiji

V sovjetskoruski državi so v poslednji dobi vpregli ženske v taka dela, ki so jih doslej samo moški opravljali. Nedavno je izšel razglas, ki se v njem ženske pozivajo, naj se prijavijo kot šoferke traktorjev. Potrebnih je bilo 100.000 žensk za to moško delo. — Tudi po rudnikih uporabljajo ženske za kopanje premoga. Mimo tega jih nastavljajo bolj in bolj v industrijskih podjetjih, kjer nado-mestajo delavce ob času njihovega dopusta. Otroška zavetišča in pomoč gospodinjam naj bi pa pripomogla tem ženskam, da se hkrati morejo tudi brigati za gospodinjstvo.

3 dekanije, 9 župnij, 24 duhovnikov in 1 benediktinski ženek samostan.

Rimsko-katoliška škofija Przemisl šteje 1 mi-lijon 244.191 unijatskih Ukrajincev in ima 54 dekanij, 759 župnij, 812 duhovnikov, 8 bazilijanskih moških in 4 bazilijanske ženske samostane.

Rimsko-katoliška škofija Luck vsebuje 247.917 katoličanov latinskega in 7923 unijatskega obreda, 12 dekanij in 120 župnij latinskega in 9 unijatskega obreda. Službo opravlja 205 duhovnikov.

Grško-katoliška škofija Stanislavov vsebuje 1.033.214 vernikov, 19 dekanij, 419 župnij in 392 podružničnih cerkva, dalje 73 kapelic, 498 posvet-nih in 21 samostanskih duhovnikov in 6 ženskih verskih družb.

Jaz nisem ,Intakodalje!'

Kako se je Knut Hamsun postavil

Iz Osla poročajo: Slavni norveški pisatelj Knut Hamsun je baje občutno oklofutal severno-ameriški tehnik »Nations«. Ta list je dožil norveške pisatelje, da so »politični plačanci«. Tri so navedli z imeni in nato je sledilo »itd.«. V javnem pismu, ki ga je norveški list »Aftenposten« objavil, pa se Hamsun na naslov ameriškega uredništva hudoje, češ da on ne spada k »itd.«, rekoč: »Jaz nisem noben Intakodalje, jaz sem Knut Hamsun, kar naj si vsakdo zapomni. Nem-čija me ni nikoli plačala za mojo politiko, a jaz imam ime med nemškimi čitatelji. Odklovan sem bil z Goethejevo nagrado 10.000 mark. Pa sem to nagrado odklonil, ker nisem hotel imeti dobička od svojega nemštva. Spet in spet so me naprošali, naj vendar sprejemem nagrado, pa sem jo zme-rjal spet zavrnil. Tisti trije v listu »Nations« na-vedeni gospodje naj mi oprostijo, da se jim kot četrti pridružim.« Kakor znano, je Knut Hamsun že 70 letnik.

V postelji je „prepovedano“ brati

Vprašanje, ali je zdravo v postelji brati ali zajtrkovati, so znanstveniki že večkrat prereseta-vali. Nekaj jih je dognalo, da je to zdravju škod-ljivo, drugi pa so mnenja, da sploh nič ne škoduje. Zdaj je neka ameriška organizacija, ki je znana pod imenom »Optometrists«, dovršila svoja toza-devna raziskavanja. Ti »očesomerice« pravijo, da je dovoljeno v postelji jesti, a je tako, če človek sedi in ima blazino podloženo. Podobno je z branjem. V vodoravni legi je branje prepovedano, ker so normalne oči navajene, da gledajo iz kota ali v kot 10 stopinj navzgor ali navzdol. Če pa ležiš ploško, se ta kot jako poveča. Oči pri tem preveč trpijo in očesni živec se pokvari.

Japonska vlijudnost

Zgodovinsko znana vlijudnost v cesarstvu vzhajajočega sonca opozarja slehernega Japonca, da vsakrno ne ljubo zadevo čim bolj prizanesljivo spo-roči dotičnemu človeku. Značilen primer za to je poslanski izgon severnoameriškega pisatelja Sche-rrerja. Ta se je z neko svojo knjigo Japoncem tako zameril, da je že kar sam pričakoval, da ga bodo izgnali iz Japonske. Vendar ni dobil nobenega takega ukaza. A nekega dne ga je visok uradnik zunanjega ministrstva pozval, naj pride v »po-vešem zasebni zadevi« k njemu. Ministrski uradnik je Američanu izrazil sočutje, ker ga je zadel ne-

sreča v družini, o kateri je zunanje ministertvo pravkar zvedelo. Schererjeva hčerka da je smrtno-nevarno zbolela, in Schererjeva žena ga nujno prosi, naj takoj pohiti k bolniški postelji svojega otročiča. Scherer se je ves ganjen zahvalil za to sporočilo in je dejal, da si bo koj prisrbel vojni listek za v San Francisco. — Scherer je samekega stanu in nima ne žene ne otroka. Vedel je, da je zunanjemu ministertvu znano, da ni poročen. A razumel je vlijudni namigljaj...

ALI STE ŽE NAROCILI LETOSNJE MO-HORJEVE KNJIGE?

Natečaj

Komanda vojnega zrakoplovstva bo po odobrenju g. ministra vojske in mornarice V. K. št. 1267 in 1268 od 21. septembra 1939 sprejela januarja me-seca 1940 precejšnje število mladeničev, ki želo odslužiti svoj dijaški rok pri zrakoplovstvu, in sicer:

1. Dijaki s fakulteto ali zrelostnim izpitom srednje ali njej enake šole zaradi spopolnitve zrakoplovstva s rezervnimi oficirji po toč. a) pod 1. čl. 49 Zakona o ustrojstvu vojske in mornarice.

2. Dijake s nepopolno srednjo šolo, ki so dovršili vsaj šest razredov gim-nazije ali realke ali njima enakih šol.

SPLOŠNI POGOJI:

1. Da so po poreklu jugoslovanske narodnosti.
2. Da so fizično in duševno zdravi in popolnoma sposobni za službo v zrakoplov-stvu. To ugotovi s posebnim pregledom Stalna vojna zrakoplovna zdravniška komisija.
3. Da niso oženjeni.
4. Da so v civilu primerne obnašanja in da niso vdani nobenim razvadam.
5. Da niso sodno kaznovani za prestopke iz koristljubja in nečastnosti; da za časa javljanja niso v predhodni ali redni sodni preiskavi ali pred sodiščem sploh.
6. Da imajo dovoljenje staršev (rednikov) potrjeno po pristojni oblasti, da lahko stopijo v kader vojnega zrakoplovstva osebja.
7. Da so že bili na naboru in dodeljeni za službo v glavnih vojnih oddelkih (rodovih).
8. Da nimajo pravice na ugodnosti po Uredbi o oproščanju obveznikov poziva na vojno dolžnost v miru in v vojni.
9. Da ne izkoriščajo ugodnosti za krajše služenje v kadru.

POSEBNI POGOJI:

1. Da izpolnjujejo pogoje iz toč. a) pod 1. in toč. 2. čl. 49 Zakona o ustrojstvu vojske in mornarice.
2. Da niso mlajši od 20, ne starejši od 27 let (zaključno s 20. januarjem 1940).
3. Pri natečaju se prvenstveno upoštevajo dijaki: tehnike, prava, filozofije, goz-darstva in kmetijstva, ekonomske in visoke komercialne šole in dijaki (z zrelostnim iz-pitom): tehničnih šol, državnih gimnazij in realk, trgoveških akademij, srednjih kmetij-skih šol, učiteljskih in vsi, ki sploh izpolnjujejo zgoraj stavljene pogoje. Prednost imajo kandidati, ki so dovršili pilotsko šolo Aerokluba in Jadrarno šolo z diplomom B in C.
4. Kandidatje pošljejo komandantu pristojnega vojnega okrožja najpozneje do dne 25. oktobra 1939 lastnoročno pisane prošnje naslednje vsebine: Kolek za 10 din.

KOMANDANTU . . . . . VOJNOG OKRUGA

Na osnovi konkursa Komande vazduhoplovstva vojske V. K. br. 1267 in 1268 od 21. septembra 1939 god., molim da se uputim na osluženje svog kadrovskega roka sa prvom iducom klasom regruta džaka regrutovanih za vazduhoplovstvo vojske za rezerve oficire — podoficire (napisati potrebno).

Regrutovan sam . . . . . 19 . . . . . godine kod . . . . . vojnog okruga. Obavezujem se da ču po završetku odgovarajuće stručne škole u vojnom vazduhoplovetvu vršiti odgovarajuću službu, a prema svojoj fizičkoj sposobnosti i duševnim pogodnostima.

Za dolazak na vojno vazduhoplovni komisijski pregled, molim da mi se izda žeznička (parobrodaska) besplatna karta od . . . . . Zemuna i obratno.

Konkuriram sa teritorije . . . . . armijske oblasti.

Prilažem prema konkursu . . . . . (našteti dokumente).

Datum in kraj

Lastnoročni podpis

(svoje ime, očetovo ime in priimek, vas, srez, banovina, ulica in hišna št., zadnja pošta)

Prošnje morajo biti napisane z roko, jasno in čitljivo.

Kandidati morajo svoji prošnji priložiti še naslednje dokumente:

1. Potrdilo o državljanstvu (domovnico), ki jo izda pristojna oblast.
2. Potrdilo, da ni oženjen (izda cerkvena oblast).
3. Šolsko spričevalo v originalu ali v potrjenem prepisu.
4. Izjavo po vzorcu 1. v tem-le natečaju.
5. Krstni list ali potrjen prepis istega.
6. Dovoljenje staršev (rednikov) naslednje vsebine:

Slika 4¼x6 cm

ODOBRENJE

Mome sinu (štideniku) N. N. odobravam da može stupiti u kadar osebja vojnog vazduhoplovetva.

Datum in kraj

Lastnoročni podpis

(priimek, ime, poklic staršev oziroma rednikov).

7. Obvezo naslednje vsebine:

OBAVEZA

Obavezujem se, da ču po svršetku odgovarajuće stručne škole u vojnom vazduhoplovetvu, vršiti odgovarajuću službu u vojnom vazduhoplovetvu, a prema svojoj fizičkoj sposobnosti i duševnim pogodnostima.

Kandidatje, katere bodo na zdravniškem pregledu spoznali za sposobne, pa bi izoetali od vetopa na osluženje svojega dijaškega roka v zrakoplovstvu, so dolžni poravnati vse stroške, ki so bili združeni z njihovim prihodom na zdravniški pregled in odhodom ter ostale stroške, če bi jih kaj bilo.

Prošnje kandidatov, ki jih vojna okrožja ne bi prejela do zgoraj odrejenega roka in katerim ne bi bile priložene zgoraj zahtevane listine, se ne bodo upoštevale.

Komandanti vojnih okrožij bodo prošnje prijavljenih regrutov-dijakov takoj do-stavili v izpoljenem obrazcu priloga št. 2. po toč. 7. pod 3. Pravilnika za izvrševanje odredb Uredbe o poklicu strokovnega osebja v vojnem zrakoplovstvu (Priloga v Služb. voj. listu št. 36 za l. 1936) Komandi vojnega zrakoplovstva najpozneje do 30. okt. 1939.

Postopanje po tem natečaju naj imajo komandanti vojnih okrožij posebno v obziru in naj po njem postopajo točno in čim nujneje.

IZJAVA

Obrazec št. 1

za sprejem v kader osebja vojnega zrakoplovstva:

1. Priimek, očetovo ime in ime (prejšnji priimek, če ga je imel).
2. Dan, leto in kraj (vas, srez, banovina) rojstva.
3. Pristojna občina in vojno okrožje.
4. Kje živi stalno (vas, srez, banovina).
5. Vera, narodnost, katere jezike govori.
6. V katerih šolah je bil — oz. je — v katerem učnem jeziku in v katerih krajih.
7. Poklic, t. j. ali je kje zaposlen, kot kaj, pri kom, v katerem kraju.
8. Ali je kaznovan, od koga in zakaj.
9. Ali je član kulturnih, športnih, nacionalnih in ostalih društev in katerih. — Katere športe goji.
10. Ali je član Sokola krajevine Jugoslavije in ali hoče uživati ugodnosti za krajše služenje v kadru.
11. Ali ima ženo, starše, brate, sestre: njihovo ime, priimek, poklic in kraj stanovanja.
12. Kdaj je bil na naboru, h kateremu oddelku vojaštva je pridlojen in kdaj bo nastopil službo v kadroveskem roku.
13. Kateri zrakoplovni letiči skupini se želi posvetiti (pilot, izvidnik, aeroplanski strežnik, radiotelegrafist-strelec, mehanik-strelec, bombardier-strelec — ali pomožnim letalskim službam na zemlji: mehanik, orožar, šofer, radiotelegrafist, fotograf, meteo-rogolog in zračni obrambi).

Lastnoročni podpis

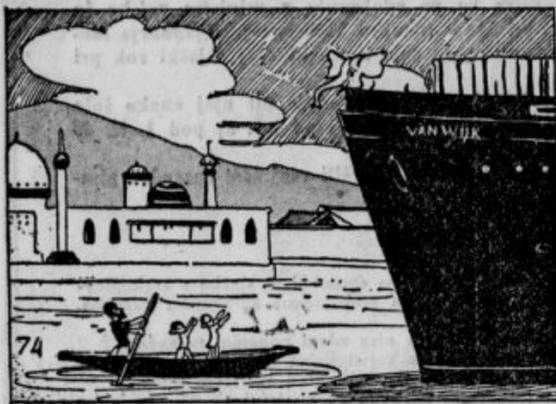
V. K. št. 1267 in 1268. — Pisarna štaba voj. zrakoplov., 26. septembra 1939, Zemun.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(73) V koči je postalo tako temno in zato, da sta fanta zaspala. Sredi noči sta se zbudila. Neki črnobradati možki ju je prijel za ušesa in ju odvedel ven. Starka pa je godrnjaje šla za njimi. Ona naj bi poskrbela za to, da vas ne bo po teh strahotnih fantih začarana. Moški ju je posadil v čoln, ki je bil na obali pripravljen.

(74) »Vstopita,« je zaukazal bradač, »jutri vaju spravim na trg; lepe denarce bom dobil za vaju.« — »Razumeš?« je vprašal Filip. »Prodati naju misli,« je odvrnil Jan. Ko so pluli dalje, so prispeli k otoku, kjer je bila zasidrana velika ladja. In Samba sta zagledala na njej! Toda Sambo je imel le svojo domovino v glavi in jima je le z rileom prijazno pomahal »dober dan«.

Industrijsko podjetje išče URADNIKA

s trgovsko izobrazbo in primerno pisarniško prakso, v starosti ne preko 35 let, z odsluženim vojaškim rokom. Potrebno je znanje slovenske, nemške in srbohrvatske korespondence, stenografije in knjigovodstva. Mesto je stalno. — Obširne, lastnoročno pisane ponudbe z zahtevo plače na upravo »SL.« pod »Nastop takoj« 15981.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din: šenjtovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se pišejoje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petilna vrstica po 1 din. — Za plamene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Kuharica dobra, priletna, dobi službo pri dveh osebah. Plača 300 din. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15968.

14-15 letno deklico

sprejemem takoj za pomoč v kuhinji. Terezija Kregar, strojno mizarstvo, Vižmarje 59.

Pletiljo

sprejememo. F. & M. Rozman, Ljubljana, Gosposvetska ulica 4-1.

Služkinjo

za hišna dela, z znanjem kuhe, sprejme pekarna Horvat, Aleksandrova c. št. 59, Maribor.

Službe iščejo

Postrežnica 18le službo za dva dni tedensko. Gre tudi prati. Poizve se: Vodmatska 15

Gostilniška kuharica

stara 26 let, išče službo. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1400.

Postrežnica

18le zaposlitev za čas od 11. ure naprej. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15691.

Trgovski sotrudnik

z večletno prakso v manufakturi in v mesarini trgovini, išče namestitvev. Mlad, zvest, dober prodajalec, voljaščine prost, zmožen tudi kavetje. — Sporočila, komu naj se predstavim, prosim v upr. »Slov.« pod »5000« 15908.

Vajenci

Učenca sprejemem v trgovino mešanega blaga na deželi. Ponudbe v upravo »SL.« pod »Posten« št. 15879.

Učenca za manufakturno trgovino sprejemem takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod šifro »Sln železničarja« št. 15944.

Kupimo

Sadni mlin dobro ohranjen, kupimo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 16008.

Staro železo

in druge kovine plačuje po najvišjih cenah Fr. Stupica, Železnina Ljubljana, Gosposvetska 1

Staro železo medenino, baker in cink kupuje po najvišjih dnevnih cenah Frano Belič, pri Rupena Lutz, Ljubljana VII.

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Božična drevesca lepe smrekce, 2000 kom. po 1 m, 2000 kom. po 1.50 metra, 1400 kom. po 2 m in 600 kom. po 3 m - ponudite Bandur M. Mirku, Pančovo.

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje oddam takoj ali z novembrom pri tramvajski postaji. Trata 21, št. Vid.

Enosobno stanovanje

oddamo čisti in mirni stranki, istotam se odda opremljena soba s posebnim vvhodom dvema gospodoma ali gospodičnima, Hradečkoga c. 37.

Samsko stanovanje

obstoječe iz sobe in umivalnice, s souporabo kopalnice, takoj oddamo. — Vsi prostori ogrevani s centralno kurjavo. — Podrobna pojasnila daje: Vzajemna zavarovalnica, Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19, tel. 25-21 in 25-22, vsak delavnik med uradnimi urami od 8-14.

Zivali

Pitane svinje

90 pitanih svinj po 170 kg in 40 po 200 kg, naprodaj. Prodajo se z direktno pogodbo 9. oktobra t. l. ob 11 dopoldne v Topolovcu. Za pogoje se obrniti na: Poljoprivredna uprava, Topolovac, drž. dobro »Belje«, p. Sisak, telefon Sisak 75.

Prodamo

Najugodnejši nakup moških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Kislo zelje

novó, prvovrstno, v sodčkih, dobavlja po naročilu Gustav Erklavec — Ljubljana — Kodeljevo, Povšetova 47, tel. 25-91.

6 stružnic — Drehbank

od 1-4 m dolge, električni in avtogenski aparat, več primožev in različno orodje, zelo poceni naprodaj: »Aero«, Kolodvorska št. 18.

Čitajte »Slovenca«

Rudniškega nadpaznika

iščemo za takojšen nastop. Ponudbe s prilognimi kvalifikacijami, dosedanjega službovanja, družinskih razmer in plačilnih pogojev pošljite na: Interreklam d. d., Zagreb, Masarykova ulica 28, pod številko »108/A-31«.

Razpis

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani razpisuje službo pripravnice kategorije C pri Krajevni bratovski skladnici na Jesenicah. Za to službo prihaja v poštev ženska moč z dovršenimi štiriimi razredi srednje šole, s popolnim znanjem strojepisja ter stenografije in ki tudi sicer odgovarja predpisom § 3 službene pragmatike za nameščence bratovskih skladnic z dne 20. XII. 1937, II. R. št. 4487 (Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine št. 142/22 iz leta 1938.) Lastnoročno pisane prošnje in curriculum vitae z dokazili o izpolnitvi pogojev po § 3 navedene pragmatike je vložiti pri Krajevni bratovski skladnici na Jesenicah do 25. X. 1939.

Advertisement for Marija Pfeifer roj. Majcen, a widow seeking a husband. Includes details about her age, education, and family.

Advertisement for Marija Žbontar, a widow seeking a husband. Includes details about her age, children, and family.

Advertisement for IVANA ZUPANCA, a widow seeking a husband. Includes details about her age, children, and family.

Pierre L' Ermite: 30

Ljubezen - soprog ali Bog?

Is francoščine s dovoljenjem avtorja. »Da, to pripovedujejo nekateri protiklerikalni časopisi. Več duhovnikov poznam kot vi, in ne malo jih poznam, katerim so ugrabili župnišče, ki so ga zgradili z miloščino svojih župljanov. Niti enega pa ne poznam, ki bi se polakomnil kake dediščine. Končno pa, kaj naj bi to tudi značilo? Med dvanajstimi apostoli je imel Kristus izdajalca. Kaj je on v primeri z ostalimi? Ali mislite, da tudi nekateri advokati, zdravniki ne izrabljajo? Castniki, ki izdajajo domovino, se tudi najdejo. Toliko slabše zanje! A posameznik prav nič ne more omakeževati časti svojih stanovskih tovarišev. Tudi, če bi vi zboleli, bi poklicali zdravnika, o, prepričan sem o tem, dobro pa bi poprej razmislili, katerega bi si izbrali. Toda vrniva se k stvari! Kaj hočete prav za prav od mene? »Da vrnete moji ženi voljo do življenja!« Gospod Paulet podpre glavo z roko in nepremično gleda Gilberta: »Da vrnem vaši ženi voljo do življenja? Do kakšnega življenja?« »Takega, kot ga je še do včeraj živela vsa srečna pri meni.« »Z drugimi besedami, gospod, želite, da bi postal vaš pomočnik, skoraj vaš sokrivec, ki bi Lucijo pripravil do resignacije! Zahtevate, naj zastavim svoj vpliv in jo pripravim, da privoli v ogabno razmerje, ki ga ljudje imenujejo: zakon v trojci! Nikoli! Slišite, gospod, nikoli!« »Tedad tudi vi, vi, duhovnik, učence dobrega Boga, tudi vi ste neizprosni! Vi zahte-

vate, naj vržem v bedo nesrečnega otroka, ki je storil edini greh, da je imel zaupanje v mene...« »V pravega je imel zaupanje!« Gilbert in župnik sta med tem vstala. Merita se oko v oko. Župnik počasi nadaljuje: »Duhovnik ni neizprosen! Duhovnik je učenec Tistega, ki je rekel: «Ne bom stopil na steno, ki se še kadi. Ne bom zlomil rožnega grmiča, ki je že zlomljen». Ne mislim torej, da treba prepustiti bedni usodi deklice, ki ste jo zapeljali. Toda tedaj, ko spoznamo svojo napako, ko sklenemo obvarovati mir in čast svojega doma, zaupamo tako delo komu tretjemu. Napoleon je rekel nekoč: «V tej vrsti misli je bil beg edina strategija». Popoln premol, gospod, je edini svet, ki vam ga more dati duhovnik.« Zdaj se elegantni in kljubovalni mladenič zruši v naslonjač. Pred duhovnikom sedi le še nesrečnež, pomilovanja vredno bitje, ki se ne prereka, niti ne govori več, ampak joče. Gospod Paulet ga pusti pri miru. Sočutno gleda solze, ki drse med prsti iz Gilbertovih oči, solze, ki vedno očistijo koga ali nekaj. Prepaj se nastal med obema možema. Eden predstavlja moralo z njenimi neiztožljivimi pravicami, drugi pa sebičnost in, — kdo vel — uživanje ljubezni, morda celo... Čez nekaj časa povzame župnik znova: »Povedal sem vam to, kar sem smatral za svojo dolžnost, da vam povem. Zdaj pa čujte še moj odgovor za Lucijo: »Jaz sem kot zdravnik, ki zdravi rano, ne da bi se mnogo brigal za to, kdo jo je zadal. Pristajam torej v to, da sprejemam Lucijo. Videl bom obseg ruševin in presodil, kaj vse morem storiti zanjo. Vere pa ji sam ne bom mogel viliti, ker vera je dar božji. Bog pa rajne

daje kot vrača. Kako bi bilo vam ljubše: da obiščem vašo ženo, ali da ji pišem?« Gilbert vstane, obrise oči in pomisli: »Morda bi bilo boljše, da ji pišete?« »Prav, pisal ji bom že jutri!« »Hvala, gospod župnik...« »Ali ji naj povem, da ste me prišli obiskat?« »Ne. Bolje je, da Lucija v tem duševnem stanju ne ve, da sem podvzel take korake za njo. Recite samo, da sva se srečala, pa sem vam stvar omenil tekem razgovora.« »Dobro. Posređoval bom v teh mejah. Ali treba je predvideti vse. Kaj, če mi ne bo odgovorila?« Gilbert se obotavlja. »Da, če vam ne bo odgovorila! Čisto lahko se to zgodi. V tem primeru bi vam bil hvaležen, če bi jo prišli obiskat.« »K vam?« »No ja, da, k nam.« Gospod Paulet se nakloni. Razgovor je končan. Počasi odhaja Gilbert Darcellain po stopnicah. S tesnobnim srcem se vrača po tihotnih hodnikih ob cerkvi proti svojemu opustošenemu domu.

prilike dopuščale. Če pa Vam je ljubše, bom prišel jaz k Vam. Upam, da se boste vsaj nekoliko razveselili, ko boste sprejeli svojega starega župnika. Ali pa si morda le domišljujem? Skupaj bova obudila spomine na preteklost, ki ni še tako daleč za Vami! In zopet boste postala moja mala Lucija, kakršno sem Vas poznal nekoč, ko ste zaupljiva in zvesta črpala moč tam, kjer je njen vir. Veste, kdo je rekel: «Pridite k meni vsi, ki ste potrebni tolažbe, in jaz vas bom potolažil...» Preživljate težko uro... Pridite k Njemu, preprosto, ofročko, zaupno, kakor ste prihajala pred poroko. Upam, da Vam bo to pismo vtilo nove tolažbe v srce! Pošilja Vam prisrčen očetovski blagoslov župnik Paulet.«